LIBRARY - THE UNIVERSITY OF JORDAN

הצופה

ב"ה, יום שישי, ט' ניסן תשל"ה (21.3.1975)
שנה ל"ז — גליון 11935 — המחיר 2.20 ל"י

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

גים מדיניים בירושלים:

על־אף הפער בעמדות סתיים המו"מ בהסכם

הממשלה הפקידה בידי קיסינגר מספר אלטרנטיבות

ה מקורות המדיניים בירושלים ישראל נלקלה את כדור המו"מ ייב על ידי הגשה חדשה, ש־עותה: לא הסכם נרחב ולא מצומצם, אלא הסכם בינ־ בהתאם להגדרה המוצעת על ידי המצרים.

היום כאשר קיסינגר ישוב מ־מצרים תתבהר התמונה של המצב. אך אמנם יש סיכויים למו"מ שיס־תיים בהסכם. חוגים מדיניים בירו־שלים סבורים שעל־אף הכל יסתיים המו"מ בהסכם.

המחלוקת על האיזור שיפונה: אחת הבעיות שנשארו שנויות ב־מחלוקת היתה בעיית איזור המפורז. ישראל דורשת שכל האיזור המפונה יישאר איזור־מפורז ואילו מצרים דורשת שהוא יקרא איזור דילול ו־מצרים תוכל להקים בו עמדות צב־איות וחפירות הגנה למקרה של מל־חמה וכן הקמת בסיסי טילים בלתי מאויישים. לכך מתנגדת ישראל.

לעומת זה הסכימה מצרים לנוכחות של משמרות משותפים, אבל לאו־דווקא בין מצרים לישראל, אלא בין ישראל לחיל האו"ם יחד עם הצבא המצרי. משמרות שיורכבו מצוותות של חילות זרים.

בחלק מן השאלות הצטמצם הפער ובחלק עדיין נשאר פער רחב.

בשאלת הסעיף של אי־שימוש ב־כח התנהלו ויכוחים ממושכים ב־תוך הממשלה. חלק מחברי הממשלה סבר שניתן להשתמש בסעיף זה ב־מקום אי־לוחמה, ואילו חלק אחר סבר, שאין בניסוח זה משום מהטום כלשהו נגד מלחמה. התנאי המצרי להוסיף לזה את הפיסקה בתנאי ש־תהיה התקדמות לשלום — לא נת־קבל, אבל הנוסח של „תוך כדי הת־קדמות לשלום" מניח יותר את הדעת. נודע שעד־המשפטים חיים צדוק

(סוף בעמוד 2)

נו ממשיכים עדיין בעסקים' פקיד בכיר בפמלייה של ק.

אה 20 (יופי"ט) — שר ה־ האמריקאי הנרי קיסינגר היום למצרים הצעות חדשות שיתכן כי הם במסגרת המאמץ להמ־ להשגת הפרדה כו־ במבצי האו סיני.

עדיין ממשיכים בעסקים", פקיד אמריקני, שנה שמטוסו קיסינגר לאבו, כאשר האמריקני מביא עמו הצעות שנוספו בירושלים ממשלה הישראלית, שבגללה ד"ר קיסינגר לדחות את המ־ טוסו בדרך למצרים 4 פעמים. אמריקני בכיר במטוסו של

ד"ר קיסינגר ציין כי עדיין לא קיימת „מסגרת" המקובלת על שני הצדדים להסכם, שצריך לקבוע מה יהיו ממדי הנסיגה הישראלית במדבר סיני ומה יהיו הויתורים המצריים שיתקבלו כתמורה.

קיסינגר נסע ישר משדה התעופה של אסואן שם נחת מטוסו בשעה 20.55 (לפי שעון ישראל) לבית ה־מרגוע של הנשיא אנואר סאדאת. שני האישים החלו בדיונים בשעה 21.30.

בשדה התעופה קידם את פני קיסינגר עמיתו המצרי איסמעיל פאהמי.

בתשובה לשאלה אמר קיסינגר ש־הוא תמיד מקווה שיעלה בידיו להגיע לידי הסכם.

בדו"ח על ביצוע קיצוצים בתקציב:

ביצוע ביטוח בריאות באמצעות קופות החולים - תכנית בזבזנית

משרדי הממשלה לא ביצעו קיצוצים לפי סדר עדיפויות ולא לפי נחות ✱ בחרו פרוייקטים רגישים, שיוכלו לחזור ולדרוש תקציב ✱ הקיצוצים יכולים לגרום לשכבה חדשה של אוכלוסיה במצוקה

מאת יצחק דויטש

צוות מיוחד שבדק את ביצוע הקיצוצים בתקציב המדינה שולל את ביצוע ביטוח בריאות ממלכתי באמצעות קופות החולים וטוען כי שיטה זו הנה בזבזנית. לכן מתנגד הצוות מטעמי יעילות מש־קית להצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי שהוגשה לכנסת.

ועדת השרים לרווחה הטילה על הצוות לבדוק את השלכות הקיצוצים בתקציב על שירותי ה־רווחה. במסגרת זו מתייחס הצוות לנושאי הבריאות ואומר בין השאר:

„בהקשר זה אנו חושבים שחובתנו להתריע שהצעת החוק לביטוח ברי־אות, הנמצאת כעת בדיון בכנסת, היא תכנית בזבזנית, המתעלמת מ־חובת הצמצום ו„הידוק החגורה" שהוטלה על המדינה לשנים הבאות. ביצוע הביטוח באמצעות קופות חו־לים מרובות — הקיימות ואולי גם חדשות — מן ההכרח שיגרום לכפי־לויות במינהל ובשירותים, לליקויי תקשורת מסובכים ומורכבים במע־רכת השירותים, לקשיים במעקב ו־בפיקוח, לסירבול הליכים ונייר־ת מיותרת".

הצוות מוסיף ואומר כי הדרך ה־מסכנת להאט את הגידול המהיר והמשך של הוצאות הבריאות היא בריכה אחר, שרואה את כל קשת הצרכים והאפשרויות, היכול ביתר סבירות והצלחה לקבוע את סדר העדיפויות.

צפוי כי הערה בסיסית זו של ה־צוות תעורר דיון נוקב בסוגיה. אין זה מן הנמנע, כי תבוא התנגדות נמרצת של קופות החולים הקיימות לעמדה הננקטת ע"י הצוות המק־צועי.

המשרדים נמנעו מהכרעות — העדיפו נוהה משרדית

דו"ח הצוות מהווה כתב קיטרוג נגד השיטה שבה מתבצעים השנה הקיצוצים בתקציב. מרבית המשר־דים נענו לגזירת הקיצוצים בתקציב ע"י הפחתה באחוז מסויים לאורך כל הפעולות שלהם או באמצעות תהליכי „אד הוק". משרד האוצר התיר למשרדים חופש פעולה במס־גרת מכסת ההפחתות שהוטלה עלי־הם ונקבע שהם עצמם יקבעו את סדרי העדיפויות. משמעות הצגת סדר עדיפויות הוא החלטה לא לבצע פעולות מסויימות שחשיבותן מש־נית. בפועל, קובע הדו"ח, נמנעו המשרדים מהכרעה כזו והעדיפו את הנחיות האדמיניסטרטיביות וקיצצו אחוז מסויים מכל הפעולות. קיצצו

(סוף בעמוד 2)

הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.13	6.27
תל־אביב	5.31	6.29
חיפה	5.23	6.28
אילת	5.30	6.28
באר־שבע	5.29	6.28

בריה"מ קיבלה הודעה מוקדמת על פתיחת מלחמת יוהכ"פ

לונדון 20 (יופי"ט) — לבריה"מ ניתנה אזהרה מוקדמת בדבר התחלת ההתקפה הערבית על ישראל במלחמת יום כיפור — הודיע היום המכון הבינלאומי ללימודים אסטרטגיים.

במחקר על לקחי המלחמה כתב המכון הלונדוני, „אם לא כן, איך ניתן להסביר צאתם בעוד מועד של היועצים הסובייטים על משפחותיהם מקאהיר, ביום ו' ה־5 באוקטובר 1973.

המחקר הוסיף, כי בסוריה היו קצינים וחיילים סובייטיים מפוזרים בקרב כוחות השדה הסוריים בתור צוותי ייעוץ, ואי־אפשר היה למנעת מהם מלהבחין בהכנות המלחמתיות. בריה"מ לא הודיעה לארה"ב על מועד ההתקפה הקרובה, ואף לא רמזה על איום של מלחמה.

המלחמה נתנה לבריה"מ הזדמנות לבחון את כלי הנשק המתקדמים שלה בצורה הרבה יותר נרחבת מ־שיכלה לעשות זאת בתוך סין, הוסיף המחקר.

המצרים סבלו באותה תקופה מ־מחסור בחלקי חילוף לכלי נשקה ובמהלך נרחב של התחמושת. לכן, אף שסאדאת קיים התייעצויות מוקדמות עם הסובייטים, אי שהניח שבריה"מ תספק כל מה שידרוש לו.

מצד שני, ישראל — וכמובן גם ארה"ב — זכו להכיר מכלי ראשון אחדים מכלי הנשק הסובייטים ה־מתקדמים ביותר.

הסובייטים בחנו את היעילות של טילי סאם־6 בשילוב עם טילי הכתף — סאם־7 ותותח להגנה אווירית.

מזכ"ל המפד"ל צ. ברנשטיין מסביר עמדת הסיעה בכנסת בענין המילוות

בתשובה לשאלות שהופנו אתמול להנהלת המפד"ל על עמדת הסיעה בכנסת בהצבעה על מלווה הקונסו־לידציה למפלגות — הסביר לסופרנו מזכיר המפד"ל מר צבי ברנשטיין. סיעת המפד"ל בכנסת החליטה ל־הצביע רק בעד הצעתה שהכילה כמה אלמנטים שלא היו כלולים ב־הצעת מר קרגמן (כגון: צמצומים משמעותיים של מנגנוני המפלגות). ההחלטה שהיתה בחינת פשרה נתקבלה על־ידי כל חברי הסיעה פה אחד. משמעות ההקפאה שנת־קבלה בסיעה היא שכל נציגי המפ־ד"ל בכנסת צידדו במתן המלווה. כמו־כן החליטה הסיעה פה אחד שאם התקבל בכנסת החלטה חיובית בעניין המלווה — יפעלו נציגי ה־מפד"ל בוועדת הכספים של הכנסת בהתאם להחלטה זו.

הוחלט פה אחד, כי חברי סיעת המפד"ל בכנסת יצביעו רק בעד הצ־עת הסיעה וימנעו בהצבעה על כל הצעה אחרת. יש להצביע שהיו חרי־גות מהחלטה זו.

בהזדמנות זו ביקש מר ברנשטיין להבהיר כי המדובר רק בערבות ה־ממשלה למלווה למפלגות, שינתן ב־ריבית לא נמוכה ואין לערבות זו כל קשר לתקציב המדינה וממילא אין המילווה פוגע בשום סעיף מ־תקציב זה.

סי. בי. אס.: שליחות קיסינגר-על סף הכשלון

ניו־יורק 20 (עי"ר) — שליחותו של שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינגר במזרח התיכון עומדת על סף כשלון — טענה אמש רשת השידור האמריקנית „סי.בי.אס.".

כתב הרשת אמר, כי קיימים שלושה תחומים בולטים של חילוקי דעות בין ישראל ומצרים:

● ישראל רוצה כי כל השטחים שיפונו בסיני יפורזו, ואילו מצרים רוצה רק באיזור מפורז צר, כדי שכוחותיה יוכלו להשתלט על המעברים האסטרטגיים בסיני.

● ישראל רוצה, כי כוחות האו"ם יקבלו מנדט בלתי מוגבל לשמירת השלום, ואילו מצרים הסכימה רק למנדט של שנה אחת.

● ישראל עומדת על „הצעה נתונים של אי־לוחמה". מצרים דוחה הסיכה זו, אך ייתכן כי תסכים באורח בלתי רשמי לאחדים מאלמנטים אלה.

כוחות ממשלת סייגון נטשו את הבירה הואה

כמיליון פליטים נמלטו מערי דרום־וייטנם

סייגון, 20 (יופי"ט ועי"ר) — כוחות ממשלת סייגון נטשו את הבירה המלכותית העתיקה הואה ואת החבלים הסמוכים.

בעקבות המתקפה הקומוניסטית הנרחבת ברחבי המדינה נאלצו כ־מיליון פליטים לעזוב ערים וכפרים. ממשלת סייגון שולטת עתה רק ב־50 אחוז מהטריטוריה של דרום־וייטנאם. למעלה מ־300 אלף אזרחים ו־25 אלף חיילים נמלטו מהואה ומחבל קואנג טרי, במרחק כ־640 קי"מ צפו־נית לסייגון.

בידיעות שהגיעו לבירה נאמר, כי פקידים ממשלתיים החלו היום על פינוייה של הואה, העיר השלישית בגודלה בדרום וייטנאם.

המצב הנואש של כוחות ממשלת דרום וייטנאם בא לידי ביטוי בנאום שהשמיע הנשיא האן טייה לאומה ושבו הודיע „מנוי וגמור עמנו להגן על הטריטוריה שלנו עד הסוף".

טייה רמז לכך שכשלון צבאותיו נבע בחלקו מאי־קבלת סיוע צבאי מספיק מארה"ב, באמרו „לחמנו ב־תנאים שנוצרו בעקבות מתן סיוע צבאי חלשי".

הקומוניסטים שולטים עתה כבר ב־7 מתוך 44 המחוזות של דרום־וייטנאם. בשאר המחוזות מתנהלים קרבות עקובים מדם.

לאחר קרבות כבדים שהתנהלו ב־אזור השוכן מזרחה מסייגון, נמסר כי כוחות קומוניסטיים תוקפים הכביש הראשי של המדינה, כביש מספר אחד, במרחק כ־80 קי"מ מ־הבירה.

מאן לוק, במרחק כ־80 קי"מ צפו־נית מסייגון פונו כמעט כל הכוחות הממשלתיים בדרך האוויר. כפי ש־נמסר נפלה בידי הכוחות הקומוניס־טיים גם עיר מחוז נוספת הואי דוק.

ברכת הגר"ש גורן ליהודי בריה"מ לחג הפסח

במברק הברכה לרב הראשי של מוסקווה הרב יעקב פישמן כותב הרב הראשי: „לקראת חג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה אני מאחל לכבודו ולקהי־לה היהודית במוסקווה ובברית־המועצות ברכת חג כשר ושמח. יהי רצון ויחון השלום בארצנו הקדושה ובעולם כולו ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה וכימי צאתנו מארץ מצ־רים יראנו ה' נפלאות.

תחזית מזג האוויר

עליה קלה בטמפרטורות. תשקיף לשבת: חם ויבש. ירושלים 7—17, תל־אביב 12—21, חיפה 10—21, רמת הגולן 8—15, נהריה 9—21, צפת 8—16, טבריה 10—24, עפולה 8—23, השומרון 9—19, לוד 10—24, יריחו 10—26, עזה 11—21, באר שבע 9—22, אילת 15—29, מפרץ שלמה 18—28.

עם סגירת הגיליון

שאיבה משותפת בשדות אבו־רודוס

הממשלה הפקידה בידי קיסינ־גר מספר אלטרנטיבות המתייח־סות למצב שהוא פתוח שימשל מצב הלוחמה. אלטרנטיבות אלה כוללות שאיבה משותפת בשדות הנפט באבו רודס תשובה רק מ־חלק מהמקבצים. אם מצרים לא תקבל הצעה אלה, תבקש ישראל לחזור לעמדות הקודמות שלה מבלי ביטול מצב הלוחמה.

בעזרת השם

לאבינו וסבנו היקר

ר' ברוך דוד איציקזון

מיקירי תנועת „תורה ועבודה" ומיסדיה הראשונים

מיטב הברכות

ליום מלאת לך שמונים שנה

מהם 53 שנים בארץ

מי יתן ותזכה לגאולה שלמה, במהרה בימינו, אמן.

מאחלים:

יעקב ודורותיאה דן (איציקזון)
יוסף ואילנה איציקזון
זוסיא וארנה איציקזון
רחל ונתן שרון
שרה ומשה שמיר
הנכדים
הנכדות
והנינה קרן.

יברק ערב שבת הגדול תשל"ה

למנהל הכללי של

בנק „אדנים" למשכנתאות והלוואות בע"מ

מר שלמה חייכוביץ ורעיתו

ברכות נאמנות

לנישואי הבת אופירה עם בחיר

„משהב"

חברה לשכון בנין ופתוח בע"מ

כל היודע על מקום הימצאו של

מר באומינגר

(נכדו של הרב מהושאמין)
יואיל נא להתקשר אל:
„מרקיזין הכסלי" —
חיפה. טל. 667016

„היינות, הברנדי והמשקאות החריפים של „כרמל מזרחי" כשרים לפסח ללא חשש ופקפוק"

לאור פניות של קהילות יהודיות בארה"ב באמצעות הסתדרות הרבנים באמריקה ופניית אגודת הכורמים הקואופרטיבית של יקבי ראשון לציון וזכרון יעקב ו„כרמל מזרחי" לקבל הכשר לפסח מהגר"ש גורן על היינות והמשקאות החריפים של „כרמל מזרחי", ביקר הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן בלוית כמה מחברי מועצת הרבנות הראשית לישראל, ביקבי „כרמל מזרחי" בראשל"צ ובמפעלי „פאקא" ו„עסיס" ובדק את סידרי הכשרות של היינות המשקאות החריפים המיוצרים ביקבים.

לאחר בדיקה מדוקדקת ויסודית ובירור הלכתי שיגר הרב הראשי הרב גורן, את המברק הבא:

דאר רשמי
הרבנות הראשית לישראל
ירושלים

משרד מקשורת — מספר 1241

RAV RASHI SHLOMO GOREN
CHIEF RABBI OF ISRAEL

ZCZC

מברק רשמי

ETAT GOVT — רשמי

RABBI FABIAN SCHONFELD
RCA 220 PARK AVENUE SOUTH,
NEWYORK USA 10003

BETESHUVA LESHELATCHA BEINYAN KASHRUT AYENOT LEPESACH LEACHAR
BERUR YESODI VECHAKIRA MEDEUYEKET SHARACHTI YACHAD IM CHAVREY
MUEZET ARABANUT HARASHIT LEISRAEL BEYKVEY CARMEL MIZRACHI
NITBARER LANU KI HAYENOT VEKOL HAMASKAOT HACHARIFIM SHEL CARMEL
MIZRACHI KSHERIM LEPESACH LELO KOL SAFEK CHASHASH HO PIKPUK UMITZVAH
LEKAYEM BAEM MITZVAT ARBA KOSOT CHAG KASHER VESHAMEACH
SHLOMO GOREN HARAV HARASHI LEISRAEL

שלמה גורן — SHLOMO GOREN CHIEF RABBI OF ISRAEL — הרב הראשי לישראל

להלן נוסח המברק לארצות הברית:

„בתשובה לשאלתך בענין כשרות היינות לפסח, לאחר בירור יסודי וחקירה מדויקת שערכתי יחד עם חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל ביקבי „כרמל מזרחי", נתברר לנו כי היינות וכל המשקאות החריפים של כרמל מזרחי כשרים לפסח ללא כל ספק, חשש או פקפוק ומיצוה לקיים בהם מצוות ארבע כוסות. חג כשר ושמח".

שלמה גורן
הרב הראשי לישראל

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

הרבנות הראשית לישראל
ירושלים

ב"ה

דרשת שבת הגדול

בשבת קודש פרשת „צו" י' בניסן תשל"ה
בשעה 5.25 אחה"צ
ידרוש
מרן הרב הראשי לישראל
הגאון רבי שלמה גורן שליט"א
בבית הכנסת המרכזי „ישורון" ירושלים
בהלכה ובהגדה
על הנושא:
זכויותינו על ארץ ישראל לפי הרמב"ם.

חג כשר ושמח

יקבי „תל־ארזה" בע"מ

רחוב בר־אילן 12 • טלפון 288853 • ירושלים

בשמחה אנו מודיעים, כי הבעיה שנתעוררה במספר יקבים בעניין כשרות היינות לחג הפסח, לא נתעוררה אצלנו כלל וכלל, כי כפי הנהוג אצלנו — ביקב, כל השנים אנו משתמשים לתעשיית היינות רק בכוהל עצמי הנוצר גם הוא ביקבנו.

לכן השתמשו ביינות ומיץ ענבים מיקבי — „תל־ארזה" — הכשרים לחג הפסח בלי שום חשש ופקפוק.

הרבנות הראשית לירושלים והמחוז
THE CHIEF RABBINATE OF JERUSALEM DISTRICT
המועצה הדתית ירושלים

(10.2.75)

אישור

[illegible]

הרבנות הראשית לעיה"ק ירושלים

חג שמח!

ם יינות – מטמון – אריסטוקרט – יהלום
אריאל – מיץ ענבים טבעי

יקב „ענב"

אחים כהן ירושלים

יצרני היינות המפורסמים רבות בשנים בירושלים — בטיבם וטעמם המצויין:

יינות מתוקים: —
✱ „בראשית" — יין עתיק ומיוחד נדיר בטעמו
✱ „אנטיק" — יין ישן נפלא
✱ „אפרסמון" — יין ישן לאניני הטעם
✱ „מוניטין" — יין ישן מובחר
✱ „מלכות" — יין משובח
✱ „אריסטון" — יין משובח
✱ „פרי הגפן" — יין משובח
✱ „גפן יהודא" — יין מתוק

יינות הבציר (יבש): —
✱ „נגה" — שלוחי לבן מצויין בטעמו וריחו
✱ „הוק" — מובחר שלוחי לבן
✱ „עוצב" — שלוחי אדום

● מיץ ענבים טבעי ●

היינות שלנו הם אמיתיים טריים אך ורק מכהל תוצרת עצמית. היינות המיץ־ענבים כשרים למהדרין לכל השנה ולחג הפסח, בלי שום חשש חמץ — בהכשר הבד"ץ של העדה החרדית.

תנועת בני תורה

רחוב עמוס 27 ת. ד. 5327 טל. 286994 ירושלים

במוצאי שבת קודש, פרשת צו, אור ליום א', י' ניסן תשל"ה בשעה 8.15 תיערך בעזה"י בבית הכנסת „גבורת ישראל" רחוב בר כוכבא 54, תל־אביב.

עצרת שבת הגדול

בהשתתפות:

הרב ב. מ. אזרחי שליט"א — ראש התנועה, ר"מ בישיבת חברון
הרב שלום מ. שבדרון שליט"א — ראש ישיבת „אהלי שם" ירושלים
הרב בן־ציון נשר שליט"א — רב השכונה, וראש כולל „שיח יצחק"
הרב יצחק פרץ שליט"א — רבה של רעננה, מראשי התנועה

בני ישיבות ושוחרי תורה מוזמנים

ביום ראשון י"א ניסן תשל"ה (23.3.75) בשעה 4 אחה"צ
תתקיים עליה לקברו
של בעלי אבינו סבנו ודודנו היקר

מנחם אוסטרינסקי ז"ל

בבית העלמין בנחלת יצחק, נפגשים ע"י השער הראשי

הנני מביעה את תודתי ותודת בנותי לכל מי שניחם אותנו באבלנו הכבד בעל פה ובכתב, כולם יבואו על הברכה.

המשפחה

ביום השנה לפטירת בעלי אבינו וסבנו היקר באהבה

ד"ר יעקב בן מתתיהו זאב הכהן פייג ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון י"א בניסן תשל"ה (23.3.75) בשעה 5.00 אחה"צ.
נפגשים ליד שער בית העלמין בכפר־סבא.

המשפחה

مكرر من الاصل

صكذ من الاصل

של המצפה

בין סיכוי לקפאון

היום תוזר ד"ר קיסינג'ר מביקורו הרביעי באסואן. כדרכו, מסר לנשיא מצרים „רעיונות חדשים של ישראל" ובשובו ידווח לצוות הישראלי הצעותיו של סאדאת.

עד כה קיים פער בגישה העקרונית של הסדר. ישראל מציעה הסדר פוליטי, שבשלבו הראשון לאי־לוחמה יהיה פתיחה לשלום בין שתי הארצות. הסדר כתוב והתום על כל התחייבויותיו, שתמורתו נכונה ישראל ליסוג גם מן המעברים ומאבו־רודס, מחיר בעד אי־שימוש בכוח לזמן בלתי מוגבל עד שיגיעו להסכם שלום.

ואילו מצרים בהודעתה הרשמית האחרונה הוזרת ומדגישה את דעתה, שההסדר צריך להיות המשך להסכם הצבאי בדבר הפרדת הכוחות, ולא הסדר מדיני בעל יעד להווה שלום. ההודעה מוכיחה אמנם, ש„אין הארצות הערביות מתנגדות לחתימה על הסכם־שלום עם ישראל", שהרי יחסי־ציבור מחייבים כעת לתמרן במילים רצויות לדעת־הקהל בארצות־הברית, אך מגמת השלום מותנה „בתנאי שישראל לא רק מוכנה אלא גם רוצה למלא אחר היסודות החיוניים של שלום צודק". ארצות־ערב יקבעו אם ישראל מקיימת את התנאי או לאו, וקביעתן ברורה מראש.

מצרים נכונה להמשך הפרדת הכוחות לפי הצורך תמורת הנסיגה ממעברי ההרים ומבארות־הנפט של אבו־רודס, אך היא שוללת הסדר מדיני לאי־לוחמה, שלפי טיבו דינו להוביל אל מסגרת השלום. הצעות מצרים מעידות, שאין בדעתה לשנות שינוי ממשי את מדיניות העוינות שלה לישראל. מכאן מסקנות מעשיות לגבי מועד הפינוי וזמן תוקף ההסדר, הוכן הפירוז והיקפו, אי הצטרפות או הצטרפות לסוריה בפרוץ מלחמה, וכיוצא בהם סעיפים בעלי חשיבות בטחונית רבה.

ההצעה האלמנטרית של ישראל לדון בנסיגה מוגבלת תמורת הסדר להפסקת פעולות האיבה, ללא דרישה להסכם מדיני מפורש, נדחה עד כה על־ידי סאדאת, התובע פינוי משמעותי ביותר. יש להניח, שקיסינג'ר בפגישתו עם נשיא מצרים ינסה להציע הצעות מגושרות כדי למנוע עירעור מאמציו להסדר.

הצוות הישראלי יוסיף לעסוק במשא־ומתן, כהחלטת הממשלה, כדי למצות כל האפשרויות של הדיון. ישראל המייצגת את ענייניה החיוניים, שלא יקופחו בהצעות פשרניות של המתווך, אינה מתעלמת ממגמתה המדינית של ארצות־הברית באיזור, שהתחזקותה זהה במידה רבה עם צרכי ישראל. יוקרתה של ארצות־הברית נפגעה על־ידי כיבושי הקומוניסטים בקאמבודיה ובוויטנאם. הישגי קיסינג'ר, שכאילו קנה את עולמו כמכביר־שלום בדרום־מזרח אסיה, הם בסכנת התמוטטות. משהקומוניסטים ישיגו את מטרתם, שהולכים וקרבים אליה בקצב מהיר, יפגע קשה מעמד ארצות־הברית בעולם.

רישומה של הפגיעה יהיה וודאי ניכר גם באיזור. קיסינג'ר עלול לעמוד בוואשינגטון בפני מיתקפה על מדיניותו, שגם עתה יש לה מתנגדים רבים. הוא עצמו אמר, שמתחרס על הסכם פאריז לסיום מלחמת וויטנאם בשל סירובו של הקונגרס לאשר סיוע צבאי מספיק לקאמבודיה ולוויטנאם. בכישלונו שורשת [illegible] מן השלכות המשבר בארצות אלה על שליחותו במזרח־התיכון.

הערבים עלולים להקשיח יותר את עמדתם, כפי שמתבטאים, שאין להוציא מכלל אפשרות, לדעתם, הפחתת הסיוע האמריקני גם לישראל, כפיזהור בהודו־סין. וישראל ודאי תבחן היטב את מעמדה לפי הנתונים שם, שמפורסים הוא גדול היקפו של קיסינג'ר. המלך המשא־ומתן הוא בנסיבות חדשות שלא היו בראשיתו.

כל עוד לא הגיעו לנקודה אטומה לגמרי ימשך כנראה המשא ומתן, שכנראה שני הצדדים מעוניינים בו, אלא לכל צד יעד משלו. אם המתווך לא ישכנע את נשיא מצרים שייענה להצעה, שמשמעותה אי לוחמה כשלב מפורש לקראת שלום, על כל מה שהיא מחייבת, הרי ברור, שישראל תוסיף להחזיק בשטחים הכרחיים להגנתה ולמשקה.

מה יביא היום קיסינג'ר מאסואן: ריכוך בעמדת סאדאת עד כדי נכונות לגלות כיוון מדיני לקראת שלום, או יוסיף לתמרן במלים בלתי משמעותיות? מה תהיה הצעתו של המתווך עצמו, הזקוק ביותר להישג כדי לחזק את מעמדו? האם יש סיכוי לפתות להסדר חלקי, או נסתמו כל דרכי הפיוס? מאחר שקיים חשש שמא יתגבר להין כדי למנוע קפאון, הרי יתפקד המשא־ומתן, ראשית בניסוחיו והתכססית, במאמץ לייצב עמדה נוחה יותר לקליטה היזבית בארצות־הברית, והאחר־כך בעיקרו, בתכנו המעשי, כמכשיר לרחק ככל האפשר חידוש האש באיזור.

ישראל מעוניינת בדעת־קהל אוהדת כשתופיע שוחרת־שלום עד כדי נכונות לנסיגה, כשממולה עמדה ערבית עוינת, כחופה בגיבוב מליצות על שלום. וישראל המרוכזת כולה בבטחון גבולותיה, כל שינוי בתחומי ממשלה היום כרוך ללא ויתור כלשהו על קידום ממשי לקראת שלום. הכרעותיה של הממשלה בדיון שיהיו מונחות בענייניה הקיומיים של המדינה ותושביה.

לפני צאתה לפגרה אישרה הכנסת חלוקת תפקידים חדשה במ. הממשלה

תיק התקשורת הועבר לשר־החקלאות ✶ בוטל משרד ההסברה

מאת סופרנו בכנסת

הכנסת אישרה אתמול, ברוב קולות את הודעת הממשלה, שנמסרה ע"י שר המשפטים, ח. צדוק, לשנות חלוקת התפקידים בין השרים בהעברת תיק התקשורת לשר החקלאות א. אוזן (ורה"מ חדל להיות שר התקשורת) וביטולו של משרד ההסברה.

לשכת העתונות הועברה, כידוע, למשרד רה"מ. מרכז ההסברה ושירות הסרטים למשרד החינוך והתרבות; היחידה לפרסומים, אירוח אורחים, יחידת הסרטים והטלוויזיה למשרד החוץ.

בוויכוח הער שנתעורר בקשר לבעיית ההסברה המדינית, השתתפו ח"כים מן הקואליציה והאופוזיציה כאחד.

מה קרה לאומה מנצחת, חיל החלוץ של העם היהודי המשחרר עצמו מעול זרים, הנדחפת עתה במדרון של תבוסה ונסיגה? — שאל ח"כ י. שמיר. הוא הביע תמיהה וצער גם על היד החזקה שהממשלה מפעילה כלפי המתנחלים. בתקיפות יש לנהוג כלפי קיסינג'ר וה„הצעות" המצריות.

על מיעוט ההסברה לגבי הנעשה בארץ בתחום הדתי דיבר ח"כ הרב אברמוביץ.

ח"כ י. בארי סבור שדרוש משרד הסברה לפעולה בחו"ל. בביקורו באירופה נוכח לדעת מה רבים הם אלה שהביטוי של זכות דתית־היסטורית של עם ישראל לארץ ישראל מדבר ללבם. ויש חוגים רחבים באירופה שמוראות השואה לעיניהם והם מזהירים: אל תוותרו, אל תתנו שירמו אתכם.

גם ש. אלוני אמרה שהממשלה „מפקירה את הציבור לנחושים" לגבי עתידנו המדיני.

הלל זיידל הדגיש מה רבים ועצומים הם האמצעים שלרשותם של המדינות והאירגונים הערביים.

ביטולו של משרד ההסברה הוא דבר בעיתו — אמר א. אולמרט, כי כל הקמתו היתה „פרי שיקולים קואליציוניים".

גם הח"כ א. רונן אמר על משרד ההסברה „ה' נתן וה' לקח", אלא דווקא עתה חשוב להסביר לאורחי המדינה הצורך בוויתורים עמוקים ומכאיבים גם בשטחים שיש לעמנו קשר וזיקה היסטורית אליהם.

את „פרס השלום" קיבל קיסינג'ר על הסכם בווייטנאם וראו מה קורה שם — אמר הח"כ אמנון לין. הוא הזהיר מפני שגיאה קיסינג'רית העלולה להביאנו בסכנה חמורה שבעתיים מזו של קפריסין ווייטנאם.

בעידן הדיפלומטיה הגלויה עדיפה הסברה בע"פ ובכתב על צילינדר ומכנסי פסים — אמרה הגב' א. הרליך, לחיזוק ההסברה דרושים תקציב וכוח אדם.

הנסיון לא עלה יפה

רוגז מה עורר שר המשפטים בסכמו בקצרה את הדיון ובאמרו שמשרד ההסברה הוקם בדרך של ניסוי בלבד וכשהוברר ש„הנסיון לא עלה יפה", מבטלים אותו (ואת התפטרותו של מר ירלב לא הזכיר כלל...) השר צדוק הבטיח שביטולו של המשרד אין פירושו החלשת ההסברה, להיפך, תהיה היערכות ארגונית חדשה ובתנופה.

צי"ם נדרשה להמציא מאזן

יו"ר ועדת הכספים, קרגמן, השיב לח"כ ע. אמוראי שאמנם ועדת הכספים לא תדון באישור מתן ערבות ממשלתית לצי"ם, על יסוד מאזן משנת 1973. הנהלת צי"ם נתבעה להמציא מאזן לשנת 1974 או, לפחות, דו"ח כספי ודברי הסבר של ההנהלה החדשה.

ברכת חג לעם ושלום

לאחר שהכנסת אישרה „תקציב ביניים" ושורה של מלוות — יצאה הכנסת לפגרת הפסח. רשמית תשוב הכנסת מפגרה עד י"ז באייר (28 לאפריל), אלא שאין מוציאים מהכלל את האפשרות של כינוס הכנסת בפגרה, אם ביזמת הממשלה ואם ביזמת 30 מהאופוזיציה, לדיון בנושא מדיני־בטחוני.

בברכת יו"ר הכנסת, ישעיהו, לתושבי ישראל ולעם בתפוצות נאמר שאין להסיח דעת מההכרעות הקרובות בתחום המדיני ומהבעיות הפנימיות. הוא הביע גם דאגה לטוהר המידות, נוכח גילויים שעירערו בנו עצמה נפש ובושה פנים.

מלמד: כשמדיניות הממשלה כושלת—גם ההסברה מפגרת...

מאת סופרנו בכנסת

העדר מכביר מרכזי וריבוי „מספרי־הדוברים" ולפעמים גם בסתירה לקו המדיניות הרשמית הוא לרועץ למדינה — אמר חה"כ אברהם מלמד, בנאומו בכנסת במסגרת הדיון על הודעת הממשלה וביטול משרד ההסברה.

הנואם הדגיש שהסברה אינה יכולה לבוא במקום מדיניות, היא יכולה וצריכה להסביר מדיניות, וכשהמדיניות כושלת — גם ההסברה מפגרת..

הוא קרא להינתק מהגישה של „לא חשוב מה יאמרו הגויים", שיסודה בשנים שלפני מלחמת יום הכיפורים כשגבה לבנו וחשבנו שבכוח צבאי ניתן לפתור הכל.

להוכחת הנהוהיו הנ"ל הזכיר מר מלמד את עניין החרם הערבי, שהיה זמן שיכולנו ללחום בו אבל מדינאינו זלזלו בזה, לא החשיבוהו, ועתה רואים את התוצאות...

מקרה אחר שהנואם הזכיר היה הרצח ב„סבוי", מצד אחד אומרים: אש"פ אינו גורם כלל, ולפתע — כל קברניטי המדינה מתעסקים בחמשת המחבלים, ודרך הטיפול — בתמיהה ומדאיגה. כאן מודיעים עהעניין גבר, ולמהרה — עוד גוויות בתחת להריסות...

במקום לקחת ראי ולשבר אותו, הבה נדאג לשיפור מצב הדברים מבית ומחוץ, לפיכך אין לשכוח ואין לבכות כשמבטלים את משרד ההסברה. דרושה התאמה בין הודעות הממשלה על ידיעותיה השונות, תיאום בין כל הגורמים המהדהדים, שהודעבי המדינה ונורמי חוץ ישמעו מסביר אחד וקו אחד, עם או בלי משרד מיוחד.

אם ייכשל קיסינג'ר — נכונה בריה"מ ליוזמת שלום משלה

מאת קארול תאלר

לונדון, 20 (יופי"ע) — בריה"מ מוכנה לפתוח ביוזמת שלום משלה במזרח התיכון, אם תיכשל שליחות השלום הנוכחית של שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר.

הסובייטים מתכוונים לפעול במהירות להציע שיבה מיידית לוועידת ג'נבה, שם תהיה למוסקווה השפעה שווה לזו של וושינגטון בצעדי שלום שיינקטו בעתיד במזרח התיכון.

מקורות דיפלומטיים אמרו, כי מוסקווה מתכוונת לנצל את השפעתה על סוריה והארגון לשחרור פלשתין, כדי להפעיל לחץ ניכר ליד שולחן הדיונים, במטרה להוציא את מצרים מתחום ההשפעה האמריקנית ולבטל את עמדתה המחוזקת של ארה"ב במזרח התיכון.

נמסר, כי מוסקווה עוסקת עתה בתיאום מדיניותה עם אש"פ. השליח הסובייטי ולאדימיר וינוגראדוב נועד בראשית השבוע בביירות עם מנהיג המחבלים יאסר ערפאת.

לדעת מקורות אלה יש לצפות כי הקו הסובייטי בוועידת ג'נבה יכלול את הנקודות העיקריות הבאות:

✶ ישראל תיסוג מכל השטחים הערביים הכבושים מאז מלחמת ששת הימים, כולל רמת הגולן, סיני והגדה המערבית.

✶ לפלשתינאים תינתן מדינה, שתתבסס בעיקר על הגדה המערבית ורצועת עזה, ושגבולותיה אפשר יהיה לקבוע באמצעות מו"מ.

✶ הגבולות ההדדיים של הצדדים העיקריים בסכסוך ייקבעו „באמצעות מסמכים בינלאומיים אשר יחייבו את כל הצדדים, ואשר יקבלו ערובה בינלאומית מצד האו"ם או מצד ארה"ב ובריה"מ יחדיו, ואולי גם מספר מעצמות אירופיות.

✶ לכל הצדדים המעורבים בסכסוך תהיה „חובה משותפת לקיים את השלום והבטחון באיזור".

ביצוע ביטוח בריאות ע"י קופ"ח

(סוף מעמוד ראשון)

את הרווחה ודחו התחייבויות כספיות בתקופה שימצאו להן מימון בעתיד. לגבי תקציב הפיתוח הוחלט להקפיא פרוייקטים חדשים ולסיים פרוייקטים בבנייה. בשיטה זו נפגעו איזורים נחשלים בהם חסרה תשתית.

אף כי בדיעבד לא היתה משמעות רבה להפחתות השונות בתקציב לשנת 1974, קבע הצוות, כי בשיטה עצמה יש כדי להזהיר.

גלגלו הקיצוצים על שירותים חיוניים

מסתבר כי משרדי הממשלה גילגלו את ההפחתה לתחומים רגישים במיוחד על מנת להחזר אחר כך לתקציב החזר סכומים שקוצצו.

שיטה זו גילתה חולשות בעיקר בתחומים הבאים:

● העדר אפשרות לקיצוץ מתוך תאום בין־משרדי בתחומים שבהם מעורבים יותר ממשרד אחד.

● נטייה להשהות הרצאות מתוך תקווה שהסכומים יעמדו לרשות המשרד בעתיד.

● נעשו קיצוצים בלי לקחת בחשבון את המשמעות שלהם לגבי המשק כולו.

● המשרדים לא קבעו „קו אדום" לגבי שירותי רווחה חיוניים שאותו אסור לעבור.

פגיעה משמעותית

מהממצאים עולה כי הקיצוצים גורמים לפגיעה עקיפה משמעותית באוכלוסיה במצוקה, כתוצאה משורת פעולות כמו העלאת שיעורי התשלומים בעד תזונה בבתי־ספר, גנונים כ־ (עיירות פיתוח). בגיל הרך, שירותי אישפוז ושירפאות חוץ.

צמצום שהוא פגיעה

בדיה מזהיר הצוות כי צמצום בהכשרת כח אדם, בתכנון ובמימון — הם בסופו של דבר בזבוז.

פגיעה לא גלויה

לדעת הצוות פגיעה ממשית ב[illegible] השירותים המוגשים לאוכלוסיה [illegible] שר הדבר נעשה בצורות שאינן [illegible] יות לעין. בין השאר קיימה מדיניות זו בהקפאת רמת גמלאות בבק[illegible] בשירותים או במצרכים. [illegible] מצביע הדו"ח על כך שהמפנקים [illegible] תלמידים נזקקים בבתי ספר [illegible] בשיעור קבוע ללא שינוי. [illegible] העזרות כאשר באותה תקופה היתה התייקרות תלויה במצרכים שהמפנק בה לספק לילדים הנזקקים.

הצוות מזהיר כי ירידה משמעותית ברמת החיים עשויה ליצור שכבה חדשה של אוכלוסיה בגבול מבין אלה הנמצאים כיום על גבול המצוקה, כמו משפחות מרובות ילדים ומעוטות הכנסה.

בראש הצוות עמד ד"ר יצחק [illegible] השתתפו בו (לפי נושאי הטיפול) גב' מוריה אבנימלך (פציי התינוקות), ד"ר חיים אדלר (חינוך), שמואל אמיר (חינוך), ד"ר [illegible] בר־יוסף (עבודה), ד"ר אברהם [illegible] רון (סעד), פרופ' מ. דוויס [illegible] אות), פרופ' ה.ש. הלוי (בריאות), יעקב חביב (קליטת עליה ושיכון), ד"ר דן צנבר (חינוך), פרופ' [illegible] רוזנפלד (סעד) ופרופ' שלום [illegible]

סוכנים אמריקנים צותתו לטלפונים בבריטניה

לונדון, 20 (יופי"ע ועי"ר) — טום ליטריק, חבר בית הנבחרים הבריטי מטעם הלייבור, אמר היום כי מרגלים של סוכנות הביון המרכזית של ארה"ב צותתו לטלפונים ובדקו את דברי הדואר של בריטים.

ליטריק הוא אחד מ־34 חברי פרלמנט, רובם בן האגף השמאלי של מפלגת העבודה השלטת, אשר קראו אמש לממשלת בריטניה לגרש כ־10 דיפלומטים אמריקאיים, אלא אם כן יוכח כי אין הם סוכנים של סי.איי.אי.

ליטריק אמר כי קיבל פרטים על פעולות סי.איי.אי. בבריטניה מכוון לשעבר של סוכנות הביון, ויקטור מרצטי.

דובר שגרירות ארה"ב סירב לאשר או להכחיש את ההאשמות הכלולות בהצעה שהוגשה אתמול לבית הנבחרים, או לומר אם 10 אנשי השגרירות הם אכן סוכנים של סוכנות הביון האמריקנית.

פישר מסרב להתמודד עם אנטולי קארפוב

ברגן, הולנד, 20 (עי"ר ויופי"ע) — אלוף העולם בשחמט בובי פישר מארה"ב הודיע היום, כי הוא מסרב להתמודד עם יריבו הסובייטי אנטולי קארפוב. הפדרציה הבינלאומית לשחמט הסכימה להצעה הסובייטית לדחיית ההתמודדות המתוכננת.

לשכת הוועד הפועל של „פידא" הסכימה להצעה הסובייטית שהמשחקים במאנילה ייערכו מה־1 ביוני עד ה־4 או 5 באוקטובר.

היתר יציאה לשחקנית הסובייטית פיאודרובה

מוסקווה 20 (יופי"ע) — השחקנית הסובייטית ויקטוריה פיאודרובה יצאה היום ממשרד האשרות של מוסקבה כשהיא מחזיקה בידיה את היתר היציאה אשר יאפשר לה לבקר לראשונה אצל אביה האמריקני.

הבת בת ה־29 של האדמירל בדימוס ג'קסון רוברס [illegible] היא תטוס בהקדם האפשרי לארה"ב. „אני מקווה כי אוכל לצאת לדרך בראשית שבוע הבא", היא אמרה.

משלחת ירדן למועצת החבר הערבי

רבת עמון, 20 (עי"ר) ממשלת ירדן קבעה ביום ד' את הרכב משלחת ירדן לדיוני מועצת הליגה הערבית. [illegible] רפאעי, [illegible] שר ההסברה אבו זיד — וכן מנכ"ל משרד החוץ — שגריר ירדן בקהיר — נציגה הקבוע של ירדן בליגה וראש לשכת ראה"מ.

חוק נגד החרם הערבי הוגש לבית הנבחרים האמריקני

וושינגטון, 20 (עי"ר) — חוק, שנועד בעיקר לשמש מכשיר למלחמה בחרם שמדינות ערב מטילות על חברות המנהלות עסקים עם ישראל הוגש היום לבית הנבחרים האמריקאי.

הסיעה מציעה הטלת קנסות עד מיליון דולר על חברות המשתתפות בחרם כלכלי. החוק מבריח על כל סוגי החרם, המכוונים נגד אנשים או גופים בשל השתייכותם הדתית, גזעם, לאומיותם או מינם, כמעשים בלתי חוקיים בארה"ב.

הנציגה הדמוקרטית מניו־יורק אליזבט הולצמן, שיזמה את החוק יחד עם הציר הדמוקרטי מניו־ג'רסי פיטר רודינו, אמרה כי הגילויים האחרונים על חרם כלכלי בהכרזת הערבים המכוון נגד יהודים אמריקנים מדאיגים ביותר.

„ספק אם ארה"ב לא תטוש את ישראל"

לונדון, 20 (עי"ר) — מומחה בריטי ללוחמה עירונית, סיר רוברט תומפסון הביע היום ספק בנכונותה של ארה"ב להתייצב לימין ישראל.

סיר רוברט, שנקרא בעבר לייעץ לנשיא ארה"ב ריצארד ניקסון התייחס למצב הבינלאומי בדרום־מזרח אסיה ואמר כי כתוצאה מכך בהחזיל להתפורר כל בערך ההגנה על המערב.

לדבריו, יוזה הצלם בקרוב במזרבה גלובלית על ארה"ב, שתטוש את בעלות־בריתה.

„זו הנבוכה הגדולה ביותר מאז נסוג נפוליאון לפני מוסקווה. האמריקנים נבוכים עתה לפני [illegible] זה ואנו עלולים להיות בבריתה האסטרטגית של ארה"ב" אמר [illegible] הבריטי בראיון [illegible] ידי הבי. בי. סי.

על־אף הפער בעמדות צפוי הסכם

(סוף מעמוד ראשון)

הביע דעתו שמבחינה של המשפט הבינלאומי, גירסה זו מפוקפקת.

אף כי הפסימיות פינתה מקום אתמול לאופטימיות, הרי עדיין התמונה מצורפלת למדי, ואין לדעת כיצד יסתיים המו"מ.

מעמדו של קיסינג'ר בארה"ב — מעורער

חוגים מדיניים בירושלים אמרו אתמול שמעמדו של קיסינג'ר בארה"ב מעורער מאד, בשל המצב בווייטנאם ובקמבודיה, שם חלה הידרדרות גדולה ודעת הקהל בארה"ב מאשימה את קיסינג'ר שהסכמיו בווייטנאם נכשלו.

לעומת זה מאשים קיסינג'ר את הקונגרס באי־הגשת סיוע צבאי לווייטנאם. שכתוצאה מכך הגיע המצב שם להדרדרות.

הפמליה של קיסינג'ר שעייפה כבר מן המסעות, סבורה שקיסינג'ר לא יכול לחזור לוושינגטון בלי שיהיה בכיסו הסכם כלשהו — אחרת יעורער מעמדו עוד יותר.

צפייה הפעלה לחץ על ישראל

יש לציין, כי מצב דומה שרר בשעת המו"מ על הסכם ההפרדה עם סוריה, כאשר מעמדו של ניקסון היה מעורער הוא דרש מקיסינג'ר הישגים מדיניים כדי לחזק את מעמדו. כתוצאה מזה הופעל לחץ על ישראל יותר.

הממשלה קיימה אתמול (מלבד הישיבה בליל ה' שנמשכה עד 2 בלילה) שתי ישיבות שלא מן המניין כוועדת שרים לענייני ביטחון. שהודיעות עליהן הוא חסוי.

בסיכום שתי הישיבות הוחלט להסמיך את צוות השרים לנהל השיחות עם מזכיר המדינה ד"ר הנרי קיסינג'ר, במגמה להגיע לסיכום חיובי של המו"מ להשגת הסכם ביניים בין ישראל למצרים.

תמיכה ברמטכ"ל רא"ל מ. גור

בפתיחת הישיבה הראשונה אמר רה"מ את הדברים הבאים:

בקשר לפרסומים בעתונות של יום ג' 18 מרס על רב אלוף מרדכי גור ראש המטה הכללי של צה"ל. בהמשך להודעת שר הביטחון בכנסת זה, ברצוני לאמר כי הדברים שפורסמו על רב־אלוף מרדכי גור גרמו לצער רב, וזאת מאחר שהדברים הללו הינם חסרי בסיס, בלתי־אחראיים ועלולים לפגוע באישיותו של הרמטכ"ל ובמילוי תפקידו.

הנני קובע, על דעת חברי הממשלה, כי הרמטכ"ל בכל שהוא מוזמן להשתתף בדיוני הממשלה מביא לפניה דווח נאמן, הערכות והמלצות שקולות, כראוי לרמת אחריותו האישית והפיקודית, הנני דוחה דחיה החלטית ונמרצת את דברי הדופי שנתפרסמו נגד רב־אלוף מרדכי גור.

חברי „גרעין אלון מורה" קוראים להעמידם לדין

„גרעין אלון־מורה" שחבריו עצורים בבית הסוהר במגרש הרוסים בירושלים, פירסם אתמול הודעה שבה קוראים הם לממשלה להעמידם לדין על עוון התנחלות בשומרון.

הם מודיעים כי התנגדו לפינוי, וחסמו את הכביש, התפרצו למשרד ראש הממשלה, סירבו להזדהות והם תובעים מן היועץ המשפטי למלא חובתו ולהעמידם לדין.

העצורים במגרש הרוסים קראו לשר המשפטים לבוא אליהם.

אתמול ביקרו חכ"ים שונים את העצורים וכן ביקרם הרב רפאל לוין — בנו של ר' אריה לוין זצ"ל.

אגודת חסידי חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו

הננו מביאים בזה את מכתבו של הרבי מליובאוויטש שליט"א

(בפרוס חג הפסח תשל"ה — תרגום חפשי מאידיש)

ב"ה, ראש־חודש ניסן, ה'תשל"ה — ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נקודת השיא של חודש ניסן — חודש הגאולה — היא חג הפסח, המצויין בנוסח התפלה כ„זמן חירותנו".

במשמעותה הפשוטה פירושה של המלה „חרותנו" — החרות שלנו, בלשון רבים — הוא שחרורם של הרבים, כלומר של כל היהודים שהם בני עמנו.

ברם, אנו רואים כי את המושג „זמן שמחתנו", המופיע אף הוא באותו נוסח, מפרש רבנו הזקן כך: שלשון הרבים משמעותה (גם): שמחת בני ישראל ושמחת הקב"ה (=שמחתנו המשותפת וההדדית שלנו ושל הקב"ה).

מכאן למדים לגבי המושג „זמן חרותנו", בלשון רבים, שמשמעותו (גם): שחרור בני ישראל מגלות מצרים וגם שחרורה של השכינה, כביכול. כפי שהענין מתבטא במלים: „כהושעת גוי ואלקים כו', הוצאתי (ה' חלומה) אתכם (א' סגולה, ת' רפויה) — נקוב: הוצאתי (ה' שרוקה) אתכם (א' חרוקה, ת' דגושה)". [כלומר: את הפסוק „והוצאתי אתכם", שקריאתו המקובלת היא במשמעות הוצאת ישראל ממצרים על יד הקב"ה, אפשר לקרוא גם במשמעות של הוצאת הקב"ה, כביכול, ממצרים יחד עם בני ישראל]. פירוש הדברים הוא ששחרור ישראל, כעם וכיחיד, הוא כפול: שחרור בני ישראל ושחרור השכינה, כביכול, האלקות שבכל יהודי, הנפש האלקית שהיא „חלק אלקי ממעל ממש".

דבר המשתקף, ואף — יותר על כן — מושג, על־ידי כך שיהודי מתנהג באופן של חרות אמיתית (משום שהיא מבוססת על תורת אמת) ושל רווחה בשני התחומי החיים שלו.

בהתאם לביטוי, בקשר לכללות חיי האדם: „טוב לשמים וטוב לבריות".

החרות והרווחה בעניינים של „טוב לשמים" (בין אדם למקום), החרות והרווחה בעניינים של „טוב לבריות" (בין אדם לחברו).

✶ ✶

להבהרת יתר של הדברים האמורים:

הענין של „יציאת מצרים" ו„זמן חרותנו" מכיל לקחים והוראות רבות, לכלל ישראל ולכל יהודי בפרט, בכל הזמנים ובכל המקומות, כפי שזה בכל עניני התורה, שהיא תורה — הוראה נצחית.

ההוראה מיציאת מצרים — שאנו מצווים להזכירה בכל יום — היא שיהודי צריך השכל לקחת להשתחרר מגלות מצרים, ובכלל מ„מצרים", מכל המיצרים וההגבלות המצירים לישראל: הוא מסוגל להיות טוב יותר, עדין יותר — אך אין הוא זז ממקומו, היום כאתמול וכשלשום.

מובן מאליו שבראש וראשונה באה היציאה מ„גלות מצרים צרות הארץ". ה„סור מרע" (מצוות לא־תעשה) וה„ועשה טוב" (מצוות עשה) בפועל בחיי יום יום.

אך יחד עם זה — הרי בכל מצוות עשה שיהודי מקיים ובכל מצוות לא־תעשה שהוא נשמר ממנה — יש „על פי דין" ויש „לפנים משורת הדין", שגם זה מהווה ציווי של תורתנו הנצחית. ומאחר שכל הענינים של תורה ומצוות, טוב וקדושה, נובעים וניזונים מן הקב"ה, שהוא אין־סופי, הרי גם הם אין־סופיים ובלתי מוגבלים: ככל שמצבו של יהודי ביהדות, בתורה ובמצוות, הוא טוב — עשוי הוא להיות, טוב יותר ונעלה יותר, כפי הציווי: „מעלין בקודש". אם אין הוא מתאבק לקיים „מעלה מעלה", למעלה מן ההרגל שנעשה טבע (מסגרת קבועה ונוקשה) — חסרה אצלו שלימותה של החרות.

✶ ✶

וזו אחת מן ההוראות היסודיות של יציאת מצרים, זמן חרותנו: הגאולה ממצרים היתה כפולה — שחרור גופני של בני ישראל משעבוד מצרים, יחד עם שחרור רוחני של הנשמה היהודית, כתוב: „משכו וקחו לכם" — „משכו ידיכם מעבודה זרה".

ושני הדברים היו בצורה של „ביד רמה", חירות במלוא המדה.

ורק אז, ביציאתם ממצרים, החלו בני ישראל להתעלות מיום ליום מעלה־מעלה. עד שהגיעו לדרגה העליונה ביותר של חרות, כפי שחכמינו ז"ל אומרים: „חרות על הלוחות" — „חירות על הלוחות" (יחד עם הלוחות ובהם ניתנה החרות).

✶ ✶

יהי רצון, שכשם שביציאת מצרים אז היו „ובני ישראל יוצאים ביד רמה". כך יהא גם היום. אצל כל יהודי ובכל מקום, סדור חיי יום־יום באופן של חרות מלאה ומושלמת, ושהדבר ייעשה ביד רמה, בשמחה ובטוב לבב.

ובקרוב ממש נזכה כולנו למצב של „אך טוב לישראל", ולצאת מן הגלות הנוכחית, „בנערינו ובזקנינו נלך, בבנינו ובבנותינו גו', לא תשאר פרסה", ולצעוד ביד רמה לקבלת פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלמה.

בכבוד ובברכת חג הפסח — זמן חירותנו — כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

[illegible]

הרב עמיטל ש. מלצר והרב ברומברג ז"ל — חתני פרס התנועה ע"ש שפירא

מאת סופרנו בתל־אביב

פרס התנועה ע"ש השר ח.מ. שפירא ז"ל יוענק השנה להרב יהודה עמיטל ר"מ בישיבת „הר עציון", שבות, בפרס „למחשבה הדתית" על ספרו „המעלות ממעמקים" שהופיע בהוצאתה של ישיבת הר עציון.

הפרס לספרות יפה דתית יוענק למשורר שמואל מלצר על ספרו „שירה ובלדה" שהופיע בהוצאת „דביר".

פרס כבוד יוענק להרב א.י. ברומברג, (ז"ל) על מפעל חייו ופעלו הספרותי־ההיסטורי.

טקס חלוקת פרס שפירא יערך ביום השני ד' בחול־המועד פסח, בשעה 5 אחר הצהרים, בבית התנועה בתל־אביב.

חתני הפרס נבחרו על ידי שלוש ועדות שופטים. החלטתם נקבעה לאחר עיון בספרים שהוגשו להם.

זנבר: צפוייה הזרמה גדולה של כספים

בחודשים אפריל—יוני צפויה הזרמה גדולה של כספים למשק, דבר שיעלה את הביקוש ויגביר את האינפלציה. ואנו עלולים להחטיא את המטרה, שלמענה נקטו הצעדים הכלכליים הנוקשים האחרונים על ידי הממשלה — אמר אמש נגיד בנק ישראל, מר משה זנבר, באסיפה הכללית השנתית של לשכת המסחר והתעשייה בחיפה.

הדובר ציין, כי בשלושת החודשים הקרובים של בנק ישראל מסתמנת בימים אלה הזרמה גדולה של כסף מצד הממשלה למשק, ולראשונה נגד שהבנקים איבדו נתונים ברזרבותיו של נזילות.

עירית באר־שבע

דרושים

1) מכרז מס' 05/32/75

תואר המשרה: מנהל בי"ס תיכון עירוני מקיף ממלכתי דתי

מהות התפקיד: ניהול ביה"ס מבחינה פדגוגית, מינהלית ומשקית.

הכישורים הדרושים:

1. השכלה אקדמאית מושלמת.
2. רשיון הוראה קבוע בבי"ס על יסודי.
3. נסיון של 5 שנים לפחות בתפקידים פדגוגיים, ניהוליים ריכוזי שכבות ומקצוע בבי"ס על־יסודי.
4. נסיון מינהלי וארגוני.

הערות:

המועמד צריך לקבל אישור האגף לחינוך דתי במשרד החינוך.

דרוגה: דירוג עובדי הוראה בהתאם להשכלה והוק.

2) מכרז מס' 05/33/75

תואר המשרה: מרכז מגמת אלקטרוניקה (2 משרות)

מהות התפקיד: ריכוז מגמת אלקטרוניקה בבי"ס על יסודי מקיף ובבי"ס על־יסודי מקיף דתי.

הכישורים הדרושים: מהנדס אלקטרוניקה.

3) מכרז מס' 05/34/75

תואר המשרה: עובדת סוציאלית

הכישורים הדרושים: השכלה אקדמאית בעבודה סוציאלית או בוגרת המכון להכשרת עובדים סוציאליים בכפוף משרד הסעד; נסיון של שנתיים לפחות.

למועמדים מובטחת הדרכה מקצועית.

בעלי הכישורים המתאימים והמעוניינים באחת המשרות הנ"ל, יגישו מועמדותם בכתב בצירוף קורות חיים, השכלה ונסיון למחלקת המנגנון עד יום ששי כ"ג ניסן תשל"ה 4.4.75

א. נאוי — ראש העירייה

מרחב תכנון מקומי כפר־סבא

הודעה

עפ"י סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

בדבר בקשה למתן הקלה

הועדה המקומית לתכנון ולבניה כפר־סבא מודיעה בזה כי הוגשה בקשה להתיר על חלקה 152 בגוש 6440 [illegible] הקמת בית משותף ב־6 קומות ובשיעור 21.5% בקומה מעל קומה מפולשת, במקום 4 קומות ובשיעור של 30%.

כל מעוניין יכול לעיין בבקשה הנ"ל ובתכניות המצורפות אליה, במשרדי הועדה המקומית כפר־סבא רחוב הרצל 51 פינה רחוב ויצמן בשעות קבלת קהל, ללא כל תשלום, וכן רשאי להגיש התנגדות למתן ההיתר המבוקש.

התנגדויות מנומקות ובשני עותקים אפשר להמציא לועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא עד לתאריך 4.4.75

זאב קלר

יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה כפר־סבא

הודעת פוקד

כל אזרחי ישראל, או תושבים קבועים בה, גברים בגילים 18 עד 52 שאינם נמנים עם הכוחות הסדירים או עם כוחות המלואים של צבא־הגנה־לישראל, נקראים לרישום ולבדיקות התאמה לשרות בטחון.

בתקופה הקרובה ייקראו לרישום ולבדיקות, כאמור, גברים, בעיקר בגילים המבוגרים, אשר מאז בואם ארצה עדיין לא התייצבו לרישום ולבדיקות.

זמן [illegible] ולכן מתבקשים אלה, שחובת ההתייצבות חלה עליהם, להמתין עד לקבלת צו־ההתייצבות.

כדי להחיש את תהליך הרישום והבדיקות ולמנוע מהם טירחה וביזבוז זמן, מתבקשים המתייצבים:

א. להצטייד בתעודות ובמסמכים הבאים:

1) כל המסמכים הרפואיים המעידים על מצבם הבריאותי.

2) שתי תמונות פספורט.

3) תעודת־זהות.

4) תעודות צבאיות המעידים על מעמדם לגבי חוק שרות הבטחון.

ב. להקפיד על התאריך ועל השעה הנקובים בצו־ההתייצבות.

יצחק רזון, אל"ם

[illegible]

פוקד

אגף כח אדם

„נקוי ראש" ממשיך...

מבצע שמפו לפסח

בכדי לתרום חלקנו למאמץ הכלכלי ובכדי לאפשר לאלו שטרם נסו ועוד לא יודעים מה ההבדל בין שמפו, לשמפו אמיתי —

החלטנו להוזיל את כל סוגי השמפו מתוצרת „וולה" עד תום חג הפסח.

	סמ"ק	מחיר קיים ל"י	במבצע פסח ל"י
איפון שמפו ביצים	55	7.55	6.80
	150	15.00	13.50
לייף־פון שמפו על בסיס קמוליה — לשיער שמן ורגיל	30	4.90	4.40
	100	12.45	11.25
	150	17.60	15.85
	500	30.40	27.35
נאופון שמפו על בסיס ותמציות צמחים לכל סוגי שיער	100	11.25	10.10
	150	15.95	14.35
	500	28.70	25.80
קריזון השמפו נגד קשקשים	100	22.00	19.80

להשיג: בפרפומריות, בבתי מרקחת, בחנויות כל־בו ובשקם.

„וולה" מוניטין בינלאומי לקוסמטיקת השיער

WELLA

הבא לחג מתנה שגם אתה היית שמח לקבל:

חבילת משקאות בינלאומיים של STOCK.

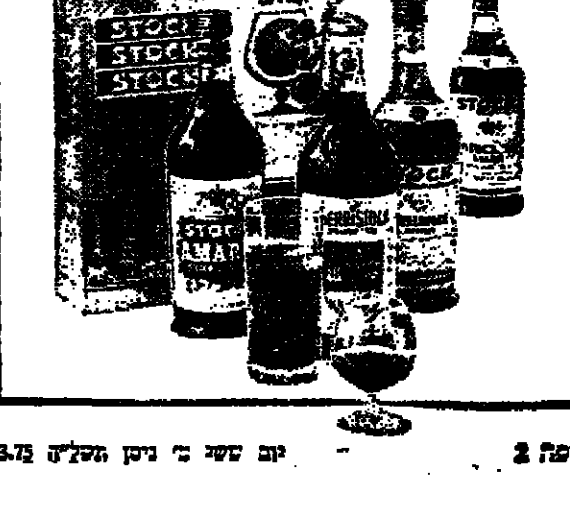

מזון לתינוקות „רמדיה"

כשר לפסח

„רמדיה" — המזון לתינוקות היחידי המיוצר במעבדה רפואית.

כל תהליכי הייצור נעשים תחת השגחת ופיקוח הרבנות הראשית.

לשכת הרבנות
ראשון-לציון
רח' הרצל 5
טל. 948393 ת.ד. 3055

ב"ה
26.2.1975

תעודת הכשר

הריני לאשר בזה כי מזון לתינוקות:
1) קורנפלור.
2) קורנפלור סוכר.
3) פירמטין.
4) פירמטין סוכר.
5) פירמטין חלב.
6) אורזית.
המיוצר במעבדה הרפואית „רמדיה" בגבירול.
... כשר לפסח תשל"ה
... לשכת הרבנות ראשון-לציון.
...
הרב יהודה דוד הלוי ...
רב העיר.

להשיג:
בבתי מרקחת, סופרמרקטים וחנויות המכלת

הרבנות הראשית — המועצה הדתית — נתניה

טלפון 22973 * רח' הרצל 27 * ת.ד. 1012

יום, כ' אדר תשל"ה/13.2.75 — מספרנו: ב'/לה/2/8/

תעודת הכשר לפסח תשל"ה

הננו בזה לאשר כי מפעל „גולדפן" תוצרת ביח"ר ... בנתניה, דלהלן: מיץ אשכוליות, מיץ תפוזים, ... אורנג'דה, לימון וסודה נמצאים תחת השגחתנו והם ... לפסח תשל"ה.
ואילו המשקה „קולה גולדפן" כשר רק לאלה שאוכלים ... בפסח.

ועל זה באעה"ח היום כ' אדר תשל"ה

הרב ... לוין
רב אזורי לנתניה

(חותמת: הרבנות הראשית — המועצה הדתית)

הרינו מודיעים בזה לצבור החרדי

שסידרנו במגדניה

מחלקה מיוחדת לפסח

תחת השגחת ועד הרבנים של אגודת ישראל — ירושלים

המחלקה נמצאת באולם חדש וכל הכלים המשמשים לייצור הם חדשים.

בייצור אנו משתמשים רק בקמח תפ"א ביצים טריות, קוקוס וקוקוזין.

אנו מייצרים:
מקרון • שקדים • קוקוס •
עוגות טורטים • ביסקויטים •
ושקדי מרק.

כשר לפסח אף למהדרין בלי שום חשש של קטניות מותר גם למהדרים בשרויה.

על כל אריזה של התוצרת הנ"ל מודבק ההכשר של ועד הרבנים ויש להקפיד על כך.

„אורה" מגדניה מרכזית ירושלים, טל. 67337
קרית התעשיה אחוזה ...

את תוצרתנו ניתן להשיג
בכל חנויות השופרסל, סופרמרקט וחנויות המכלת בכל הארץ

בהזמנות מרוכזות לפנות: טל. 02-67337

הלית

משקי עמק בית שאן טל. 065-88294

הרינו להודיע לקהל לקוחותינו כי

מוצרינו כשרים לפסח

* כל סוגי זיתים ירוקים ושחורים בכל מיני סוגי אריזה
* מלפפונים בחומץ ובמלח
* וממרח זיתים

תרומות ומעשרות הופרשו כדין

הרב דוד נשר (אדלר) שליט"א

מעדני 778 בית יצחק - בטיב הידוע

גם בחג הפסח

תוכלי להגיש לבני משפחתך ולאורחיך את מטב מוצרינו:

קונפיטורות * מרמלדות * פירות מסוכרים * סירופים ורטבים *

כולם כשרים לפסח.

„איזן" בע"מ

בית-חרושת לנקניק ומוצרי-בשר הידועים בטיבם

כשר לפסח למהדרין

בהשגחת הרבנות הראשית חיפה

חיפה: שדרי הכרמל 23, טל. 524461
תל-אביב: רח' אלנבי 35, טל. 51329

כל המוצרים של

חברת המלח לישראל בע"מ

מוצרי מלח בע"מ
מלחי סלית בע"מ
הם כשרים לפסח
בהשגחת הרבנות עתלית

בית-חרושת לממתקים

„השחר העולה" - חיפה

תוצרתנו כשרה לפסח

ונמצאת תחת השגחת

הרבנות-הראשית חיפה

מצות ראשון-לציון

ראשון לציון, אזור התעשיה — טלפון: 948497

המפעל המשוכלל ביותר בישראל

מצות כשרות לפסח

למהדרין מן המהדרין

מצטיינות בטעמן, טיבן וכשרותן

קפה

תקה Jeka

כשר לפסח

מחלבות „מ" מאוחדות

שמחות להודיע לקהל הצרכנים, כי לקראת חג הפסח הבעל"ט באפשרותן לשווק כל סוגי תוצרת חלב עם

הכשר

של

חוג חתם סופר בני-ברק

הלבשה
לגברים ונוער

בוכמן

ירושלים

רחוב יפו 47

25% על חולצות ומכנסיים
20% על כל הבגדים

אין חשש שעטנז

לוח הצופה

• **פיליפ** הקונה רהיטים עתיקים פרטי-יחידים, טלוויזיות וירושות — 876852 בערב 8249.

• **למשפחות** מסורתיות דירות כרוזמות בגבעת-סביון (ליד ישמח משה), 2 חדרים החל מ-133.000, 3 חדרים החל מ-166.500, 4 חדרים החל מ-192.500. אפשרות למשכנתא. במקום בית ספר וגן דתי. „אפריקה ישראל להשקעות" בע"מ. טלפונים: 03—757191, 03—50281, 03—751540.

• **פרסום** ברקוביץ פ"ת. קבלת מודעות לכל העתונים. קניה, מכירה השכרה, דירות ועסקים. חובבי ציון 40, טל. 903568, 918531.

✶ **בת 21** מצפה לרציני, פיקח, בוגר/בן-ישיבה/הסדר. ת"ד 1250 (פרטי) בני-ברק.

✶ **למכירה דירה** בת 3 חדרים, הול, מטבח ונוחיות ברחובות, רח' גורדון 6 קומה א' בחזית על עמודים להתקשר טל. 955664 — 951919.

✶ **בישיבת משה** דירת 4 חדרים 185,000 ל"י, אנגלו-סכסון רמת-גן טל: 757281.

לוח ירושלים

✶ **ירושלים** בקריה חרדית, דירת 3 חדרים, להשכרה. טלפון: 39532 מ-17.00.

✶ **דרושה** מטפלת לילד לפני ה"צ 02—281193 לאחרי הפסח.

לוח חיפה

✶ **בהדר חיפה** 2½ חדרים גדולים, גם למשרד טל. 04—663540, 04—665678.

מקור הקפה

ירושלים רח' יפו 38

קפה
כשר
לפסח

למהדרין שבמהדרין

בהכשר הרבנות הראשית לירושלים

שתו

גולד קפה

המפורסם

יום יום טרי קלוי

כשר לפסח

בהשגחת הרבנות

ברכת חג שמח
לכל לקוחותינו
גולד-קפה, חיפה
רח' העצמאות 45
טל. 662467, 663879

מבחר רב של
מצרכי מזון

כשר לפסח

בכל הסופרמרקטים של

צרכן
חיפה

קרית טבעון
קרית אתא
נצרת עילית
עפולה

במפלגה ובתנועה

המפד"ל הפועל המזרחי בת"א

במועדון סניף נוה עדת ב-11 שיעור במדרש — י.ש. שפירא.

בביהכ"נ עולי אפגניסטן נוה צה"ל ב-4 שיעור תורה — הרב י. ידיד.

בביהכ"נ „היכל מנחם" פלורנטין 37 ב-3 שיעור תורה — הרב פנחס הכהן רבין.

בביהכ"נ עולי אפגניסטן בב.שלום א' ב-4 שיעור תורה — הח' יצחק רבי.

בביהכ"נ „תפארת ישראל" רח' המעפילים ב-4 שיעור תורה — ר' זכריה כהן.

בביהכ"נ זיכרון קדושים ביפו שיעור בפרשת השבוע לפני קבלת שבת — הרב אלעזר הגר.

בביהכ"נ שושנה רח' יאיר שטרן 11 שכ' פלורנטין ב-5 שיעור תורה — הרב פנחס הכהן רבין.

במועדון רמת ישראל, דם המכבים 19, שיעור בפרשת השבוע ב-2.30 שיעור גמרא, בשעה 3.30 — מר א. ארנברג.

במועדון רמת אביב ברודצקי 33 ב-6.30 מסיבת כניסת החג בהשתתפות ד"ר רונן צבי. המנחה: יהודה הולר לנוכחים יחולקו מצות שמורות.

תנועת האשה הדתית לאומית

ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל. פרשת השבוע התורה מר משה טוביה פישר. עיונים בתפילה הגב' קרשנה הולצברג.

בבית הכרם בפנסיון מרגוע פרשת השבוע הרב דוד שפירא.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים: אורה — המלך ג'ורג' 27, טל. 222043; אלקודס אלכברא — רח' הרון אל רשיד, טל. 283333. **חולון:** שיינין — רח' סוקולוב 68.

בת ים: גני בת ים: רח' בלפור 45.

ר"ג והסביבה: הדסה — רח' הבלנסון 151, גבעתיים, טל. 722227.
פתח תקווה: מרכז השרון — חובבי ציון 40, טל. 911078.
בני ברק: רפואה — רבי עקיבא 62, בני-ברק.
הרצליה והסביבה: ד"ר ברנציקר — רח' סוקולוב 28 הרצליה.
נתניה: המגן — רח' ויצמן 13, טל. 23866.
תל אביב: פרנקל — רח' המלך ג'ורג' 28, טל. 223721; יאנאי — רח' יהודה הלוי 67, טל. 612474.
באר שבע: הנגב — רח' קק"ל 108.

בשבת

באר שבע: יונה — שכון ב', רח' ביאליק 5.
תל אביב: גוטמן — רח' אחד העם 91 (פ"י הבימה), טל. 285301; בורדאו — רח' בן-יהודה 183, טל. 242673.
נתניה: הנשיא — רח' ויצמן 36, טל. 23639.
בני ברק ר"ג והסביבה: תל-פיות — אבא הלל 30 ר"ג.
הרצליה והסביבה: אלרסקר — רח' סוקולוב 28 הרצליה.
פתח תקווה: רסל — רוטשילד 89, טל. 911406.
בת ים: בלפור — רח' בלפור 90.
חולון: נאות-רחל — רח' אילת 36 (קומה ב'), נאות רחל, חולון.
ירושלים: גיננט — האר"י 12, טל. 33676.

„מורשה"

(סוף מעמוד 6)

ומוכרים, פונים להנהלת בית הספר ומבקשים לשלוח להם את התלמידים הבוגרים. גם משרדים, שבבעלות חילונית פונים אלינו — אומר מר אשכולי. הם מציינים שתלמידינו „מושמעים ומנומסים ושוקדים יפה על העבודה". אכן, בלי ספק שכך הדבר, מטעים איש שיחנו. הבוגרים שומרים על קשר הדוק עם הנהלת בית הספר. משתתפים באירועים השנתיים, מסיבות וטיולים ובכלל. מתעניינים לגבי הנעשה והנשמע בין כתלי בית הספר. אכן, „מורשה" קרוב לליבם.

ואם תרצו סוד הצלחתו של בית ספר „מורשה" בתל-אביב גנוז במכתב ששוגר על ידי בית הספר לחינוך שליד אוניברסיטת בר אילן, והתחום על ידי א. ירחי, לאמר: „רב תודות על האפשרות שנתתה לנו להכיר את בית ספרך".

מגרש יפה

750 מ"ר בגוש 6400/192

בכביש כפר אברהם פתח-תקוה פרטית — טאבו

טלפון 852-34228
בשעה 8.00—10.00

ירושלים

דרשות השבת הגדול

בירושלים

● בישיבת „תורת חיים" בעיר העתיקה מניין לזמני ירושלים, ידרוש הרב ולצברג בהלכה ובאגדה. לפני תיבה יעבור החזן יצחק שטיבל. תחילת התפילה ב-8.30.

● בבית הכנסת הגדול „אהלי יצחק" קרית כסה ירושלים. בשעה 5.30 אחה"צ — ידרוש בהלכה ובאגדה, הרב שילה רפאל — רבה של קרית משה.

● בבית הכנסת המרכזי „זכרון קדושים" קרית היובל, רחוב אורוגואי 22, בשעה 4.15 אחה"צ, ידרוש הרב יהוסף רלב"ג, בהלכה ובאגדה.

תל-אביב

דרשות השבת הגדול

בתל-אביב

● בבית הכנסת הגדול. בת"א, בשעה 5 אחה"צ ידרוש הרב הראשי לת"א—יפו הגרי"י פרנקל.

● בבית הכנסת „אהל מועד", רחוב שד"ל 5, בשעה 4.30 אחה"צ ידרוש הרב ח. ד. הלוי.

● בבית הכנסת לתלמידים „בילדי לאחר קריאת התורה ידרוש הרב מ. ב. הלוי מנשוביץ רב השכונה.

● בבית הכנסת בית אל, רחוב פרישמן 23 בשעה 4.30 אחה"צ ידרוש הרב חיים פרדס על הנושא: „גאולת ישראל בימים ההם בזמן הזה.

● בבית הכנסת המרכזי בשכונת שפירא בשעה 4 אחה"צ ידרוש הרב כ. פ. סכורש בהלכה ובאגדה.

● בבית הכנסת המרכזי ביפו — שד' ירושלים 36, בשעה 4 אחה"צ ידרוש הרב מ. ז. פרידמן רבה של יפו, בהלכה ובאגדה.

● בבית הכנסת המרכזי בקרית שלום בשעה 5 אחה"צ ידרוש הרב כ. פ. סכורש בהלכה ובאגדה.

● בבית הכנסת „תפארה צבי" — רחוב הרמן כהן 9 בשעה 4.30 אחה"צ ידרוש בהלכה ובאגדה, הרב ישראל מאיר לאו על הנושא: „ולקחתי אתכם לי לעם".

● בבית הכנסת „רמה", בצפון ת"א, בשעה 5 אחה"צ ידרוש הרב בן ציון פנדלר בהלכה ובאגדה.

● בבית הכנסת בית יעקב יוסף — רחוב בזל 16, בשעה 10 לפנה"צ ידרוש הרב גוטמן — רב בית הכנסת.

● בבית הכנסת „שבת-אחים" בשעה 3.30, ידרוש הרב מרדכי מזרחי — רב שכונת ביצרון ורמת ישראל.

בבית הכנסת הגדול בת"א

בבית הכנסת הגדול בתל-אביב, רח' אלנבי 110, יעבור לפני התיבה החזן מר יצחק שפירא. ערבית 5.30 שחרית 8.00.

בית כנסת לנוער בכיים ממיר „יכנה — נצח ישראל"

התפילות בכל ליל שבת לפני זמני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר בשעה 7.30. לפני התפילה שיעור בתלמוד. המורה הרב ישעיהו נגר. ב-8.15 תפילה. העוברים לפני התיבה בני נוער. לפני הקריאה — לימוד משניות לזכר הלמודי ביה"ס שנפלו במערכות ישראל ושעל שמם נקרא בית הכנסת.

„אהל-שם" בשיתוף עם המועצה הציונית

הקבלת פרשה צו ב-10 י. סבוסקי — הנ"ך ב-11 ד"ר ש. ז. כהנא — תפילות: ב-4 בבסיבת „עונג שבת" ירצה מר ליאור כרם על הנושא: „מצוקתם של היהודים בארצות ערב". הפותה: יד"ר „אהל-שם" — משה גולדשטיין; דברי אגדה: ד"ר ש. ז. כהנא.

בני-ברק

בבית הכנסת שבקרית הרב הרצוג, ידרוש בשעה 5 לפנה"צ הרב ד. זרצקי.

חיפה

דרשות השבת הגדול

בחיפה

● בבית הכנסת „נוה שלום" רח' אלנבי 102 חיפה. בשעה 10.00 ידרוש הרב שלום לנדמן על חג הגאולה.

● בבית הכנסת המרכזי קרית-אליהו — בשעה 4.30 אחה"צ ידרוש הרב א.צ. רודנר על הנושא: חג הפסח בהלכה ובאגדה.

● בבית הכנסת „קבוץ גלויות" — רחוב ההצתרים 7 קרית אליעזר חיפה, ביום א' י"א בניסן בשעה 5.30 אחה"צ, ידרוש הרב שמואל הלוי יוחסב מציניני דיומא של חג הפסח.

● בבית הכנסת הגדול בקרית-מוצקין. בשעה 4 אחה"צ ידרוש בהלכה ובאגדה הגר"מ פוגמלן הרב ואבד"ק קרית מוצקין על הנושא: שאלות הבנים.

● בבית הכנסת „נשמת חיים" רחוב החלוץ 14 בשעה 14.00 ידרוש הרב רפאל סולידאנו.

היום

יום ששי ט' ניסן תשל"ה 21.3.75

פ' צו

הפרק: הושע י"ב-י"ד; המשנה: אהלות י"ז-י"ח, ה"א; הדף: מגילה ט"ו; ההלכה: או"ח תקי"ג, ח"ג.

בשבת

הפרק: יואל א'-ב'; המשנה: אהלות י"ח, ב-ג; הדף: מגילה ט"ז; ההלכה: תקי"ג-י"ד, ח"ב.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א', ב', צ' — כל שעה.

09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
17.55 (א) חדשות באנגלית
18.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי תכניות לעולים (ב) עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

06.10 „מבדנים מוסיקליים". 09.05 בי הקלטות התזמורת הסימפונית ירושלים. 11.15 שיר ושזמון. 12.05 „הקונצרט שלי". 13.05 „קונצרט הצהריים". 14.10 לצב ויליה. 15.05 „הבלה שבת" — פרשה „צו": הכנות לשבת — באה הרב חיים דוד הלוי; קריאה בספרי המקרא ... בצלאל זולטי; פרקי הגות; ... 16.11 ... הרב ... יוסף. המורה התורני.

רשת ב'

06.00 „בה טובו אהליך יעקב". 07.35 „זכר זכור לך". 08.15 „בוקר טוב". 08.55 „הארץ הזאת". 10.05 „כאן בבית". 11.40 „יאן הערב". 12.05 „בקצב יתצר". 12.30 שירים בשלגג. 13.05 „בתוך היום". 14.10 „עד ארבע". 16.11 רגע של עברית.

גלי צה"ל

05.58 ברכה השחר. 08.05 יומן הבוקר. 09.05 דו"ש עם ... 09.55 לעולם לא אשכח. 10.05 חדשים ושבים. 10.55 ביתה בכלל. 11.55 „חיילים כואליץ — אביא ... 12.05 כתוב בצהרים. 12.55 הי זקודה היהודית. 13.05 לבב הגן. 14.05 ... 14.55 המטרה השבוע. 15.05 שירים לפני שבת.

טלוויזיה כללית

15.00 כלתיים ובבניות — ביוגרפיות של מוסיקאים (אנגליה, תרגום עברי ערבי). 15.25 שלום לבוא שבת — לפרשת „צו".

טלוויזיה לימודית

14.00 ריקי הקוף הקטן. 14.10 ביגדי יחיד ... 14.20 בשמת העצים — ... של ... 14.40 אנגלית ומבוגרים.

מוצ"ש

רשת א'

18.40 רוקנשוה מסורתית. 19.05 יומן השבת. 19.50 פרקי היום בתנ"ך: יואל א' ב', קריאה בפי יעקב בשי ... 20.05 „רכישל". 20.40 „פרקי זכרות". 21.05 „הבבדייל": ... 22.05 „שירים בשכונה". 23.05 „מוזיקה קלאסית בבקשתכם". 00.15 רגע של שיר.

גלי צה"ל

19.05 בחורף לתחום: אבות ובניה מחר. 20.05 ... לעולם לא נפתח. 21.05 ... 21.35 ... 22.05 ... 23.05 ... 23.53 ... 00.05 יומן הצות. 00.30 ציפורי לילה. 02.05 שבת ... 03.05 ...

טלוויזיה כללית

20.00 „בה זה הוא": ד"ר יוסף בוד ... 20.30 ... 21.00 ... 22.00 אירוויזיון 1975 — החרות ... 24.00 פסוקו של יום וחדשות.

עירית דימונה

מכרז מס' 21/75

כ"ט באדר תשל"ה
12 במרץ 1975

בניית מחסני הג"א

עירית דימונה מבקשת בזה הצעות מקבלנים לבצוע בניית מחסני הג"א.

את חומר המכרז אפשר לקבל בשירותי הנדסה של העיריה תמורת תשלום של —.50 ל"י אשר לא תוחזרנה.

את ההצעות יש להגיש בדואר רשום ובצרוף ערבות בנקאית אל מזכיר העיריה.

התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא יום ששי כ"ב בניסן תשל"ה 4.4.75.

סיור קבלנים יערך בתאריך יום ראשון 30.3.75 בשעה 11.00 במשרד מהנדס העיר.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כל שהיא.

ערמון ירדן
ראש העיר

תיאטרון ישראל

במוצ"ש 22.3.75

הבימה:
ביום שבו נחטף
באפיפיור:
באולם הגדול
סבא אירך: באולם הקטן
הבימרתף:
ע' קלוה דעה: ב"ש
הקאמרי:
ביקור הגבירה הזקנה
סוחט על: צוותא
תיאטרון עירוני חיפה:
מצפת פוס: ירושלים.

הצפה

עתון יומי

HATZOFE DAILY

המו"ל: המזחה „פ"ע המזרחי"; ... ש. דקינה ... תל-אביב, רח' ... 66, טל. 35421, ת"ד 2045. המודעות ... הדואר 41144 ✶ סניף ירושלים: רח' בן-יהודה 3, ת"ד 1148, טל. 234910, בערב טל. 528344, 35009 ✶ סניף חיפה רח' ארלוזורוב 3, טל. 663628 ... תיא, רח' ... 46, טל. 81584.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות המתפרסמות

אברהם מאיר
בהר"א יעקובוביץ
רב מקומי
נחלת יהודה

מצות
ראשון לציון בע"מ
ראשון-לציון
אזור התעשיה

תעודת הכשר

הרינו לאשר בזה כי בנוסף להידורים באפית המצות של בית החרושת למצות ראשון-לציון בע"מ לפסח לכל השנים, הכנסנו השנה לאחר התיעצות עם גדולי התורה המומחים לדבר, שיכלולים ניכרים מאד במערכת הכשרות לפסח. וכמו כן למערכת הכשרות לכל ימות השנה, ולכן המצות של בית החרושת הנ"ל כשרות לפסח למהדרין.

חג כשר ושמח עם

מעדני „טיב"

טירת צבי

כשר למהדרין מן המהדרין

בהשגחת הרב דוד נשר (אדלר) שליט"א ירושלים

„טיב" בית"ר לנקניק ומוצרי בשר
טירת צבי 1—065—88960

مكذا من الاحل

הממשלה שוקלת חקיקת קריטריונים לעזרה בתעשיה

מאת סופרנו הכלכלי

הממשלה שוקלת חקיקה לקביעת קריטריונים למתן עזרה ממשלתית לתעשיה כדי שזו תתאים את עצמה לכניסה ל„שוק המשותף" — מסר אתמול מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה, ד"ר מ. מנדלבאום, בישיבת הנהלתם של ההתאחדות התעשיינים שהוקדשה לדיון ב„שוק".

ד"ר מנדלבאום אמר כי עד חודש יולי יכנס ההסכם עם ה„בנק" לתוקף לאחר שנוהם הסכם על כך בר"ת.

הוא מסר כי הממשלה וגורמי משק החוץ בשורת פעולות להכשרת התעשיה לקראת הפעלת ההסכם עם ה„שוק". בין היתר מדובר על עיבוד מערכת קריטריונים של המרצים להשקעות.

כמה מהמשתתפים בדיון מקרב התעשיינים הביעו דאגה שעם הורדת המכסים לייבוא מה„שוק" יש חשש שהתעשיה הישראלית לא תוכל להתחרות גם בשוק המקומי.

ח"כ אליאב יפרוש כנראה מ„העבודה" בימים הקרובים

מאת סופרנו לעניני מפלגות

ח"כ אריה (לובה) אליאב יפרוש, ככל הנראה, ממפלגת העבודה בימים הקרובים. ואת, למרות הכחשות חוזרות ונשנות בנושא זה מפנים שונים במפלגה. נראה, כי ח"כ אליאב יעדיף להישאר כסיעת־יחיד תוך אופציה להצטרפות לקומ"י או ר"צ. מכל מקום, עתה הוא אינו מנהל איתם כל מגעים בנושא. נודע, כי האפשרות שהועלתה, לפיה יצטרף לח"כ בנימין הלוי, בשל קירבה בדיעותיהם, נשללה על־ידי ח"כ אליאב מכל וכל.

הולך רגל נהרג מפגיעת מונית

עובד מחלבה נהרג אתמול ליד ה' בתאונת דרכים קטלנית בדרכו לעבודה.

העובד, יעקב שיקמן, בן 56, נפגע על ידי מונית בעת שחצה את דרך חטיבת גולני. סמוך לסדנת המשטרה. נהג המונית, ישראל אלבז, הובא לפני שופט שלום אשר שחרר בערבות של 5,000 לירות.

שר הבריאות דחה תביעה לצמצום חילולי שבת בבי"ח

מאת סופרנו בחיפה

שר־הבריאות דחה את התביעה של קבוצת הצעירים לכען היהדות, הפועלת בחיפה, להקים ועדה ציבורית מקצועית שתדון בצמצום חילולי השבת בבתי־חולים, כדי להקל על מצוקתם של שומרי מסורת המאושפזים בהם.

במכתב מלשכת השר, נאמר כי „מוסדות הרפואה בארץ עושים מאמצים לשמור על השבת, תוך התחשבות בצרכי הרפואה ולדעתנו אין צורך בהקמת הוועדה הנ"ל". יש לציין כי המכתב מתעלם מדרישה שניה בקשר לכניסתם של כהנים לבתי־חולים שבהם שוכנים המכונים הפתולוגיים.

משרד הפנים יסייע בשחזור ראש פינה העתיקה

מאת סופר „הצופה" בגליל

מנכ"ל משרד הפנים, חיים קוברסקי, הודיע בישיבתה הראשונה של הוועדה הציבורית לשיחזור ראש־פינה העתיקה, כי משרד הפנים מכיר בחשיבות הלאומית של שיחזור אתרי הראשונים בראש־פינה ויקציב לכך סכומים בשנה הקרובה.

הוועדה הציבורית לשיחזור ראש־פינה העתיקה, שבראשה עומד שר החוץ יגאל אלון (שאמו היתה ילידת המושבה) נתכנסה לישיבתה הראשונה השבוע בבנין הכנסת בירושלים, בהשתתפות אישי ציבור חברי כנסת, נציגי מוסדות ומשרדים.

בדיון סוכם על דעת כל הנוכחים כי שיקום ראש־פינה העתיקה, אם המושבות בגליל שנוסדה ב־1882, הוא משימה לאומית. פה אחד הוחלט כי השיקום יהיה אותנטי. אך ישא לא רק אופי היסטורי ומוזיאוני, כי אם יאפשר מגורי תושבים במקום.

אישים ומוסדות

— הרב מאיר פרידמן, מלונדון, סגן נשיא הסתדרות המזרחי הפועל המזרחי באנגליה, הגיע ארצה עם רעייתו לביקור בארץ ולרגל חג הפסח.

— כלולותיהם של הזוג, ברוך אפשטיין, בנו של ר' צבי אפשטיין, מראשי המועצה הדתית בעכו. עם חביבה רבינוביץ התקיימו באולמי „אופיר" בחיפה בהשתתפות אדמו"רים, רבנים ואישי ציבור ומאות קרואים, של משפחות החתן, שהוא חניך ישיבת בנ"ע בקרית שמואל, ושל הכלה, חניכת בית יעקב ובר־אילן.

בסדור קדושין נתכבד הסבא האדמו"ר ר' שמואל יחזקאל מחיפה וברכו אב"ד הרב רוזנטל, האדמו"ר ממזביזם, הרב ברייאר משטפנשטי ירושלים, הרב בהרב והרב ולמנוביץ מרא דאתרא עכו, וחתם אבי הכלה הרב שלמה רבינוביץ, הרב של המדור החרדי במחלקת העליה של הסוכנות ועליית הנוער.

30 מליון ל"י – תקציב משרד הפנים לנושא הכבאות

נסתיים קורס קציני הג"א

60 מליון ל"י מוקצבים השנה לנושא הכבאות וכ־50 אחוז מסכום זה, מהווה השתתפות משרד הפנים.

— דברים אלה מסר אתמול מר ל. גרי, סגן המנהל הכללי ושירותים ביהודים ושירותי חירום במשרד הפנים בעת טקס סיום, של קורס קציני הג"א וקציני כבאות שהתקיים בבסיס צבאי.

מר גרי מסר עוד, כי משרד הפנים בשיתוף עם השלטון המקומי, מטפל בהבאת 47 מכוניות כיבוי, חילוץ וסולמות הידראוליים למערכת הכבאות בארץ. בעת טקס הסיום, הוצגו בפני הנוכחים פעולות כיבוי וחילוץ שביצעו בהשולב. קציני כבאות וקציני ה"הג"א החדשים, כאשר בתרגיל צופים גם ראש הג"א תת־אלוף יצחק זייד, וכן גם תת־אלוף מרדכי ציפורי, עוזר ראש אג"ם במטה הכללי, בסיום התצוגה הוקיים מסדר סיום במסגרתו נחשפו דרגות המסיימים והחניכים המצטיינים בקורסים. דרגותיהם נחשפו ע"י תת־אלוף זייד ומר גרי.

נגינות — נחום בייטל מציגים:

הפסטיבל הישראלי לחזנות

תל-אביב „היכל התרבות" חול המועד פסח יום ב' 31.3 ב־8.30

ירושלים „בנייני האומה" חול המועד פסח מוצ"ש 29.3 ב־8.30

בחסות משרד הדתות

ביצוע בכורה עולמי של פרקי חזנות, בהשתתפות החזנים (לפי סדר א"ב):
אברהם בוכינר, אשל יצחק, כהאנן אריה, גרינבלט אליה, הינרייך ישעיהו, ולצמן ברוך, להר יהושע, ליבובסקי יצחק, רוזנברג שלום, שפים משה.

מקהלת גברים ותזמורת בניצוחו של מנשה הבירך.
בתכנית האמנותית: צמד „ריעים", ו„שיבת ציון" להקת שיר חסידי, ילד הפלא מוטי זינגבוים. מנחה: מרדכי פרימן.
הדרכה לפי שיטוש הקהל
חלוקת הפרסים ע"י שר הדתות ד"ר יצחק רפאל

כרטיסים:
בת"א: „רוקוקו" 223665, „הדרך", „קסטל", „כנף", „עתיד".
בבני־ברק: „רדיו רוזן", „מילצקי"
בירושלים: „כהנא", „בן־נאים".
המרסים בחסות „עולמי" חברה לנסיעות ותיירות בע"מ, ת"א בן־יהודה 66 טל' 225636. המופע יוקלט מעל גבי תקליטי ישראל „ישראדיסק" חב' ישראלית לתקליטים בע"מ.

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

מחיר קניה | מחיר פדיון
107.01 | 104.39

קרן נאמנות צבירה סלע
המנהל: חברת השקעות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ

באו לחוג את ליל הסדר ב מלון המרכז
— כשר למהדרין — ירושלים
להשתתפות: * בסדר קהילתי או * לסדר לכל משפחה ומשפחה לחוד.
אפשר להזמין ארוחות מוכנות בכל ימי החג
טל. 02—223111 — רח' פינס 8
„כרם הרוזיקה"
ירושלים

עיריית באר־שבע
מכרז מס' 05/35/75

דרושים מורים ומדריכים

להוראה ולהדרכה לשנה"ל תשל"ו

בבתי הספר המקיפים כלליים ודתיים במקצועות הבאים:

הסטוריה	מקצועות התעופה
גיאוגרפיה	אלקטרוניקה
תלמוד ומשנה	אוטומציה ומדידות
תנ"ך	מסגרות מכנית
אנגלית	חשמל
ערבית	צילום
מתמטיקה	שרטוט טכני
פיזיקה	שרטוט בנין
חנוך גופני (בנות)	שרטוט מכונות
פקידות	

מועמדים בעלי השכלה ונסיון מתאימים יגישו מועמדותם בכתב בצירוף קורות חיים למחלקת המנגנון עד יום ששי י' ניסן תשל"ה (11.4.1975).

א. נאוי
ראש העיריה

לחברנו **שלום דנינו**
יו"ר המועצה המקומית נתיבות
מזל טוב
להולדת הבת
יהי רצון ותזכו לרוות ממנה רוב נחת
חוגי הצעירים
המרכז הארצי

לכבודנו מר **עמוס חג'ג** הי"ו
ראש המועצה הדתית
ולרעיתו שתחי'
שפע ברכות ומזל טוב
בהגיע בנכם איתן הי"ו למצוות יהי רעוא משמיא
תזכו לרוות ממנו רוב נחת ועונג ותמשיכו לגדל דור נאמן לתפארת המשפחה על אדני התורה והי"ש.

לשכת הרבנות בית־שאן
א. אטיאס
בשם ראש המועצה הדתית
וחברי הנהלת המועצה הדתית
בית־שאן

למנכ"ל בנק אדנים
החבר **שלמה חיימוביץ** ורעיתו
לנישואי **אופירה** עם בחי"ל
מיטב הברכות והאיחולים
מרכז המוסדות והמפעלים הכלכליים
ההנהלה המרכזית

בית חרושת למכנסיים קדילאק
לרגל חג הפסח
מציע במחיר סיטונאי
לבחורי ישיבות תיכוניות: מכנסים בגזרה מודרנית.
למבוגרים: מכנסים בגזרה רגילה.
רח' יהודה המכבי 15 ת"א, הכנה מרכזית

בית החולים שערי צדק

בית החולים שערי צדק ירושלים

דרושים

1. **מנהל מטבח**
בעל נסיון בניהול מטבח גדול
2. **חשמלאי/טכנאי אחזקה**
לטיפול במערכות השמל.
מערכות טכניות וציוד משקי טכני
3. **מזכירה אנגלית־עברית**
בעלת נסיון בהדפסות בשתי השפות

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב, עם תולדות חיים והכשרה מקצועית, למנהל המנגנון בבית־החולים, ת"ד 293, ירושלים

הרבנות הראשית לתל־אביב - יפו והמחוז

תעודת הכשר

הננו לאשר בזה שהמשקאות המיוצרים ע"י
טמפו חברה למשקאות קלים בע"מ Tempo SOFT DRINKS COMPANY LTD.

טמפו, אורנג', טמפו קולה, טמפו לימון,
מי־עמי, מיצי תפוחים ואשכוליות

הכשרות לחג הפסח דנא ע"י ב"כ הרבנות הראשית לתל־אביב—יפו והמחוז ובפקוח והשגחה ויכולים כל צבור להשתמש בתוצרת הנ"ל בחג הפסח הבעל"ט שנה זו, בלי שום פקפוק כלל. כח ההכשר הזה עד ראש חדש אייר תשל"ה.

כשר לפסח

(—) הרבנות הראשית לתל־אביב—יפו והמחוז

חג שמח עם משקאות טמפו
כשרים לפסח

"אליעז" כשר לפסח

בנוסף ליינות וברנדי "אליעז" הכשרים לפסח, גם שליבוביץ וודקה, צ'ויקה וליקרים "אליעז" עם החותמת הזו:

כשר לפסח
למהדרין – תשל"ה
בהשגחת הרב יהושע טאוב
אב"ד בנימינה

כשרים לפסח, למהדרין.

יהושע טאוב
רב ואב"ד בנימינה

משרד מבקר המדינה

נציבות תלונות הציבור

מכרזים פומביים על משרות פנויות

לנציבות תלונות הציבור דרושים עובדים למשרות הבאות:

מכרז פומבי מס' 6/74

תואר המשרה: עוזר למנהל נציבות תלונות הציבור (2 משרות).
הדרגה: ד־ג' (דלת—גימל) של דירוג השירות המשפטי.
מקום העבודה: תל־אביב.
תאור התפקידים: בדיקה תלונות המוגשות לנציב תלונות הציבור לפי חוק מבקר המדינה, תשי"ח—1958 (נוסח משולב); בירור העובדות הנוגעות לכל תלונה בדרך של התכתבות ומבצעים בעל־פה עם נציגי הגופים המבוקרים; ריכוז של השובות הדרושות לקבלת החלטה בדבר תוצאות הבירור ולהכנת התשובה להתלונן; עבודה בצוות עורכי דין ועובדים מקצועיים אחרים; טיפול בנושאים מורכבים שונים בתחום העבודה המקצועית לפי הנחיות הממונה על הצוות.
דרישות המשרה: חברות בלשכת עורכי הדין בישראל; שלוש שנות נסיון לפחות בעריכת דין או בעבודה משפטית בשירות המדינה או בגוף ציבורי; רצוי תואר שני במשפטים; דרישה יכולת הבעה טובה בעברית בכתב ובעל־פה; רצויה ידיעת השפה האנגלית; דרגתו של מועמד שייבחר מתאים לבילוי המשרה המוכרזת תיקבע בהתחשב, בין היתר, בנסיונו.

מכרז פומבי מס' 7/74

תואר המשרה: עוזר למנהל נציבות תלונות הציבור.
הדרגה: י—ח' (ואו—חית) של דירוג השירות המשפטי.
מקום העבודה: תל־אביב.
תאור התפקידים: בדיקה תלונות המוגשות לנציב תלונות הציבור לפי חוק מבקר המדינה, תשי"ח—1958 (נוסח משולב); בירור העובדות הנוגעות לכל תלונה בדרך של התכתבות ובמגעים בעל־פה עם נציגי הגופים המבוקרים; ריכוז של העובדות הדרושות לקבלת החלטה בדבר תוצאות הבירור ולהכנת התשובה להתלונן; עבודה בצוות עורכי דין ועובדים מקצועיים אחרים, בדאגות ממונה על הצוות.
דרישות המשרה: חברות בלשכת עורכי הדין בישראל; רצוי נסיון בעבודה משפטית. דרישה יכולת הבעה טובה בעברית בכתב ובעל־פה. דרגתו של מועמד שייבחר מתאים לבילוי המשרה המוכרזת תיקבע בהתחשב, בין היתר בנסיונו.
בכל המשרות דלעיל עשויים העובדים להידרש לעבוד שעות עבודה לא מקובלות; כמו כן תהיה העבודה כרוכה בנסיעות לביקורים במקומות גם מחוץ לתל־אביב.

*

אדם העונה על דרישות המכרז, המבקש להתקבל למשרה מהמשרות המוכרזות, ימלא טופס המבקש את הטופס „בקשה למשרה פנויה". אותו ניתן לקבל בלשכות המשרד של משרד מבקר המדינה בירושלים, בתל־אביב ובחיפה ובכל משרדי הדואר בארץ; את הבקשות יש לשלוח למשרד מבקר המדינה, מינהל כח אדם, ת. ד. 1081, ירושלים, מיקוד 91.000.
לבקשה יצורפו העתקים מאושרים של התעודות המוכיחות, שמגיש הבקשה הוא בעל הכשלה כנדרש במכרז; קורות חיים בכתב ידו של מגיש הבקשה וכן תמונה שצולמה בשנה האחרונה.
על עובד מדינה, המציג את מועמדותו למכרז, להצביר העתק נוסף של הטופס „בקשה למשרה פנויה" באמצעות הממונים עליו במשרד בו הוא עובד.
התאריך האחרון להגשת הבקשות: יום ו', ז' באייר תשל"ה (18.4.1975).
פרטים נוספים ניתן לקבל במינהל כח אדם של משרד מבקר המדינה, רח' רש"י 66, ירושלים, טלפון 226171—02.
ירושלים, ט' בניסן תשל"ה
21 במארס 1975

מכרז מס' 1/תשל"ה
תזכורת שניה
הרבנות והמועצה הדתית בית שמש
בנין המשרדים ת. ד. 45 טל' 911361
דרושים
שני עובדים לתפקידים כדלהלן:
1) מרכז הסברה דתית ושעורי תורה.
התכונות הדרושות: השכלה תורנית וכללית. התמחות בארגון פעולות תורניות והוד דתי.
2) משגיח כשרות לחנויות מכלת וקיוסקים ומפריש תרומות ומעשרות.
פרטים מלאים ותנאי עבודה ושכר, אפשר לקבל ע"י פניה בע"פ או טלפונית למשרדנו.
על המעונינים באחת מהמשרות הנ"ל לפנות בכתב למשרדנו לפי מקומות המכוון ולבנית כפר־סבא עד לתאריך 4.4.75.
הרב יוסף בוכביה
רב העיר ויו"ר המועצה הדתית

בפעם ה־127

אנו שותים ל־4 כוסות מהיינות הכשרים מלכתחילה

מיקבי „הכורמים" ו„אשכול" של האחים שור

בלי חשש ופקפוק

בהכשר ועד הרבנים של אגודת ישראל

ועד הרבנים בעיה"ק ירושלים
ירושלים ת. ד. 513 טלפון 222363 בע"ה, יום ד' ניסן תשל"ה

תעודת הכשר

הרינו מודיעים בזה לציבור החרדי, שכל סוגי היינות המיוצרים ע"י היקבים הוותיקים של האחים שור „הכורמים" בגבעת שאול, ו„אשכול" בכוזבא, ירושלים —

עומדים תחת פקוחנו והשגחתנו

ביקרנו ביקבים הנ"ל ועמדנו על כל תהליכי הייצור מתחילת הבציר ועד הבילוי בבקבוקים שנעשו בתכלית הכשרות ענפיו, הן לכל השנה והן לחג הפסח, ביחוד יש לציין שהכוהל (ספירט) המשמש לייצור היינות הנ"ל הוא מתוצרת עצמית של היקבים הנ"ל ומיוצר רק מענבים ללא שום תערובת אחרת, מאיזה מקום שהיא, ונעשה בהידור הכשרות.
ולכן כל היינות של היקבים הנ"ל המוחתמים בחותמת ועד הרבנים כשרים אף למהדרין לפסח ולכל השנה בלי שום חשש ופקפוק.
תוקף הכשר זה עד ניסן תשל"ו
ולראי' באעה"ח יום הנ"ל פעיה"ק ירושלים תובב"א
נאם שלמה שרייבר
נאם יצחק פלקסר
נאם אהרן בהגרי"פ זצ"ל ברנשטיין
נאם ישראל גרוסמן

★ יין לחיים	★ יין אליוסטון
★ יין מגדל	★ יין קונדיטון
★ יין מלכים	★ יין הרקח
★ יין גפן פוריה	★ יין קומרן
★ יין אשכול ישן	★ יין קרינא

● ועוד 58 סוגי משקאות מובחרים ●
127 שנות ייצור — ערובה לטיב ולכשרות
— לחג הפסח משווקים בבקבוקים חדשים בלי תוספת למחיר הרגיל —

ב"ה

בלו את ליל הסדר וחופשת הפסח באווירה ירושלמית אמיתית
במלון שלום ירושלים

★ ★ ★

- ★ חדרים מפוארים עם נוף לכל העיר.
- ★ מועדון בריאות, סאונה, מסז', בריכות ואולם התעמלות.
- ★ שרות נסיעות חינם למרכז העיר.
- ★ בר לרשות האורחים ★ רדיו וטלפון בכל חדר.
- ★ כשר למהדרין בהשגחת הרבנות.

המחיר ליום 125 ל"י (כולל כל המיסים והארוחות)

הזמנות:
מלון שלום, ירושלים טל' 02-533131 מחלקת הזמנות
ובכל משרדי:

„און" ארוח ונופש בע"מ

המשרד הראשי:
חיפה: הרצל 22, 645404
שד' הנשיא 126, 82277

נתניה: הרצל 3, 22947
ירושלים: שמאי 8, 224624
תל־אביב: אלנבי 113, 612567
כפר ויזנגוף: ריינס 4, 248306
חדרה: 25367

ניתן להזמין מקומות לליל הסדר בלבד

הסדר דמוי הסכם שביתת הנשק

מאת יעקב אדלשטיין

המוקש של המו"מ באמצעות קיסינגר. שמתנהל במשך השבוע ה. ממשיך להיות האופי המדיני של ההסכם. השבוע נתברר, כי דים עומדת על כך שההסדר לא ישא אופי מדיני אלא יהווה הסדר הפרדה, או הסכם שביתת נשק במהדורה חדשה. מצרים לא תוכל תר בנקודה זו. לדעתה, הן משום שפירושו השלמה עם כיבוש ת משלה, הן משום שפירושו ביטול המלחמה המדינית נגד ישראל ף על המלחמה הצבאית. הנשק שמדינות ערב מסרבות להשמיט ידן גם תמורת החזרת שטחים. נשק זה ישמש רק כאשר ישראל יע למצב ששוב לא תהווה איום כלשהוא נגד שכנותיה, היינו, ין גישו יהודי בתוך ים ערבי.

ויכוח שהתנהל השבוע בממשלה ך כמה ישיבות נגע לנקודה מר־ : אתה, כמספר שרים טענו, כי כוח סביב לניסוח אין לו ערך רה זה, משום שאם מצרים תש־ על ההסכם, הרי לא הניסוח אותה לשמור עליו אלא השי־ ם הנגיתיים והצבאיים, ואם היא יט לא לשמור על ההסכם, לא כאן שום ניסוחים. לכן הציעו אלה להתסתפק בניסוח המוצע אי שימוש בכוח, המופיע כבר בם ההפרדה הראשון. לעומת זה שרים אחרים שהניסוח בדבר והמה יש לו אפקט מדיני ופסי־ י, שתהיה לו השפעה מרחיקה על יחסי ישראל־ערב. לכן נהוג בצות לגבוה את המחיר, הודס־ נוספת לא תבוא.

ש הממשלה י. רבין התחייב הכנסת לשמור על הנוסח של לוחמה המורה שטחים. אמנם ין עתונאי השתמש בנוסח פחות ב מאשר אי לוחמה. דבר גם י לוחמה מעשית ועל המרכיבים הסכם אי לוחמה. אבל היסוד איתן, אי לוחמה, מבלי להכנס הזורדי של ביטוח כוח. הוצעה ה המצרית כפי שנמסרה לקי־ היא, מעין הסכם שביתת נשק, שבין הסכם להפסקת אש ובין להפרדה כוחות. אך פחות ם מדיני לביטול מצב לוחמה.

הזמן

אבק השני נערך כסביב לזמן ם. בעוד שישראל הציעה הסכם יחלוף בחוזה שלום. דרשה מצ־ הסכם למשך שלוש שנים מק־ , אם כי רשמית הייתי המצרים ת הציע בעד נסיגה הוא התש־ ישראל דרשה בעד הסכם מצום וכלול נסיגה בהמכצמת. המס־ בגלצה איפוא לעיין בחומר כדי ים מה ערכו של ההסכם הזה ת שטחים. הדילמה שהממשלה בפניה היא כפולה: האלטרנ־ לאי הסכם היא מלחמה, אך יש לפרצגיבה שניה, ועידת ג׳נבה. ער טען שבוועידת ג׳נבה תיד־ שראל להוזר לגבולות 1967 וזה טובה. מוטב לה לכן להתנתק ים מתוך לג׳נבה. מאידך יכולה . ג׳נבה לתת לישראל את אותו של הזמן שסאדת מוכן לתת לה הסכם נסיגה. אבל גם הצעה סאדאת איננה הזאות. ברקע ער־ אריה, הדרישה שבעת ובעגובה יערך גם הסכם אתה. ד״ר קי־ סבור שבשלב שני לא תהיה יל ברירה אלא לעשות הסכם ז סוריה כדי לשמור על ההסכם גדים. בכל שלב הדיון של ההס־ ים המצרים כדי לנטרל את ולהשאירה מבודדת, יוצא ב־ . הקלף הזה איננו מושב אף כי הקלפים נמצאים בידי . אם היא תחליט להסתכן במל־ התשה כי אז היא תוכל לסכל הסכם המצרי. בסוריה הבעיה מורה משום שנסיגה של כמה פירושו של דבר, נסיגה שליט בגולן. בנושא זה שוחח הממשלה י. רבין עם קבוצת כאותו העתונים הלועזיים ובשיחה זו אמר שאילו הוא אש הממשלה ב־1967, לא היה להשיב ישובים בגולן, משום זו הישובים מפריעים לשלום צים למלחמה. אך מכיוון שה־ ה הקודמת כך החליטה, אין הוא להנהג אחרת. כשום כך עלה הכריז שהממשלות בישראל ולו ישובים בגולן כדי להוריד משמע, הוא רבין לא יכול ישובים שהממשלות הקודמות

ים מרכזיים

ז המאבק המדיני עמדו לכן נושאים מרכזיים. אי לוחמה זמן ההסכם. כל היותר הפכו ים שוליים, בגון איזור החיץ, שים, מעמד מצרים באיזור וכו', משום שאם מפשרים הראשי, קל יותר להתפשר ים משניים. קיסינג׳ר לא הגיש הצעות משלו מהשבון; פשוט היתה מעוניינת שהוא ינהג שום שאין ישראל וארה״ב למאבק. ואילו סאדת היה מן הצד תנחה. ארה״ב היתה לוחץ על ישראל כדי למבוא עמדה קרובה לנוסחה האמ־ ההצעת. ואילו סאדת היה מן ההסכר. לכן בוחר קיסינג׳ר בדרך של הצעות משלו, אם עודד אותו לכך. אבל הוכיח שליחותו מעין זו סר־ שלה, משום שכל צעד ודאה הצעות משיקולים שלו. גבר עשה הקבלה בין התנה־ קונגרס לגבי קמבודיה וויט־ בין החששות שהתבטאות זו בישראל. הוא ביקש בכך את האשמה על הנעשה ב־ ום על שכם הקונגרס שנמנע עזרה למדינות אלה. הער־ מורים, שנוכח הנסיון של עמ־ ויטנאם, תפקיד ארה״ב גם ישראל במקרה של סכנה. כתר במדיניות אי ההתערבות בסכ־ מקומיים. ולכן יכולים הער־ לעמוד בהקיפות על שלהם, תקווה שישראל היפול בגלל לה סיוע אמריקאני. דבר זה, את עמדתו במו״מ ופגע בסי־ גם הסכם שנחתם בין עיראק הפקרת הכורדים, שינה את שכן בשל הסכם זה, יש חשש האיראני לישראל יפסק, הנ־ ישראל לשקול ביתר כובד את נסיגת שדות הנפט באבו־ מדברי קיסינג׳ר ניתן להבין, את ההסכם מצד צפון וויטנאם מחייבת דווקא עכשיו משלוח של חיילים אמריקאים, אלא יכוי כוח בכצב הרוח השורר ארה״ב של התבדלות מוכנה שונה לקומוניסטים. חסר נשיא בדמותו של טרומאן, על עצמו החלטות גורליות בקומוניזם בקוריאה ובכל אחר לאחר שנוכח כי „האנד־ נצלו את המצב שנוצר אחר העולם השניה כדי להשתלט אינות, בניגוד להסכם פוזדם.

שבוע קריטי

האם יהיה זה שבוע קריטי שבו עמדה המדינה בפני אחת ההכרעות המדיניות הקשות ביותר. בידנו קלף חשוב, השטחים, ואילו האויב, לא מוכן לשלם אפילו פס שפתיים בעד החזרתם. מו״מ מעין זה התנהל בזר־ שאי עם ירדן לפני מלחמת יום־ הכיפורים. ירדן היתה מוכנה להסכ־ מים השאיים, אך לא פומביים, בווד־ דאי שלא מדיניים. אלא הסכמים של מרכיבי אי לוחמה וסידורים מעשיים בשטח. ממשלת ישראל החליטה אז שלמעשה ההצעות של ירדן אינן מע־ שיות ואינן ראויות לדיון. אך במקרה של סיני, השיקולים הם אחרים לגמ־ רי, מאשר השיקולים במו״מ עם ירדן.

סאדת אמר לד״ר קיסינגר באסואן, הסעיף בהסכם ההפרדה האומר ששני הצדדים מתחייבים לאי שימוש בכוח הוא סעיף טוב לישראל. אין צורך להוסיף עליו מלים, מה גם שאין ערך למלים. לכן הוא הציע שורה של סידורים מכניים שכללו אף סיו־ רים משותפים, איזורי חיץ, איזורים ברבבות מצרית, דילול כוחות, הער־ רכת המנדאט של חיל האו״ם, הכל

מלבד דבר אחד — הסכם של שלום. אף למדיניות של עשרים פתוחים התנגד סאדת, לצרות שיש כבר הק־ רים כמה בין ישראל לירדן. כל מה שמכיה על ביטול הלוחמה לא בא בחשבון, כל מה שאין לו קשר לבי־ טול הלוחמה בא בחשבון.

דילמות קשות

הדילמות הקשות שבפניהם עמדה הממשלה השבוע היו צפויות. זו ה־ פעם הראשונה שממשלת רבין הוד עמדה במבחן מדיני חמור. קשה לנבא כיצד תצא מן המבחן הזה. עד עתה נערכו כל השיחות על בסיס תיאורטי. הפעם הגיע השבוע של אמת. העם רגיש לנסיגה שאין עמה תמורה. אבל התמורה המדינית איננה בהישג יד. למעשה, ההתלבטות היא בין הפוגה לבין מלחמה או מצב של מתיחות צבאית. סאדת לא מוכן לשלם יותר מאשר הפוגה זמנית. אילו נתפתחה הממשלה כדי לקבל הפוגה זמנית תמורת שטחים, היתה זו תהלכה נוחה לממשלה, אך קשה למדינה, משום שהמדינה תשלם בעתיד דמים יקרים תמורת ההפוגה המזויפת. כדי לחזור להסכם שביתת הנשק לא היה צורך לערוך את מל־ חמת ששת הימים ולא את מלחמת יום הכיפורים. אפשר היה להשיג זאת בתנאים יותר טובים ערב מל־ חמת יום הכיפורים.

במו״מ זה שערך קיסינגר השבוע התגבש דבר מעניין, אירופה יצאה מן התמונה, צרפת שביקשה תמיד להיות לצד הערבים בכל מו״מ, שוב איננה מתעניינת בכך וקיבלה את הדעה שמוטב לה לאירופה לא להס־ תבך כלל. עמדה זו של מדינות אי־ רופה היא לטובת ישראל, משום שאירופה מהווה כיום מסדר מדיני לארה״ב במו״מ כזה מאשר גוף מר־ פיל. הערבים איבדו בכך קלף חשוב שביקשו לנצלו. אירופה העדיפה להתרחק מן הזירה המדינית ולהניח לקיסינגר לעשות כרצונו בדיוק מה שהוא רצה.

יהדות דרום אמריקה משוועת לרבנים

מאת הרב נפתלי רוטנברג

פעם אחת הייתי עובר מבקום למקום והבאני לקהיר אחד נתן לי שלום ולא החזרתי ואמר לי רבי מאיזה מקום אתה ואמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני. אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם אינני דר אלא במקום תורה..."

כשמונה מאות אלף עד מיליון יהודים חיים ביבשת אמריקה הלאטינית אך רק כשלושים(!) רבנים אורתודוקסים משמשים בקודש ב־ קהילות אלה. כל היודע נתון זה איננו צריך לבקר ביבשה כדי לצייר לעצ־ מו תמונה על עתיד החיים היהודיים בה.

רובן של הקהילות היהודיות באמ־ ריקה הלטינית אינן מה שנקרא „מקום תורה". הרבה תלמידי חכמים שהם רבנים ומנהיגים רוחניים מכו־ שרים בכה, למדו את הברייתא אלפים דינרי זהב אינם מניחים מקום תורה ואינם דרים במקום שאין בו תורה. אולי הסכום הגדול של דינרי הזהב היה בכל זאת משכנע אלא שרוב הקהילות שאין בהן רב, אינן מוכנות לשלם „אלף אלפי דינרי זהב" כדי שיהיה להן מדריך רוחני ומכוון דתית. כאמור אין הקהילות הללו מהוות מוקד משיכה לא כ„מקום תורה" גם לא כ„מכרה זהב".

אך גם אי אפשר להכתיר את הקהילות באמריקה הלטינית בשני התארים, הנ"ל יש להגדיר אותן בתואר שלרב הצעיר ובעל היוזמה המוכן לעמוד בפני אתגרים צריך לקסום יותר מכל — שדה פעולה.

שדה פעולה נרחב

אכן מעל לכל נפתח פה בפני רב הקהילה שדה פעולה רחב ביותר שספק אם אפשר למצוא דוגמתו ב־ ארצות וביבשות אחרות. פעולתו של הרב איננה מבוססת על בית הכנסת אלא על הקהילה בכלל כקבית ה־ כנסת צריך לשמש בית להתכנסות, לליכוד ותפלה. כרב הקהילה יהיו פתוחים בפניו בתי המשפחות וביתו יהיה פתוח לכל מבקש עצה ודעת. הנוער השונות על ימין ועל שמאל, ארגוני הסטודנטים וגולת הכותרת — בתי הספר היהודיים הקיימים כמעט בכל קהילה ביבשת זו. על הרב הדרום־אמריקאי לדעת לפתוח את הדלתות לכל המקומות הארגונים הללו שגם חבר תנועת נוער שמאלנית ידע ש„זה הרב שלי".

אולי לאחרונה נשתכחה מאתנו מהות עבודתו של רב. אנו יודעים שהרבנים עורכים נשואין, גרושין, גיורים, מחלקים הכשרים, נותנים שעורים, אולם קשה לנו לראות ברב של בית הכנסת את המנהיג הרוחני שלנו!! זה קיים בקהילות ביבשת.

קהילות רבות באמריקה הלטינית זקוקות להנהגה רוחנית. מעמדו של הרב בקהילות אלה איננו מובן מאליו. הוא יצטרך להלחם וליצור לעצמו את המעמד של מנהיג רוחני. אך בקהילה הלטינו־אמריקנית טוב־ סח לו שיזכה לראות פירות.

למעלה מעשר קהילות גדולות ו־ קטנות שרויות ללא רועה רוחני. כל יום שעובר עליהן במצב זה מקטין את הסיכויים שאי פעם יהיה להם רב. למרות המחסור המשווע הזה לרבנים, הגורמים הרפורמים למיני־ הם אינם נוחלים עדיין הצלחה גדולה ביבשת. הגורמים הללו שהרסו בעצם קיומם את יהדות ארצות הברית גם בכך שפגעו במושג המוחלט יהדי־ ויהדות מושגים חדשים: יש יהודי רפורמי, יהודי קונסרבטיבי הכי באותה מידה כפי שאומרים (להבדיל) נוצרי קאתולי ונוצרי פרוטסטנטי.

יהדות צפון אמריקה היה שנים רבות את הפילוג. יהדות דרום אמריקה איננה מקבלת פילוג זה ברצון. מהן הקהילות הדרום אמרי־ קאניות? אורתודוקסיות? קונסרב־ טיביות? רפורמיות? פה כמעט אין הגורמים מוכרים. אלה הן קהילות של יהודים.

— וזו הדרם הפתיק ביותר והחשוב ביותר. יהודים שומרי שבת וכד' מעטים ביותר. אך בקהילה הבינו־ ניות בעדי העדה הרב הוא רב ה־ קהילה. הוא לא רק הרב של „הד־ תיים". הוא כאמור רבם של כל יהודי הקהילה וכל נוהיה באשליות: רובם של יהודים אלה שרבם הוא אורתודוקסי נוסעים גם ביום כיפור, אינם שומרים כשרות וכד'... בכל זאת בחרו יהודי הקהילה ברב אור־ תודוקסי ודווקא בכזה.

המחדל — העדר רבנים

אם בכל זאת יש לזרמים הרפור־ מיים הצלחה מסויימת אין זה בזכו־ תם אלא עקב המחדל — העדר רב־ נים אורתודוקסים שיקבלו על עצמם את ההנהגה הרוחנית בקהילות אלו. במשך שנים מורגלים יהודי הקהי־ לה להיות ללא רב כשחזן או גבאי בית הכנסת" שבמקרים רבים אינם שומרי מצוות, מהווים את „הסמכות" בעיניהן דת. לאחר שנים של „פעי־ לות" של אנשים מסוג זה מורגלים בקהילה להפקר גמור בנושא נשואי תערובת וכו'. כל יום שקהילות אלה נותרות ללא רב הוא יום שבו של אובדן נפשות מישראל. את תמונתה של הבעיה הבין יפה הרב ד"ר דוד כהנא שבמשך תשע שנות כהונתו כרבה הראשי של יהדות ארגנטינה פעל בכל מרצו להושיב רבנים ש־ ישמשו בקודש בקהילות. לקריאתו לרבנים צעירים בישראל לצאת לשי־ רות בקהילות דרום אמריקה לא נענו רבים. בכל זאת היהדות הגדולה שעמד בראשה (בארגנטינה ובכל היבשת) לא נשארה מדבר צחיח. „נאות מדבר" צצו בישובים אחדים אך קהילות רבות עדיין נשארו יתו־ מות.

חוסר ההבנה לחומרת המצב בישוב היהודי ביבשת אמריקה הלאטינית אין מקורו מחוץ ליבשת בלבד. הוא קיים גם בתוך הגוף האורתודוכסי שביבשת עצמה. אציג את הבעיה בצורה גלויה יותר: ישנם רבנים אורתודוקסים המכהנים כרבני בתי כנסת והקהל שבא לשמוע אותם דתי ו/או הסביבה בה הם חיים היא למעשה סביבה דתית. אך יש רבנים אורתודוקסים המשמשים ברבנות בקהילות שכמעט ואין בהן יהודים דתיים. בעוד שהראשונים מרכזים את עבודתם בביצור הקיים על ידי חיזוק הכשרות, הוראת תורה וכו' הרי אצל האחרונים השאלה היא של מאבק להצלת נפשות פשוטו כמש־ מעו. סולם הערכים של „מה חשוב יותר או פחות" שונה לחלוטין אצל רבנים אלה המכהנים במציאויות שונות. אם קיימת למשל, בעיה של נשואי תערובת הרב בישוב הגדול מתמודד איתה רק באופן עקיף משום שיהודי שנשא לא־יהודיה לא נשאר (או לא היה קודם) בקבוצת בעלי הבתים אתם חייב רב כזה להיות בקש־ שר. לעומת זאת בקהילה הבינונית ה־ רב הוא רבה של הקהילה וגם של צעי־ רים אחוז (או יותר) נשואי התערובת החיים בתוך הקהילה בדיוק כשאר היהודים וילדיהם לומדים בבית ה־ ספר היהודי... הוא איננו יכול להתע־ לם. עליו להתמודד עם הבעיה!

הבעייה האמיתית

אך מהי הבעיה האמיתית איתה עליו להתמודד? עם הפער בהבנה, עם הגישה השונה של עמיתו, הרב האורתודוקסי שוכח לשבת על כס הרבנות בסביבה מסורתית יותר או דתית ממש. מה הפלא אם כן, שרב־ נים אורתודוקסים צעירים לא נענו לקריאה וקהילות רבות ביבשת נשארות ללא מנהגות רוחניות? ה־ מרתיע הוא לא מה שמצפה להם בקהילות אלא חוסר התמיכה ואולי הביקורת הסמויה או הגלויה שתבוא מצד החוגים של המעיתים במרכזים הגדולים של היבשת ומחוצה לה.

הזמן חולף והרבנות האורתודוק־ סית שיכולה להוות כח גדול לא מתחזקת. (גם בנושא זה הראה הרב ד"ר כהנא את דאגתו הרבה כשקרא לכנס את רבני אמריקה הדרומית. בעקבות קריאתו נוסדה „מועצת ה־ רבנים האורתודוקסים באמריקה ה־ דרומית" — ארגון שעדיין נמצא בחיתוליו אך מי יתן ויביא לחיזוק השפעתה של הרבנות התורתית ביב־ שת) המצב של חוסר רבנים מנוצל ע"י הזרמים הרפורמים המוכנים לספק לקהילות הללו ראבאיים ש־ סיימו סמינרים מקומיים. יהודי ה־ קהילות הללו אינם מה שנקרא „דתיים" וכל יום שעובר מגביר את הסיכויים שהן יקחו לעצמן לבסוף ראבאי רפורמי. אם גם מחוסר ברירה.

כשלושים רבנים ליהדות של כמעט מיליון. דרושה פה אחוות לוחמים אמיתית ובעיקר גבע של כל מחלוקת שהיא מתוך המחנה. לקבוצת לוחמים כזו דרושה בהיפוגה הגברת. דרוש גם ריענון כוחות.

מצוות הצלת נפשות של הישוב היהודי באמריקה הלאטינית דורשת מהרב הצעיר בישראל בבואו לתכנן עתידו, מחשבה על שרות בקהילות ביבשת זו ובגולה בכלל. יהדות היב־ שת זקוקה ללמעלה מעשרה רבנים ויפה שעה אחת קודם!

מדיניות „הבה נתחכמה" נוסח סאדאת

מאת יהודה עזריאלי

ב„יציאת מצרים" של ימינו, נוקט שליט מצרים אנואר סאדאת במדיניות של „הבה נתחכמה". אלא שמאז ימי קדם, התהפכו היוצרות. המצרים הם הדוחקים כיום בישראל לצאת מעבר לסיני. בפיהם סיסמאות סרק לשלום ובליבם חורשים מזימות ומתכוננים למלחמה. אולם, כאז כן היום, מאמינים המצרים על בני ישראל, כי „נבוכים הם בארץ". גם עתה מכביד סאדאת ליבו ללא ויתורים. הוא מכביר מלים בדיונים, כדי להשיג נסיגה ישראלית, „שיסגור עליהם המדבר"...

אחד המבצעים שנוקט שליט מצ־ רים כדי לאחז את עיני האמריקא־ נים, המתווכים בין הצדדים, ואת דעת־הקהל העולמית, קשור בהכשרת התעלה לשייט בינלאומי. זהו „הקלף" המדיני החזק, שנועד לשכנע את ארצות המערב, כי פניו לימים מר־ גיעים ומתוקנים של סחר חפשי, רווח מקווי התחבורה, שיתנהל תחת דגל השלום. ולכן, חייבת ישראל לוותר מבחינה בטחונית על המעברים של רכסי הגידי ומבחינה כלכלית, על בארות הנפט באבו־רודס. בכוונה זו מתנהלות גם עבודות השיקום הנר־ חבות בערי התעלה, בהן רוכזו הר־ בות פועלים ומתפתחים מפעלי כלכלה חדשים, כדי להעניק חזות מהירה לימי שלום ורווחה.

מיניסטר מיוחד מונה לשיקום ערי התעלה, עוסמאן אחמד עוסמאן, המרבה בהצהרות לעתונות כדי ליצור תדמית חדשה למצרים של שנות השבעים המשמנים. כך בעיר סואץ שנהרסה במלחמת יום־הכיפורים ו־ שוקמה בה מחדש בתי־זיקוק, מיתקני ספנות חדשים ומפעלים תעשייתיים. כך גם באיסמעיליה ופורט־סעיד וב־ נמל פורט תאופיק. המצרים עושים כבר את חשבון עולמם על הרווחים הצפויים לרשות התעלה בפתיחתה — בשנת 1980 הם צופים הכנסה מדמי המעבר בסכום של 3,5 מיליארד דו־ לרים, לעומת 250 מיליון דולרים בשנת 1967, לפני מלחמת ששת ה־ ימים.

החישוב הפוליטי מול החשבון הכלכלי

אלא, שהתעלה פותחה מהריסותיה ומהמוקשים. שתי משחתות מצריות, שחצו את מימיה בימים אלה, מסמ־ לים את השינוי שחל באיזור. ובכל זאת מתעקש סאדאת להמשיך ולס־ גור את התעלה בפני אניות שחור כנתיב שייט בינלאומי. מבחינה פו־ ליטית נדמה, כי המצרים מנצלים את המצב עד תום, כדי ליצור לחץ במו"מ על נסיגת ישראל ולגייס את המשק הבינלאומי למען פתיחתה של תעלת סואץ — כתנאי הכרחי להר־ חקת הכוחות של צה"ל ומשקו מה־ מעבר הימי המוטרי.

אלא שכלכלנים ואנשי ספנות סבו־ רים שההימור של סאדאת והחישוב הפוליטי שלו, אינם עומדים במבחן של החשבון הכלכלי הנעשה בארצות המערב. בניגוד לארצות מזרח אי־ רופה, שמגבילות עצמן לבניית כלי שייט בנפח של מאה אלף טונות ויוכלו להפליג דרך הסואץ ללא הגב־ לה מבחינת גודלן של האניות, הרי חברות הספנות במערב, בעיקר חב־ רות הנפט ובעלי המיכליות, בנו בשנים האחרונות אניות בנפח הרבה יותר גדול. הרוסים מצפים בכליון עיניים לפתיחתה של התעלה. לגבי המערב, הציפיות הן מפוקפקות.

מומחים של אנשי חוגי הספנות שרם הגיעו למסקנה ברורה אם עסקי התעלה צפויים לשגשוג ולרווחים כמו בעבר, וכפי שהמצרים מצפים. להיפך: לגבי הובלה במיכליות נפט, אין כמעט ערך לפתיחתו של נתיב השייט המצרי, כפי שמוכיחים ה־ נתונים.

הנפט גורם ההובלה העיקרי

הנפט היה הגורם הדומיננטי בתנו־ בה הימית שעברה לפני 1967 בתע־ לת סואץ, אשר 80 אחוזים מהמטע־ נים היו במיכליות הנפט — כ־167 מיליון טונות בשנת 1966. כיום, מהווה הנפט מוצר עיקרי בהובלה הימית הבינלאומית. מתוך 2820 מיל־ יון טונות, שהושטו על פני הימים בשנת 1974, היו 1,630 מיליון טונות נפט. כלומר הרבה למעלה ממחצית ההובלה הימית בעולם. אלא, שבני־ גוד למצב לפני שמונה שנים, פחות מחמישית של כלי השייט להובלת נפט יכולים לעבור כיום בסואץ. המיכליות המקובלות כיום במשק הנפט הן בנפח של 235 מיליון טונות.

וכאשר תיפתח התעלה, השנה במצב פה, יהיה עומקה 38 רגל — המתאים לאניות במטען מירבי של 60 אלף טונות. ללא מטען, יוכלו לעבור ב־ תעלה אניות בנפח מירבי של 200 אלף טונות. התכניות להכפיל את העומק של מימי התעלה, תמצענה במקרה הטוב ביותר רק בעוד עשר שנים — ואז יוכלו לעבור 90% מכלי השייט של צי המיכליות בעולם.

„גאולת מצרים" בכלכלה העולמית

מכאן, שרשות־התעלה לא תוכל ליהנות משגשוג במספר כלי השייט הפוטנציאלי שישתמש בה במעבר הפ־ תוח. היו גם מיגבלות לגובה התע־ ריפים שיוכלו לגבות מחברות הספ־ נות. הגבול הזק של עקומת המחי־ רים, תלוי בהפרש ההוצאות שבין התובלה הימית סביב יבשת אפריקה, הנתיב המקוצר דרך הסואץ. ביחוד שמחירי ההובלה של נפט ירדו כיום לנקודת שפל ללא תקדים כתוצאה מהרזרבות שהצטברו במיכלי המערב והקיצוץ בדרישה הנוזל השחור היקר, בשיעור של 10 אחוזים. גידול מקביל היה בנפח העולמי של המיכ־ ליות. התחרות היא גדולה. וכל מחיר שתציע רשות־הסואץ בתקופה לוכה המעבר, חייב לעמוד בכבוד הבהבעות המחירים של השוק העו־ למי, הסובל ממשבר בהובלה הנפט. תנאי ספנות מסבירים כי, למשל, מיכלית בת 50 אלף טונות, היכולה כיום לעבור בתעלה, צורכת דלק בהשקעל של מאה טונה ביום. מיכ־ לית, הגדולה פי שש, איננה צורכת יותר מ־170 טונות נפט ביום. וב־ שלושים ימי הפלגה סביב אפריקה היא צורכת בממוצע כחמשה אלפים טונה דלק. שש מיכליות בנפח מק־ ביל, בנות 50 אלף טונות כל אחת, שיפליגו דרך הסואץ, בשיט הנמשך רק 12 ימים, יצרכו כמות דלק זהה, או העולה אף על המשת אלפים טו־ נות. הוסף לכך את דמי המעבר שהמצרים יגבו מאניות אלה. כלומר, המיכליות הקטנות יחסית, יצטרכו להתחרות עם המיכליות הגדולות בתנאים בלתי שווים. אין גם יחס בכח־האדם המופעל בשיט אניות קט־ נות, שהוא גדול הרבה יותר מה־ צוות שעל סיפון מיכלית גדולה. פירוש הדבר, שהתובלה הימית לנפט סביב יבשת אפריקה תהיה זולה יותר.

אין להתעלם כמובן, מהמגמה ה־ שוררת כיום בין חברות הספנות להזמין מיכליות קטנות יותר, לקראת הכידון החדש שבעשר שנים, עם פתיחתה של התעלה. אלא שרוב אר־ צות המערב, שחקרו את הכפה ה־ יכוה העתידה של ההובלה הבינ־ לאומית, מפקפקות בציפיות הוורו־ דות ששליט מצרים מנבא ביחס למו־ בות הספנות. האם אכן, צפויים אנו „לגאולת מצרים" חדשה בכלכלה העולמית, המחייבת בשל כך ויתו־ רים קיצוניים המפודים בצידה של מדינת ישראל.

אחרי!

מול הלוחמה הכלכלית

סכנת „מלחמת יהודים" במלחמה הכלכלית הערבית

מאת יצחק דויטש

ב„נושאים עדינים" רבים העדפנו בעבר לטפל ע"י מדיניות שקטה". האידיאולוגיה של גישה זו היתה, כי עצם הפרסום הוא גורם מכרסם. עתה ישנם עוד גורמים המבקשים לנהוג בשיטה זו גם בעניין הלוחמה הכלכלית הערבית בישראל והחרם הערבי.

החרם הערבי נגד ישראל היה גורם מציק בעבר. עוד בימים בהם פעלה „הליגה הערבית" בעניין זה נגרם נזק לסחר החוץ הישראלי לא רק ע"י החרם הישיר של מדינות ערב על מתודות ישראליות, אלא ע"י פגי־ עה בסחר מצד גוף שלישי. אולם ה־ פגיעה הלכה והתרחבה בשנים האח־ רונות במיוחד מאז מלחמת יום הכיפורים. החרם הולך ומקיף מאות רבות של חברות ומפעלים הנכנסים מסחר עם ישראל. הפרסום מעמיק כאשר גופים המוכרים כפרו־ישרא־ ליים ובעלי עמדה מרכזית בכלכלת העולם מחרימים את ישראל. הנזק הוא כלכלי ישיר; אך יש לו גם השי־ לכות מדיניות ומוראליות התרחבו־ תו דומה להתפשטות סרטנית האוכלת את הגוף כולו.

פעילות נגדית

בנושא הלוחמה הכלכלית יש בידי ישראל אפשרויות נכבדות לפעולה נגדית. היהדות בעולם מהווה כח קניה עצום. יש לה גם השפעה ב־ דעת הקהל ובמפעלים עסקיים אחד־ רים. זאת בלי לדבר על האפשרויות לפעולה מדינית.

יתרה מזו: יש בעולם רגישות ני־ כרת לנושא האפליה הגזעית. בעניין זה עדיין פועל זכרון התקופה הנאצית. ואכן כאשר מעלים את הנושא בדעת הקהל — ישנה התעוררות ב־ כיוון זה. עובדה היא שאף הנשיא ג׳ פורד וגם שר החוץ ד"ר קיסינג׳ר נאלצו למסור בעניין זה הודעות חריפות ולהזהיר, כי ינקטו פעולה במסגרת החוקים הקיימים, נגד גור־ מים אמריקאיים שיפעלו מתוך אפ־ ליה.

מסורת של עמדה פאסיבית

אולם משום מה נהגו מעצבי המ־ דיניות הישראלית בתחום זה בגישה פאסיבית במשך כל השנים. הקו היה שעושים פעילות שקטה ונמנעים מ־ פרסום. נושא החרם נזכר אך במעט בעתונות הישראלית, ובעיקר ע"י מקורות לא ישראלים. המקורות ה־ ממשלתיים נהגו בדרך של „אל תעי־ רו ואל תעוררו".

גישה זו עולה בקנה אחד עם מסורת רבת שנים בעניין זה. המנ־ היגות היהודית שנהגה בקו „הדיפלו־ מטיה השקטה" כאשר עלה הנאציזם. השתיקה מכוונת היתה במשך שנים רבות בנושא העלייה היהודית מברית המועצות והדיכוי היהודי שם. הוכח השכב כי מדיניות זו היתה בעיקרון הסכנה נזק כבד ליצם העניין.

מדוע בלעו את החרם של „צ׳יז"?

הקו של „דיפלומטיה שקטה" הגיע לשיאו בעת ביקורו של מר דייוויד רוקפלר, נשיא „צ׳יז מנהטן בנק" בארץ לפני חודשיים. בשיחות ש־ התקיימו בירושלים העלתה ישראל שתי בקשות: א) קבלת הלוואה ל־ טווח ארוך; ב) פתיחת סניף של „צ׳יז מנהטן" בישראל. בשניהם ה־ תשובה היתה „לאו" מהולם. אך יש הבדל בין השנים. בנושא ההלוואה הוסברה העמדה בשיקולים עסקיים. הבנקאות הגדולה שומרת על רמה נזילות גבוהה ויחס מסויים בין ההון העצמי לאשראי לטווח ארוך. ישנה גם הזהירות מיוחדת בכל נושא ה־ סיכונים העסקיים. על כן אין „צ׳יז" מוכן להיכנס להלוואה לטווח ארוך לישראל.

אולם בנושא פתיחת סניף הבנק בישראל נאמר בגלוי ובמפורש כי הסירוב נובע משיקולים של פעילות הבנק במדינות ערב. „צ׳יז" לא הס־ תיר שהוא מסרב להקים סניף ביש־ ראל כדי שלא להרגיז את נסיכויות הנפט שם יש לו מעורבות גבוהה. דייוויד רוקפלר, נשיא „צ׳יז", אמר את הדברים מפורשות למארחיו ה־ ישראלים — שר האוצר י. רבינוביץ והנגיד מ. זנבר.

למרות דברים ברורים אלה הוצג ביקורו בישראל כ„ידידותי". החוגים הרשמיים דאגו לפרסם את חילופי הברכות בין האורח למארחיו; את הידידות רבת השנים בין הבנק ו־ ישראל; את השקפותיו של מר רוק־ פלר על כלכלת ישראל והשגיה. אך את האמת על „הלאו" שלו נמנעו לפרסם. עתונאי שנודעו לו הפרטים ממקורות אחרים נתבקש להימנע מ־ פרסומם המפורש „מכיוון שהצגה כזו של הדברים תגרום נזק ליש־ ראל".

כך ניסו לבלוע את גלולת „צ׳יז מנהטן". בנק זה הפותח סניפים בכל ארצות ערב, בתוכם כאלה ששם אין שום הצדקה כלכלית לעשות זאת, מחרים את ישראל מפורשות. חשוב רק לציין כי זהו הבנק ש־ באמצעותו פעל מפעל מלווה הע־ צמאות בתחזור של מאות מיליוני דו־ לרים, ואשר הרוויח על חשבון יש־ ראל הון־עתק. פעילות „צ׳יז" עבור „הבונדס" שיוותה לו מעמד של בנק בעל נטייה יהודית וציונית ובדרך זה הוא משך בעלי עסקים יהודיים רבים.

הכניעה המחולשת של „צ׳יז" ל־ חרם והעובדה שישראל בלעה זאת בשקט היוו צעד דרך למנהיגות ה־ ערבית המנהלת את הלוחמה הכל־ כלית נגדנו.

מחשבות על שינוי

מאז מלחמת יום הכפורים והת־ גברות הלוחמה הכלכלית הערבית נגד ישראל החל בחוגים שונים „הר־ הור שני" על שינוי המדיניות. דווקא בחוגי האוצר גברה ההכרה כי המ־ דיניות הפאסיבית היא בעוכרנו. ב־ מסגרת זו אף ננקט קו תקיף יותר בדיונים לקראת ביקור שר האוצר י. רבינוביץ בוואשינגטון. העמדה שנקבעה היא כי שר האוצר ו. סיימון מתבקש להגדיר את העמדה האמ־ ריקאית נגד החרם. במשרד האוצר הוקמה יחידה קטנה, בראשה עומד מר דן הלפרין, יועץ שר האוצר, עליה הוטל לפעול בעניין זה. בו זמנית פועלת יחידה קטנה, בת איש אחד למעשה, במשרד החוץ. איש זה הוא מר קנת, מהמחלקה הכל־ כלית.

מסתבר כי הלך הרוח במשרד החוץ שונה לחלוטין מזה הרווח באוצר, עדיין ממשיכים לגרוס שם כי אין מקום לנהל מלחמות יזומות בנושא החרם ועדיף להמשיך במדיניות שר קטה.

מסתבר כי „האבא" של קו זה הוא שגריר ישראל בוואשינגטון שמחה דיניץ. אבל רבים בוודאי התעורר האסוציאציה על עמדת דיניץ בימי מלחמת יום הכפורים הפרשה, שהיו כי הוא שיתף פעולה עם ה־ ממשל האמריקאי במניעת לחצים פומביים בעניין אספקת נשק בהנחה שהדרך השקטה יעילה יותר.

הדלפות מזיקות

אך לא רק חילוקי דעות יש כאן. אלא גם מאבקים פנימיים שבהם השתמשו בהדלפה מכוונת. כך פור־ סם בשם „חוגי השגרירות" כי ה־ אוצר הישראלי הפעיל את „הליגה למניעת השמצות", בנושא החרם ה־ ערבי ופרשת „צ׳יז", בכך כאילו אומרים לנו שאין כאן תגובה ספונ־ טאנית של היהדות האמריקאית, אלא יוזמה מודרכת של אגף בממשלת יש־ ראל. בכך מקטינים את ההשפעה של הפעילות היהודית בנושא זה ו־ אף פוגעים במוסדות היהודיים הנו־ תמים לפעולה.

מדיניות ותיאום

בתחום רגיש זה עלולה „מלחמת היהודים" לגרום נזק כפול ומכופל. לא נשיג את היתרון של קיומם דעת קהל נגד האפליה הכלכלית על ה־ רקע הגזעי. אך לפרסום השלילי ה־ מעודד את המנהיגות הערבית וגורם נבבצים נוספים בעקבות ההשגים של החרם והרהבה הרשמית.

שר האוצר י. רבינוביץ יזום הקמת יחידה, בעלת סמכויות מקיפות ב־ נושא הלוחמה הכלכלית. לדבר זה צריך להעשות מהר והדגש חייב להי־ יות על מדיניות ברורה, ודרכי פעו־ לה מוגדרים ותיאום בין כל הגופים. נושא רגיש כזה מחייב פעילות מוס־ כמת מלא שגופים שונים יעשו דין לעצמם.

יומן ניו־יורק

הנשיא קציר בישיבה אוניברסיטה

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

יש ללמוד כמה לקחים מביקורו של הנשיא אפרים קציר באמריקה. — בפעם הראשונה כנשיא. הוא בא בעי־ קר לפתיחת שנת ה־25 למפעל מלווה הפתוח לישראל, „בונדס", אבל הענ־ נים שעסק בהם „אגב" ביקורו חשו־ בים כשלעצמם.

נתחיל בסופו של הביקור. שנסתיים ב־ הרצאה בישיבה אוניברסיטה.

הופעותיהם של נשיאי ישראל וראשי ממשלה במוסד זה נעשו כבר למסורת. בנו־ הג שראשי המדינה בביקוריהם בארה"ב נפ־ גשים עם אנשי כספים, מנהיגי מפלגות ואר־ גונים, יהודים ובלתי־יהודים אחרים מן ה־ צמרת. אין הם נפגשים בדרך כלל עם המוני עם, עם יהודים „פשוטים" ועם נוער. הפגי־ שה היחידה עם צעירים מתקיימת כאשר רא־ שי המדינה מופיעים בישיבה אוניברסיטה.

האירוע מתוכנן ומאורגן היטב. אבל הזיקה הנפשית של התלמידים והתלמידות של מוסדות הישיבה אוניברסיטה מתפרצת באופן ספונטאני מכל מסגרת של רשמיות. שכן אלה חשים צורך נפשי לתת בטוי לרג־ שותיהם העמוקות, למדינת ישראל. ביחוד בימי מאבק — ונדירים הימים שאין המדינה נמצאת במאבק. ואלה הם צעירים וצעירות ש„איכפת להם" והם בוערים באהבת ישראל.

זה קרה גם בעת ביקורו של הנשיא א. קציר בישיבה אוניברסיטה.

נכון שלא נעלם מהתלמידים השוני בין הנשיא שז"ר, או ראשי הממשלה בן־גוריון ואשכול, ותבדל לחיים גולדה מאיר, לבין הנשיא קציר, איש מדע מובהק. לכן היו מוכנים מראש לאיזו „מחיצה" בלתי־נראית בינם לבינו. אבל כאשר רק נראה באולם דמותו של הנשיא מיד נפרצה המחיצה ואת מקומה תפסה התלהבות.

נרגש מאד עמד הנשיא מול הפגנה של נאמנות וחיבה לישראל.

פרופסור קציר, המדען, החוקר יצא מ־ גדרו ודיבר בישיבה על נסי ה׳. בסיימו „כל עוד ישנם יהודים בעולם יתרחשו ניסים ב־ עולם. היות ועצם קיומו של עמנו הוא נס".

נשיא הישיבה אוניברסיטה הרב ד"ר שמואל בלקין, וסגנו הרב ד"ר עזריאל מילר הציגו את נשיא המדינה במונחים רוחניים, תורניים, ודבריהם יצרו מיד אווירה של לב־ ביות שהודגשה בסוף לקשר דתי בין העם ו־ ארצו.

כאשר הנשיא נפגש לאחר מכן עם הרב מילר בישיבת מועדון הנשיאים היחס ביניהם היה שונה לגמרי מאשר לפני הכנוס בישיבה. היתה מורגשת קירבה לבבית, לחתנית כנו־ צרה באותו כנוס שהשרה רוח אחרת על הנשיא.

תוצאות והשלכות

אבל גם בהופעתו של הנשיא קציר ב־ מסיבה מפוארת ורבת משתתפים של ה„בונ־ דס" התבלטה ביותר ההשלכה הצדדית של המפעל שעקרו המטרתו גיוס כספים למען ישראל, ושהצליחה לספק לישראל מאז היסודו שלושה מיליארד דולאר, הסכום הגדול ב־ יותר של איזה מלווה מצד ארץ זרה בארה"ב.

כי יהודי אמריקה חשים שלא די בהזד־ הות רעיונית, מוסרית, רגשית, או אף מדי־ נית, עם המדינה, היא טעונה מעשה. ביחוד בשעה קשות כאלו שאנו עומדים בהם.

יהודי אמריקה עוקבים בדריכות ובחרד־ דות אחרי המתרחש בישראל וכסביבתה. מלא דאגה, ואף חרדה, כלפי העתיד, שמי יודע מה טמון במכמניו. הם גם יודעים שעב־ דתם כ„משקיפים" בלבד איננה יאה להם, איננה הולמת את תחושתם ואיננה משקפת את רצונם ושאיפתם. נפשם יוצאת להרגיש לאחים במאבק מר. הרגשה אשם, של „אחי־ כם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה" מכר־ סמת בלבם של רבים. מפעל ה„בונדס" מאפ־ שר פורקן לתחושה זו, ולרצון לעזור בפועל.

תרומות ותורמים

אולם נוסף על ההישגים הכספיים של ה„בונדס", שהם ניכרים מאוד, כאמור, הוא ממלא תפקיד נוסף. הוא מהווה מבצע הס־ ברה בממדים רחבים ביותר, ובאופן יעיל ביותר. כי זוהי הסברה המכתפת את הקהל הרחב בבעיותיה ומאבקיה של המדינה. ה־ נואמים הם לרוב אישי המדינה מישראל נציגיה הדיפלומטים, מנהיגים בשטחים שו־ נים של החיים המדיניים, הכלכליים, הרוח־ ניים.

בכינוס האחרון רבה ההשפעה של אישים דתיים, ולא בלבד על יהודים דתיים. הופ־ עותיו של הרב הראשי הגר"ש גורן באסיפות ה„בונדס" ברחבי אמריקה, מהחוף המזרחי עד להחוף המערבי, וגם באמריקה הדרומית, מש־ אירים רושם בל־ימחה, ומהדקים את הקשר הדתי בין העם למדינתו.

באסיפה מסוג זה מספר המשתתפים עולה בהרבה על זה של מסיבות מפלגתיות, אשר בכלל מעקנן קלוש והדיהן כבעבר אינו נשמעים בציבור.

גם נאומיו של שר הפנים ד"ר יוסף בורג במסיבות ה„בונדס" מעניקים צביון יהודי מיוחד לאלה.

המחנך הדגול רבי שרגא מנדלוביץ, זצ"ל, מייסד ומעצב „תורה ודעת" ו„תורה ומסורה" היה שוקד לא רק על רכישת תעו־ דת למוסדות תורה, אלא גם על רכישת תורמיהן — למוסדות ולתורה. לתופעה דומה עדים אנו במבצע ה„בונדס".

במה להסברה

אולם מסיבות אלה משות גם במה ל־ מדינאים אמריקאים, רובם לא יהודים, להב־ היר ולהצהיר עמדתם החיובית לישראל. דב־ ריהם אלה משפיעים גם על דעת הקהל ו־ מהווים גורם לתמיכתה בישראל. בעמדותיה ובדרישותיה. ואם המדובר בסינטורים וב־ חברי בית הנבחרים מגעיהם אלה עם גורמים ישראליים מסייעים לתמיכה בישראל בענינים העומדים בקונגרס.

באחרונה מתבלט יותר ויותר חבר ה־ קונגרס הצעיר, יהודי, מר סטיוון י. (יהושע) סולרז, בעמדתו התקיפה בעידן המו"מ בתי־ וכו של ד"ר קיסינג׳ר. מר סולרז חזר זה עתה מביקור בישראל וגם במצרים, סוריה וירדן, שם שוחח ארוכות עם ראשי המדינות. בנאום־בהולה שלו בקונגרס אחרי בקורו זה מסר דו"ח ממה שראה ושמע בסיורו, אבל הנתוח המעמיק שעשה באזני הקונגרס הכ־ תקף בדבה אשר בכללה דומה יותר לזו של הליכוד מאשר לזו של גורמים ממשלתיים בישראל. (הוא נפגש בישראל עם רוה"מ ושר החוץ. אבל גם עם ח"כ מנחם בגין, וקלט היטב ממה ששמע).

אמנם הדברים שהשמיע מר סולרז ידועים בדרך כלל, אבל נטייתו הגלויה לצדם של המפקפקים והמתנגדים להסדרים שמשמיע שר החוץ האמריקאני, כשהיא באה מאדם שאינו נמנה עם אחד ה„צדדים" הירובים בישראל, ושקשה להגדירו כ„נץ" — מן הנמנע שיעוררו מחשבות כאלה הדורשים ויתורים מישראל. אם כי חבר הקונגרס סולרז הוא יהודי הדואג לישראל בעידן שאלות השנויות במחלוקת בין יהודים עצמם, כאן ובישראל, אפשר להתיחס אליו כאל משקיף אובייקטיבי ועניני. ולכן יש משקל מיוחד לדעתו נגד ויתורים, ולספקנותו בצדק התמו־ רה המוצעת לישראל.

מחקר וחשיבה

ואם המדובר בהסברה הישראלית בארה"ב, או בהגהרה או בהתולית, יש לציין פעולה חדשה בשטח זה שנעשתה בנידה. כוונתי ל־ צוות מחקר ותכנון מעמיק ולטווח ארוך, שאורגן ע"י „מועצת בתי־כנסת" לשם חשי־ בה רצינית ולא ממבט אקטואלי או לשם צרכי הרגע אלא, כאמור, לטווח ארוך.

כי מוזר הדבר שבכל מוסדות מחקר וחשיבה מעמיקה בשטחים שונים בארה"ב, המדינה, במדע החברה, בבעיות כלכליות, רבים החוקרים וההוגים היהודיים, — פרט לאלה של יהודים. על מזוכה זו עמד הרב הנרי זיגמן, סגן־נשיא בפועל של מועצת בתי־כנסת. שנקט יוזמה לגייס מיטב ההוגים וחוקרים יהודיים בעלי מוניטין ובישר לשם חקר בבעיות יהודיות, במצבה של יהדות ארה"ב ועתידה, ולשם תכנון פעולות נחוצות בשטח זה.

מובן שבעיניה של מדינת ישראל, וביחוד ההשפעה ההדדית בין יהודי אמריקה למדי־ נה, הם אחד הנושאים המרכזיים המעסיקים את אנשי ההגות האמורים. מרכזה של הצוות הוא בוושינגטון, שכן הבירה מהווה נקודת המוקד של פעולות מאין אלה. אבל מבחוצתה פרושה על כל ארה"ב. היא מוציאה חוברות בנושאים שונים המופיעות בכל חודש. חוב־ רות אלה מכילות חומר רב. ולא רק לדרוך אלא גם לעשות, להגבים, ועוד יבוא הדבור על הרעיונות המאלפים שאלה יכולים, ואשר ראוי שיהוו נחלת הכלל.

هكذا من الاصل

مكنز من الاحيل

עיטורי

סופרים וספרים

איש ושיחותיו

מאת ש. קורא

הרב ר' נתן רענן, ז"ל, שהלך לעולמו לפני שלוש שנים, ט' בניסן תשל"ב. מחבורת המייסדים של ישיבת מרכז־הרב וברבות הימים מנהלה וראש ישיבה בה, תורתו והגותו היו אצורות בתוכו, כשמפעם לפעם, בשיעוריו בסוגיות הגמרא ובשיחותיו בהזדמנויות שונות, ניגלו בקיאותו המגובשת ועומק עיונו. במיטב דברים ובהבעה שקטה היה מברר דברי־הלכה ופרקי־מחשבה.

הלמדן מפיירה ליטאית, שביקש רב ומורה־הוראה בתורה וביהדות חיים עלותו לארץ דבק באישיותו של הראי"ה קוק, האזין לדבריו ולמד אורחותיו. הוא גילה בו דברי הכתוב: „כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ד' צבאות הוא". הנה הרב המיוחד שמבקשים תורה מפיו ודוגמה מכל הליכותיו. הירבה לציין בדיבוריו, שנה שיעוריו ושיחותיו ושימש אותו, בחינת גדול שימושה של תורה, שבכך מבינים גם סתרי תורתו.

בשוחחו על הרב, אמר, שאצלו לא היו קיימים מצבי־שיגרת, ימי קטנות, אלא תמיד היה שרוי ברמה של גדולה רוחנית. ובכינונו את ישיבתו ביקש לגבש תלמידי־חכמים בעלי היקף, גדולה ושלימות. ייחודה של הישיבה שהלכותיה פתוחים אל המדינה כמעמד דתי ובגמתה להיות גורם בקביעת דמותה ותחומיה. כל אחד מלומדיה המובהקים בעל צורה משלו כיחיד, בלומדות ובמידות, ובו בפרק חלק מן הציבור ומפיל בתוך הציבור. היחיד ערכו לעצמו וערכו בדרג גבוה יותר כבן לכלל־ישראל. ההזדהות מליאה עם הציבור היהודי כולו, ללא ויתור על שום יהודי, מיסודי מחשבת הרב היא שקועה בנדבכי החינוך שבמרכז־הרב. קו נוסף, שמשלים את הראשון, אין מחיצה בין קודש לחול בתחומו של הכלל. מכאן הזיקה העמוקה לכל גילויי המדינה, לבניה ולמרחיבי גבולותיה, ללוחמיה ולנושאי דגלה.

עשרות שנים שיקע ר' נתן רענן בתלמוד, למד ולימד, ודעתו נתונה לישיבה ולהתפתחותה. בימי חייו של הרב, תורתו, לא זזה ידו מתוך ידו בענייני רוח והנהגת הישיבה, ולאחר פטירתו שקד ליד הרב ר' צבי־יהודה הכהן קוק, ראש הישיבה, לטבוע מחשבת הרב האורו בישיבה ובמאות, מאות לומדיה.

בפנקס שהגיה אחריו רשם בקיצור משיחותיו בכל שבת בסעודה השלישית, שנת תרצ"ו, שנה ראשונה לפטירתו של הרב. ישיבת מרכז הרב פירסמה את רשימותיו (נתן תורה, אלה הדברים לפרשיות התורה, נמצאו כתובים בפנקסו בצירוף כמה דרשות נוספות), ובפתיחה רשם ר' יוחנן פריד, משומעי לקחו, עורך הקונטרס, לאמר: „ראינו ושמענו בכל שנותיו את ר' נתן, בגאונות התורה והענווה שלו ובשקט הפנימי שאצר באישיותו, ביצד דלה והשקה מתורת הותנו מרן דארעא דישראל. והנה, נתגלה שלא רק בתורה־שבעל־פה דובב היה שפתי ישנים, אלא נמצא גם פנקס ובו רשימות הדברים".

השיחה הראשונה היא לפרשת ראה ובפתיחתה נאמר: „רשמתי על־פי מרן אדמו"ר שחזרתי על אלו הדברים שהרציתי לפניו, לבקשתו, בקשני והרני לרשום אותם, בתוספת להיות זריז ברשימות". השיחה השניה, לפרשת שופטים, נאמרה בשבת האחרונה לחיי הרב, והשלישית, לפרשת כי־תצא, בשבעה לפטירתו.

הדברים רשומים בקצרה, כנראה בעיקר לזכירה, המעתיקים פיענחו אילו סתומות וגם הוסיפו מראי־מקומות במקרא ובחז"ל. הב לא רצו לשנות מן המקור. כמדומה, בשיכתוב מדויק, השומר על התוכן והשתלשלותו, אלא מרחיב את הדיבור בלשון ברורה, שיותיו היו פתוחות להגו־מעיינים ברחב יותר. הוא מתבסס על עיקריו המחשבתיים של הרב ומסביר לפיהם מקראות ומדרשים.

הרי קצת מתוכן דבריו לשבת הגדול ולחול־המועד פסח: — „וידבר ד' אל משה לאמר: צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה". עד כה נאמר „ונתנו בני אהרון" וכן „והקריבו בני אהרון" ואילו בפרשה זו מדבר ד' ישר אל אהרן ובניו. צו לשון זירות. תיכף ומיד וגם לדורות. חז"ל דורשים ל„זאת תורת העולה": מכאן העוסק בתורת העולה כאילו הקריב עולה (מגילה ל"א). זה העיקר בקרבנות, למדים בהם הוראה לדורות, ובכל מה שהוא לדורות נאמר צו. הוא גם מביע צוותא, התחברות, אהבה. לפני ולפנים קובעת הצומת הסגולה.

מכאן לשבת הגדול. מצה זו שאנו אוכלים על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ. הבצק נבאר במצבו הקיים ללא כל השתנות, כסגוליות הקבועה בכנסת ישראל.

יש זכירות יציאת מצרים („אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", פרשת ציצית בקריאת שמע); ויש סיפור יציאת מצרים („הוי מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה"). יציאת מצרים עצמה, כשלב ראשון לקבלת התורה בסיני והתעלות בלימוד תורה ובקיום מצוותיה, וזכירתה עיקרה ביום, הוא זמן העבודה, „יצא אדם לפעלו", בעוד בן־זומא סבור, וזכירתה גם בלילה, ככתוב: „למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך, כל ימי חייך, הימים, כל ימי חייך הלילות". ואילו סיפור יציאת מצרים הוא בלילה, כשהזמן פנוי להאזין ולהגיע לידי ההתרוממות הנפש.

לדעת בן־זומא, לא יזכירו יציאת מצרים בימות המשיח, ככתוב: „הנה ימים באים נאום ד' ולא יאמרו עוד חי ד' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ד' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שמה" (ירמיה, כ"ג). ואילו לדעת חכמים, לא שתיעקר יציאת מצרים ממקומה אלא שתהא שעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים טפל לו (ברכות י"ב). ההסבר הוא, יש שני סוגי התקשרות, אחד רשמי כבין אירוסין, ואחר טבעי כבין נישואין, כהבדל שהבדיל ר' יוחנן בין כלה בבית חמיה לבין כלה בבית אביה. בזמן הזה ההתחברות של ישראל עם השם היא של אמונה, ידיעת התורה וקיום מצוות, בחינת אירוסין, ואילו לעתיד לבוא ההתחברות תהיה מליאה, טבעית, ללא כל ניתוק, בחינת „ונתתי אותה על לבם ועל לבם אכתבנה" (ירמיה, ל"א). בימים ההם, לאחר שעבוד מלכיות, יציאת מצרים תוכר רק כשלב מוקדם של הצלה בשקיעה בזוון העבדות. בכך גם מוסבר התיפוק של יציאת מצרים כמעשה־הצלה דחוף, לבין הגאולה השלימה שלעתיד לבוא, שבה נאמר „כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון" (ישעיה, נ"ב), הכל בהליכה מיושבת מדרגה לדרגה.

בעניין לעניין הריהו מברר דינים, מנהגים ונוסחות לפי רעיון הסגולה. ובסיכומו, פסח ראש המועדים והכנה ראשית גם לפסח. לכן מדגישים לציין „שבת הגדול", זו שלפני הפסח, ללמדך, סגולה־הזמן מתחילת בשבת ובמנה לכל החגים שבראשם חג הפסח.

ביבנה השיחה, הוך כדי כעבר כבירור לבירור, כושהלים בהיס רעיוני אחד והמשתקף מכנו, הם בסגנון שיחה הרב קוק שהיה בשיחה בסעודה השלישית.

לפי מהלך זה גם שיחתו בשבת חול־המועד פסח. נקודת־המוצא היא אבחנה בין סגולה כללית של ישראל שהיא במהותם, לבין סגולה פרטית שכל אחד קונה אותה באמונה, תורה ומצוות. בכך מביא לידי ביצוי מלא את ייחודו כיהודי. הספירה ממחרת השבת, יום אחר יום, עד ליום החמישים, מתן התורה, שבו ברכת „והייתם לי סגולה מכל העמים". מציינת שלבי הארהה בכל יחיד מישראל.

מנחת העומר באה משעורים ושתי הלחם מחיטין. ההסבר הוא, לפי בורא נבונים, ההשגחה פרטית היא בלעדיה לאדם, בעוד בהמה וחיית השגחתן מוגבלת לעדר ולא לאחד. „אדם ובהמה תושיע ד'" (תהלים, ל"ו), לפי חז"ל, אלה הערומים בדעת כבני־אדם ועושים את עצמם כבהמה, שאין להן צרך פרטי אלא כללי בלבד. לכן מנחת העומר שבאה בזמן יציאת מצרים, שהתגלותה לכלל־ישראל כולו, מורכבה שעורין, מאכל בהמה, ואילו שתי הלחם שבאים לזמן מתן התורה, הרכבם חטין, מאכל אדם.

בנקודה הסגולה הכללית והפרטית הוא עובר לרעיון־יסוד אחר של הרב, הוא איחוד קודש וחול. בברוך כהלכים יחד קידוש הזמן של שבת עם התרת עבודה לצורך אוכל נפש. באותו מיזוג לפי דירוגו הוא חולו־של־מועד. היקון המועדות כשמכון הצלאת חול לרמת קודש. לכן אמרו חז"ל (מכות כ"ג): כתוב „אלהי מסכה לא תעשה לך" וסמוך לו „את חג המצות תשמר" (שמות, ל"ד), לאמר לך, כל המבזה מועדת הריהו כאילו עובד עבודה זרה. היינו, המפריד הפרדה מוחלטת בין חול בישראל לבין חול־קודש בישראל, בהכחש לייחודו הסגולי הנתפס לספייה של עבודה־זרה.

בכך מסביר מחלוקת הפרושים והצדוקים בעניין קרבן תמיד, שלדעת הפרושים בא מן הציבור, עניין כמימי כהבאת קרבנות יחיד־חול ומיוממים של ציבור יהודי כמוזגים יחד, בעוד הצדוקים היו בכורים, שהתמיד הוא של יחיד המתנדב ומביא קרבן, שיש להפריד בין פולחן דתי לבין החולין היום־יומי של ציבור. מגילת שיר השירים שקוראים בה בשבת חול־המועד פסח מביעה קשר־הדודים בין קודשא־בריך־הוא לכנסת ישראל, והיא הדין ההפטורה בפרק העצמות היבשות של יחזקאל: „העצמות האלה כל בית ישראל המה ונתתי רוחי בהם וחייתם". מיתה שילכת ביחיד, אין לה כל אחיזה בכלל ישראל. הוא בתחום הנצח.

בשיחתו לפני תפילת נעילה בשנת תרצ"ו, יום־הכיפור הראשון בלי הרב, הוא אמר: „הנני נדחף מעצבותי הפנימית וגם דכוות דיוקנו של מרן כאילו דוחפת אותי למה שאדבר כעת. השתוקקותו של הרב ליום־הכיפורים היתה ללא גבול. הוא שאף לאחדות שלימה בבריאה ובישראל ראה חוות־הכל ביום הסגולי הזה, שבו אין שליטה לשטן, אבי חטא העוירה, מפני שכולו ברום האיחוד הפנימי, יום־הכיפור, מכפרת רבי, אפילו בלי תשובה מכפר, מפני שכלל־ישראל מתעלה בו אל סגולתו. צדיק הדור שקול כציבור ובציבור בכללותו יש מכוחו של הצדיק. נתעלה לרחוב ולעומק הבנת הזמן של מרן הרב".

באחת השיחות מובאים מדברי הרב לסיום מסכת עוקצין: „אמר ר' יהושע בן לוי, עתיד הקדוש־ברוך־הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, שנאמר: להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא" (משלי ח'). יש שותפות בקניין גשמי, שלכל שותף חצי בגוף החפץ ושעבוד לחצי של חברו. ויש שותפות בקניין רוחני, שלכל שותף שייך הכול, מפני שברוחניות יש מקום לכל. שהכול יהיה שייך לכל אחד ואחד ואין אחד מחסר מרעהו אפילו משהו. כעניין „ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים" (בדבר י"א) — רש"י: בואה הוא להאציל על שבעים איש ומשה לא היה חסר. על סמך הנחה זו הסביר הרב את המאמר כולו.

השיחות שנאספו בקונטרס מקורן שותפות מליאה בין הרב לבין תלמידו בו, שכדין קניין רוחני לכל אחד חלק מלא בכול. הרב האציל מרוחו על מחשבותיו ודבריו, שהם ממפעלי הגותו, לפיה קיתים כאן מדעותיו של הרב ודעותיו־הסבריו של ר' נתן רענן בבה אחת.

עד רידתם

מאת יעקב חורגין

מי אינו זוכר את ההצהרות התקי־פות של מנהיגינו בממשלה ובצה"ל לאחר כל התקפת מחבלים, שההטאר־תיה קרבנות חפים מפשע כשלנו? — זו לשונן בערך: אנחנו נכה את המחבלים בבסיסיהם הם, אנחנו נכה אותם בכל מקום שתסיבם ידנו, אנחנו נעקור אותם משורשם... וכי־יוצא במליצות בצלצלות כאלה, שחוזרות ונשנות כבפעם בפיגנון אחד כל פעם, שאנו קוברים את קרבנו־תיהם של המחבלים. ואולם לאחר ההצהרות הללו אנו בולעים את דמעותינו ואת כאבנו, ובעוד נפשנו תובעת שילומים על ההרג, אנו שומ־עים את המשפט האחד, שהפך לסמל לכל ההבטחות המפוצצות, שהתנדפו כעשן: כוחותינו השיבו אש...

הצבתה לנו, שוב ושוב, ובכל פעם בתקיפות ובעוז, כי צה"ל לא יפעל עוד נגד המחבלים בשיטת התגובות, אלא יכה בהם בהתמדה, בבחינת „מלחמה לה' בעמלק מדור דור", ואילו במציאות אנו מדשדשים עדיין בשיטת התגובות, וגם בזו חל פיחות מדאיג: משיבים אש על כל ירי שלהם... ואשר להתקפות רצחניות — מהן שמתכפרות בהרס כמה חושות צלובות, מהן שעוברות ללא תגובה כמה נפשך: אם ההבטחות לא היו אלא להרהור לב שבשעת אבל העם, בלי כיסוי ביכולת או בהצרכות — יואילו נא לפחות מאשרי העם הזה לא להתעתע בהבטחות שוא. ואם, כפי שאני מאמין, יש גם יכולת וגם היערכות — הברה הוא שיתגלו,

בעוד פצעי לבנו שותתים דם עם דמי הקרבנות, והדם הובע ש־לומים וכפרה, בטרם ייבשו ויתקשו לגידו־לים מכאירים של מורל ואמון הרו־סים, ללא תקנה.

אומרים לנו: העיתוי איננו מתאים להנחתת מהלומה על המרצחים — שוב מלת הסואה לאובדן דרך ולב, כי אימתי זה היתה פגיעה מצדנו דבר בעיתו בעיני העולם הצידקני? אתמול דיבורים ושמועות על הסדר נוסף עם מצרים — ואסור, כמובן, לעשות דבר, שעלול לשבשם. היום קיסינג'ר — בודאי שאין לעשות דבר כזה, כל עוד „הכושיפי" שרוי בתוכנו. ומחר עשוי להתחיל הכרס בדבר ההסדר — על אחת כמה וכמה שעלינו להיזהר מכל מעשה, שעלול להפריע למשא־ומתן, וכמצאנו אנחנו אשמים. נראה, שלמדנו מאויבינו את לשון הרהב והתפארות; אחרות לא היינו מפיחים דברים, שאין להם כיסוי למעשה, לא היינו מניחים לחודשים ארוכים לעבור ולתקריות טראגיות ביותר להתרחש בלא שננ־סה להוציא מאויבינו המחיר הגבוה ביותר לזוועות של מעשיהם.

אומרים לנו עוד: מנהיגינו עסו־קים עתה בעניינים, שיקבעו את גו־רלנו לטווח ארוך, ואין לערבב בהם עניינים שהם לכאורה לטווח קצר; אין לך סילוף יותר גדול למשמעות הנסיבות, שאנו נתונים בהן. ראשית — הטווח הקצר הוא חלק מן הטווח הארוך, ואם נכשלים כן הראשון לא נגיע לעולם לשני. שנית — המלחמה בטרור הערבי היא אולי, אם לא יותר הרי לא פחות, משמעותית מה־מלחמה במדינות ערב, באשר היא מלחמתו הפיזית של כל פרט מאתנו, ששדה הקרב שלה עלול להיות ביתך, חדר משכבך. וקרבנותיה עלולים להיות לא רק המבוגרים שבנו כי גם בנים ובנות שלנו, עם תינוקות בני יומם. אינני מחכמי המלחמה, ואולם נדמה לי, שאילו הוקדש למל־חמה בטרור הערבי רק חלק מן ה־מחשבה והמכאבים המוקדשים למל־חמה במדינות ערב, כי אז לא היינו מדשדשים במקום אחד בכל הנוגע למלחמה זו. לא היינו מנהלים אותה בצורה סלקטיבית, כשאוזננו נטויה אל העולם לשמוע מה יאמרו הגויים, היינו הופכים אותה למלחמת התשה מתמדת, אכזרית, מחוכמת ביותר, נקמנית.

כן, נקמנית, אינני מתבייש בכך. לא נקמה באנשים חפים מפשע, אבל נקמה במרצחינו בכוח ובפועל, ב־שולחיהם ובמס־יעים להם בכל מדי־נות ערב. נקמה כזאת אינה אלא התביעה הטבעית לשילום לקול זעקת דמיהם של קרבנות מינכן, לוד, מע־לות, ושאר העדויות לרישעתם ה־הפלצתית של אויבינו בנפש, פשו־טו כמשמעו.

„וניקיתי דמם לא ניקיתי" — עד הורמה. עד רידתם! ולא מחר, כי אם היום!

מהדורת הריטב"א לפי כתב־יד

מאת מ. אונגרפלד

חידושים על ש"ס של הריטב"א, ר' יום־טוב ב"ר אברהם אלאשבילי, מסכת עירובין, בצירוף מבוא וציוני מקורות וביאורים, מאת הרב משה גולדשטיין, — מוסד הרב קוק, תשל"ה.

ברצלונה של ספרד היתה מפורסמת בגדולי רבניה, שהאירו בחוכמתם עיני ישראל בתפוצות הגולה, כאן הרביצו את תורתם רבנו משה בן נחמן גירונדי, הרמב"ן ורבנו יונה גירונדי. בעקבותיהם יסדו גדולי תל־מידיהם רבי שלמה בן אדרת, הר־שב"א, ורבי אהרן הלוי, הרא"ה, את בית מדרשם ועד מהרה היתה תלפיות לכל הפונים לבקש תורה מפי עמודי ההוראה. מאות התלמי־דים שהתחנכו כאן חזרו והפיצו את תורת רבותיהם, וספרד נתמלאה בחכמים.

אחד מהם שהתבלט כשיעור קומתו משכמו ומעלה, היה רבנו יום טוב אלאשבילי. היה בעל כח יצירה כביר שחיבר ספרים רבים, וביחוד חידו־שים לרוב מסכתות התלמוד, המצ־יינים בבהירות, חריפות ועמקות. לכמה מסכתות חיבר חידושיו במה־דורות שונות, בדרך ארוכה וקצרה.

ספרי חידושיו הופיעו בזמנים שו־נים. כמה מהם בפני עצמם וכמה מהם יחד עם ספרים של מחברים כאחרים, שכתבו בשני כרכים גדו־לים המקיפים את רוב מסכת התל־מוד (פרסבורג תרס"ח).

מלבד חידושיו לתלמוד הוציא הר־יטב"א פירוש לספר הלכות הרי"ף וכן על הלכות נדרים ובכורות ל־רמב"ן כן חיבר פסקי הלכות בלשון ברורה וקצרה, כדרך הרמב"ם. בחי־בורו, הוא מזכיר אף את תשובותיו שהובאו אצל מחברים שונים ולא הגיעו אלינו.

בשנת תשי"ט הופיע במוסד הרב קוק שאלות ותשובות שלו כתב־יד יחיד על ידי יוסף־דוד קפח. ואף כי עיקר מעיינו היה בשטח הספרות התלמודית, הרי לא הסיח את לבו גם מן הזרמים הרוחניים ששלטו בימיו ביהדות ספרד, והושפע גם מהפילוסופים וגם מהקבלה. בבאוריו לתלמוד התעמק גם בחלק האגדה שבו ונכה כן האגדות פירש ברוח הפילוסופיה של הרמב"ם.

„בספר הזכרונות" שלו, שכתבו כדי להגן על הרמב"ם בפני השגותיו של הרמב"ן בפירושו לתורה, נטה אחרי דיעותיו הפילוסופיות של המיכוני. אף בפירושו להגדה של פסח מבי־רים עקבות של דיעות פילוסופיות וקבלה כאחד.

בחידושיו למסכת בבא בתרא, הוא מדבר על פירושו לספר יצירה שלא הגיע לידינו. כן לא הגיע לידנו ספר ה„דרשות" שלו.

כאמור, למד הריטב"א את רוב חכמתו אצל ר' אהרן ב"ר יוסף הלוי בישיבתו בברצלונה ובמקומות רבים בכתביו כינה אותו בשם „מורי ה־מובהק" או „מורי הרב הגדול". שי־טת הלימוד של רבו וחידושיו לגמרא היו נר לרגליו ורק במקומות מעטים הכריע נגד דעתו ופסק כהרשב"א. לפי בעל „יד מלאכי" למד גם לפני ר' מאיר הלוי מטודילה (הרמ"ה). הוא עמד בקשרי שאלות ותשובות עם ר' דן האשכנזי, מתלמידי ה־מהר"ם מרוטנברג, ור' שם טוב ב"ר אברהם, מחבר ספר „מגדל עוז".

חידושיו לתלמוד שנתקבלו בהע־רכה בכל בית ישראל. היסוד העי־קרי בחידושיו, הן ליקוט דברי רבו־תיו, והוסיף פירוש לדבריהם. הר־יטב"א כתב שתי מהדורות מחידו־שיו שנכתבו בצעירותו. לאלה קרא „מהדורות קמא". כדי להקל על תל־מידיו המרובים, נתעורר לעת זיק־נתו לקצר את חידושיו. יש שבמהדו־רה בתרא זו, חוזר בו בכמה עניינים מכה שכתב לפני כן. ביחודה היא במסכת נדרים, שאיזהה פירש הרב בשלוש מהדורות.

הריטב"א מביא כרגיל תמיד מדב־רי התוספות. אלא שבמסכת עירובין, הרבה פעמים אין הדברים נמצאים בתוספות שלפנינו. ברוב המקרים מובאים הדברים בתוספות רבנו פרץ, כתב יד. ובכמה מקומות מצויים ה־דברים גם בהוספות הרא"ש. ויש שגם בשתי הוספות אלה אין הדב־רים נמצאים. מכאן אפשר לשער, שמקור כל הדברים הוא בתוספות רבנו שמשון משאנץ, שחיבר תוספות למסכת עירובין. חידושי הריטב"א כאן מבוססים בעיקר על הדרשות הרשב"א.

הספר שלפנינו הוציא המהדיר לפי כתב־יד השמור בספרית קמבריג'. כאן הקפיד המהדיר לתקן את הספר מטעויות סופרים והוסיף מראי מקו־מות, כן השווה את דברי הרב לשי־טות שאר הראשונים, כדי לעמוד על מקור דבריו. וביחוד שם לב אל הגירסאות שבגמרא, השונות לפעמים מזו שבגירסה שלנו.

מאירי עינים הברורים והביאורים המובאים בכל דף ודף מתחת ל־טכסט. המהדיר השקיע הרבה שקי־דה ועמל וידע בחיפוש אחרי מקור דברי הרב וליבתם. והגהותיו מסיי־עות להבנה עוסק כוונתו של הריטב"א.

מקורות לתולדות יהודי מארוקו

מאת משה רבי

יצא הספר קהילת צפרו, מקורות התעודות מצבבם ומקמרים של הישוב קהילת זו במארוקו, — נאספו ונערכו בידי הרב דוד עובדיה, אחרון לשושלת הרבנים בצפרו.

יהודים התיישבו בצפון אפריקה כנראה עוד מימי שלמה המלך. היישוב היהודי הלך וגדל ועם גלות ספרד היה רב מספר היהודים שהתיישבו בצפון־מערב אפריקה. קהילות גדולות נוסדו בערים הגדולות, מקנאס, פאס, ועוד. כן נדדו בפנים מרוקו והתיישבו בכפרים ובערים קטנות.

עד היום טרם נכתבו תולדות ה־יהודים בצפון אפריקה לפרטי פר־טיהם. חיים תוססים היו שם: ישי־בות, בתי־כנסת, מוסדות צדקה וחסד, אגודות שונות, חיי קהילה מסודרים, רבנים, שוחטים, דיינים וחזנים, סוח־רים ובעלי מלאכה. היו עניינים בין שותפים, בין בעלי מלאכה, בין שכ־נים, בין איש לאשתו, ענייני ירושה, צוואות, חינוך, הכל התנהל בתוך הקהילה על ידי הרבנים והדיינים. הרבנים היו ממנים שוחטים, סופרי הדיינים, חזנים בבתי הכנסת. הם נהלו את ענייני הקהילה ותקנו תקנות השובות.

היה צורך בגביית מסים לצרכי צדקה, לחלוקה לקראת החגים, לפד־יון שבויים ולריפוי חולים עניים, לכלכל יתומים ואלמנות. הרבנים קבעו כמה ישלם כל בית אב מס לקהילה, נהלו פנקסי שטרות וחש־בונות, ומינו את ראש הקהילה שיצא ויבוא לפני הקהל, שיהיה בא כח הקהילה כלפי השלטונות.

באותם הימים, לפני שלוש מאות שנה ויותר, מרוקו עדיין לא היתה תחת שלטון צרפת. מלך מוסלמי שלט בה והוא מינה שרים בכל עיר ובכל מלך. היו שרים שהיו טובי לב ואהבו את היהודים, והיו כאלה שרחשו שנאה ליהודים והעלילו עליהם עלי־לות כדי שיוכלו לגזור עליהם גזי־רות גירוש או החרמת רכוש. היה צורך בהשתדלות כדי לדחות או לבטל את הגזירה.

מקורות לתולדה

שליחים ותיירים שביקרו בצפון־אפריקה, כתבו מאמרים וגם ספרים על יהודי מרוקו. ספרים מקיפים טרם נכתבו. לכן יפה עשה הרב דוד עובדיה, יליד העיר צפרו שהנ־היג את קהלתו בספר מקיף בשם „קהלת צפרו", הספר חלק ראשון, ועתיד להופיע ספר שני. בספר הרא־שון אין הוא מגולל את תולדות הקהילה, אלא הוא מביא קלוש מאות חמישים וארבעה מכתבים, הכתובים בערבית מרוקאית, שמפענחם ותרגמם לעברית. בספר מביא את המקור ואת התרגום. מכתבים אלה שופכים אור על חיי הקהלה. לפי חשבונו חיו בצפרו 3168 יהודים, שנים עשר בתי הכנסת, שמות החצרות (נהוג באר־צות המזרח, לכל חצר יש שם מיוחד, קראו את החצר על שם זה שבנה אותה, באותה חצר גרו כל בני המשפחה ואחר כך גם היורשים, ורק כשעברה החצר לרשות אחר, נשתנה שם החצר).

המכתבים מגוונים ומטפלים בבע־יות שונות: איך מחלקים כספי נד־רים ונדבות, מה עושים למלשין, מכתבים בענייני ירושה ונחלה, בענ־יני צוואה, בענייני פדיון שבויים, בענייני שליחים שבאו ואספו כספים לטובת הישוב בארץ, במכתב 61, כתוב בין היתר, הכסוף שיגבה ית־חלק לשלושה חלקים, אחד לירוש־לים תובב"א חלק אחד לחברון תובב"א וחלק אחד לצפת תובב"א. במכתב 17 אנו קוראים תקנה שתקנו הרבנים שאין רשות ביד יחיד או רבים לפ־תוח פתח חנות במלאה (הגיטו), עד שיותן בגוף וחזקה. השליש לעני־העיר. במספר 45 מדובר במלמדי תינוקות. „לא נלמד את הילדים רק בתנאי שהשכר לימוד יהא דבר ה־מספיק וכפי שמקבלים המלמדים בשאר ערי המדינה ויהא משתלם לאלתר בהוקדם כל חודש בחודש, כשיתקיימו התנאים הללו, נלמד את הילדים שלהם, וכל המלמדים יהיו לאגודה אחת בלימוד בנערים.

הוראת הסולטאן

במכתב 289 מאת הסולטאן סידי מוחמד בן עבדאלה, נאמר בין היתר: מסרנו את היהודים מהמתלות הנג־רכות על ידי קבלה פנים של האצי־לים וגם מן הסאבון (היהודים הת־עסקו בעשיית סבון), ומהתגובות כל־מי מושל העיר. אלא רק 30 מתקאל לדודנו מצד האם, 30 מתקאל אל המתחסב, ויעבירו סכומים אלה מדי חודש בחודשו, ובסוף השנה יביאו את יתרת המס, וכל הסוטה מפקוד־תנו זו וינסה לעשות אי צדק, על עבדינו פקדנו להפסו ולשלחו לנו אסור באזיקים.

במכתב 291 כתוב: אני מצוה את משרתנו הארצי השר עומר אליוסי, שיסביר פניו אל יהודי צפרו וימנע מהם מעשי איבה, עד שלא יגע בהם אף אחד. ולא יעבירו על דתם ה־ידועה, ולא ילקה אחד מהם, ולא יעבידום בימי הפגרא שלהם ולא בחגיהם.

(סוף בעמ' 8)

גזר דין שבטל

מאת שלמה לבדי

לפני הרבה הרבה שנים חי בעיירה רב צדיק גדול, מאיר"ל, בעל „עיניים מאירות". ר' מאיר"ל נודע בלמדנותו, בחסידותו ובחכמתו. נהרו אליו מקצות הארץ הן בענייני שאלות והתשובות, והן לשם עצה טובה וברכה, ודלתות ביתו פתוחות כשערי לבו לכל דורשיו. וברכה שהיה מוציא ר' מאיר"ל מפיו היתה מתקיימת בו במבורך והיה נעזר ונושע.

י"ח שנים כמדומני צם ר' מאיר"ל המפסקת בין שבת לשבת ויושב בסתרות לילה־לילה, עד שהיה בקי בנגלה ובנסתר. כדי שלא יתבטלו הכונה על לימודו, היו רגליו סבורות בדלי מים קרים. לפני הסתלקותו סיפר, כי במשך י"ח השנים זכה פעמים לגילוי אליהו שגילה לו רזי־תורה.

מרוב ענוותנותו סרב ר' מאיר"ל לקבל ברבנות. אך כיון שגזרו עליו מן השמים, הרצצה וקיבל. אולם היות ועירתו היתה עיר ערה מצערת ודלה, לא היתה ביכולת לשלם לו שכר־רבנות. היתה רעיתו דייכה אשתו מכלכלת הבית, כי על כן תנאי התנה ר' מאיר"ל עם דייכה רעייתו, כי היא תשא בעול הבית ומחצית חלקו לעולם הבא יהיה שייך לה. מרווחיה אסור היה לה ליהנות אלא כדי הוצאות צרכיהם. והנשאר קודש לצדקה ולגמילות חסדים. דייכה קיבלה וקיימה את התנאי באהבה. היא פתחה חנות בשמים, והקדוש ברוך הוא הישרה ברכתו. היא מצאה חן בעיני הפריצים השרירה, ופרנסתה היתה בשפע ונתנה לצדקה ולגמילות חסדים ביד רחבה.

ומעשה שהיה: בין לקוחותיה היה הפריץ של העיירה, פאן דובשינסקי. לפריץ הזה היו שייכים רוב יערות פולניה והיו לו נכסים לרוב. והנה כיון שהגיע לאזני הפריץ שמעו של ר' מאיר"ל ביקש להכירו. לא עברו ימים מרובים, היה ליוצא ונכנס בביתו של ר' מאיר"ל. סיפרו שהם היו דנים שניהם במשך שעות ארוכות בעניינים העומדים ברומו של עולם. על אודות פאן דובשינסקי אמר פעם ר' מאיר"ל, שהכן בו ניצוץ של נשמה גדולה, שבצים שנה רחפה נשמה זו בין שמים וארץ, עד שהסיטרא אחרא לכדה ברשתו השחורה.

ויהי היום, והפריץ בא אל ר' מאיר"ל ופניו נפולות, שאלו ר' מאיר"ל:

— אדוני הפריץ, מדוע עיניך קודרות? ומדוע פניך נפולות?

השיב לו הפריץ:

— רבי הקדוש, גדול ורב צערי. אלקים ברכני בכל, נתן לי תענוגות בני־תמותה עלי אדמות, אך מה יתנו לי ומה יוסיפו לי רוב עשרי, יערותי ושדותי, נכסים וארמונות, אוצרות וחצרות — ואלקים מנע ממני פרי־בטן. שריד אחרון אני לבית־אבי. וכשאני אאסף אל אבותי יתחלקו זרים ברכושי. וזכר בית־דובשינסקי הי אדירים ייכחד מתחת שמי אלקים.

השיב ר' מאיר"ל לו אמרו:

— אדוני הפריץ, רואה אני ללבך וצר לי בצרתך, אך להוי ידוע לך, כי כאשר אבי־זקנך פאן קאזימייז' הראשון העלה בעצת הכמרים על המדורה שני ענפים צעירים כמשפחת אבי, נגזר בשמים שגזעו של דובשינסקי יכרת. דם הקדושים צועק מן האדמה. אולם אלקינו, שהוא אל קנא ונוקם, הוא גם אל רחום וחנון. לכן אם תקבל על עצמך לתקן את עיוותי הדורות, אתפלל בזכות אבותי ואשתדל בכל כוחותי שירחמו עליך מן השמים ויקרעו את גזר־דינך, יען לבי מלא רחמים עליך.

לשמע הדברים האלה הרגש הפריץ עד מאד ונפל לרגליו של ר' מאיר"ל וקרא:

— רבי הקדוש, איש אלקים אתה! אעשה ככל שתצוה עלי. פקוד עלי כעל עבדך ואת דבריך אמלא, לא אחסיר דבר, כי יודע אני רצונך הוא רצון אלקיכם הגדול.

הוסיף ר' מאיר"ל ואמר לו:

— אדוני הפריץ, כאשר הבל־בצקי, ימח שמו, והילוהיו כבשו את המקום הזה, החריבו את בית־הכנסת ושרפו את הישיבה, ולידוע לך הר־עיירה נהדלדלה מאד ואין בכוחה לבנותה שוב. הרינו יושבים איפוא כאן ללא מקום תורה וללא מקום תפילה הגון. המסים המוטלים עלינו הם על כבד משאו, ובעלי הבתים אין ביכלתם לשלם שכר לימוד עבור בניהם. גדל דור פרא לא־לומד, ודבר־אלקים נשכח מהלבבות. על כן בקשתי שמונה לפניך, שתקח על עצמך לבנות את בניין בית־הכנסת והתלמוד־התורה, ובזכות זה תזכה בקרוב לבן.

*

הפריץ הסכים לכך מייד והבטיח לקיים את דבריו בפני שבעים עדים. למחרת גזר ר' מאיר"ל תענית־ציבור על כל העיירה בהיקף של התושבה. כ"ל צבו, גם הפריץ צוה את נפשו ויחד עם כניין היהודים עם ר' מאיר"ל בראשם הלך אל בית־הקברות להשתטח על קברות הצדיקים ולבקש מחילתם. לפה מנחה, אחרי קריאת „ויחל" הכריז ר' מאיר"ל ישיבת בית־דין, ופנה אל הקהל:

— עדה קדושה! בית־דין צדק דורש מכם כוח הרשאה לבטל על־פי דין־תורה גזר־דין שנגזר בפמליה העליונים על אחד שאינו בן־ברית — הנותנים אתם רשות לכך?

הקהל ענה כאיש אחד:

— כן, רבי, הרשות נתונה.

התעטף ר' מאיר"ל בטלית ובקיטל, ציוה להדליק נרות שעוה לפני ארון הקודש, לקח ספר תורה בידיו, ופתח בזה הלשון:

— בישיבה ובמתה של עדת יהודים קדושה, על דעת בית־דין של מטה ועל סמך דברי יחזקאל הנביא שנאמרו בפי הגבורה, שבן לא ישא עוון אביהו, הרי אני, מאיר בן שיפרה, מבטל את גזר בית־דין של מעלה, ודן את גזעו של הפריץ קאזימייז', בנה של הלינה, לכרת ועריריות! הקצו בשופר.

את ספר־התורה הצלו על קלף הגיחוהו בארון הקודש, ור' מאיר"ל פרש את ידיו מעל ראשו של הפריץ וברכו ואמר:

— רבונו של עולם! אב התמד הרחמים; ראה נא בצערו של קאזימייז' בן הדוכסית מאריה, שנענש על עוון אבותיו. הסר ממנו חרון אפך ויתגלה נא עתירתו לפניך כעולה וכקרבן וברך את הלצת כבן שיהיה לו יורש וזכר שמו עלי אדמות, למען יגדל שמך בין הגויים ירום קרן עמך ישראל בתוך בעיני האומות, שיהפוך לבם לטובה עלינו ונעבדך בלבב שלם.

והקהל ענה אמן.

הפריץ קיים הבטחתו. למחרת שלח שליחים אל העיר פראג ואל ירושלים דליטא לחזות שם בתבניות בתי־הכנסת. ממרחקים הביא את טובי הבנאים, והתחיל מייד במלאכת הבנין. הפריצה היתה ללדת, וכעבור שנה, עם השלמת בניין בית־הכנסת לכל הדרו, ילדה לו לפריץ בן זכר. השמחה בעיירה היתה רבה. חנוכת בית־הכנסת נחוגה בתופים ובחצוצרות, ובחצרו של הפריץ נשפך יין כמים.

ויהי כטוב לב הפריץ ביין, שיחרר את יהודי העיירה ממסים לשבע שנים הבאות. תיכף אחר כך פקד לכרות אלונים ביערותיו ולהכין את העצים לבניין הישיבה. עלה אז ר' מאיר"ל שליח אל הפריץ להדיענו שיטע עץ כאלוני היער בחצרו, כגולה לקבורה על בריאתו של הילד הנולד, ור' מאיר"ל עצמו נטע את הכעדר הראשון לנטיעת העץ ועבד את אדמתו.

ליבים חלה בני היחיד של הפריץ, והרופאים ציוו להעבירו אל אקלים חם. נתן הפריץ במתנה את ארמונו עם כל אביזריו לר' מאיר"ל, ואת דייכה מינה למשגיחה על כל נכסיו. הצלבים בעל הנגוה הוסרו, מהציורים המטאים על הקי־רות ההקיקות לא נשאר שום זכר, ובאולמי הארמון ההחיל מתהדר קול תורתו של ר' מאיר"ל.

הנה כך השתרשו המתפשו בחצרו של הפריץ מקבחיו זרעה של דייכה לתהילה ולתפארת.

(מתוך המיליבים „שוליות", סיפאי, עברית ש. אורן)

שירי הגות

יהושע מן פי, עולם כוב שלב כבא, שירים, הוצ' — השליש, מוסד ביאליק ירושלים, תשל"ה.

מאת י. עמוס

שיריו של יהושע מן פי הם שירי הגות. המובעת באמצעים ליריים מובחרים. הליריקה ניזונה מן המתח שבין המוקד, השרפה, לבין הקפאון והקור. המוקד הזה עם התחושת הקרבן המעורב עם בעיות הקיום. הקפאון מעכב ועוצר בעדו ומכוון את המתח לנפש פנימה. יש קוטביות המושכת לכאן ולכאן, ובמרחב שלה משחקת רוח השיר. זהו הקו המנחה את השירים של יהושע מן־פי במשך תקופה של ארבעים שנה. ואולי יש בו גם המפתח לכלי השיר המיוצגים בספר.

המיתרים, שמהם יוצא הניגון, הם חיים, מות, שמש ושלג. באמצעותם נקשר המשורר לטבע ולסביבה. דמ־יונו „בגשם היורד כרמה — / ואם חולו מימין, / הריני עולה עם אדם עד לגובה העב, / כדי לחזור ולהספסף עם אביב ועם סתו; / והנני נספג לתהום אדמה, / כדי לשוב ולפלוח / ולפרוץ עם מעינות — —". הגשם הוא כלי המביא ברכה לאדמה, וה־הזדהות עמו מביאה את העליה וה־ירידה, מעמקי האדמה למרומי ה־ענגים. דמוי זה מופלא. אין המשורר מציין את תאריכי השירים. אך שיר זה מעיד על שורותיו, שנכתבו בימיו הצעירים של המשורר. אך כבר סמוך לשיר הזה מספר המשורר, כי דומה נשמתו לסמרטוט שספג לתוכו את כל היום, והוא נסחט כולו לסרגין. ובשיר אחר — רואה המשורר עצמו כשבט גדול וכביר, המתפורר מרוב קור לשפות גשם ועידות. וכך נראות העליות וירידות, אולי במשמעות האימרה המפורסמת של „בשבילי נברא העולם" מזה ו„אנכי עפר ואפר" מזה.

בתוך התעודה הזו קיימת פגיעה של קרני השמש, „כחרבות שלופות", בבשן הלהם נשפך הדם, והגוף כולו נתון לטרף של אור היום. הלילה אינו מביא את הארוכה הצ־פויה. להיפך: הוא מכין את הגוף לשרפה של יום המחר. הדם הנ־בר פורץ במעין וממריא לשחקים ומהווה חלק של אדמומיותה של השמש, כי כל כולה „שלולית של דמי". הרבה שירים חבליים מן הדם והנושאים בחובם את שליחות הקרבן מרצון או מאונס.

ועל כל אלה שואל המשורר את עצמו „למה אכתוב?". הרי העולם כולו דומה לקלף מרוח בשומן, החוסן נגד הכתב והמכתב. אין האור היה נדבקות עליו. אני העולם הפ־כו למתכת, שאינה קולטת את הקו־לות, וכל הדרכים חסומות וסגורות, ולא עוד אלא שהתקוה „והמיצה בעודה בעריסה". וכל היקום באה כלחם יבש ויבש. הציפות עם העולם אינו קל לגמרי, וסלילת הדרך לכלי השיר קשה ביותר. מה שנשאר לפי־כן היא החזות היחידה של נתום וצלילים הצלילים. הכל הוא רחום וטוב וסתגו את הקולות ואת המראות, וכדאי לעמול בשבילו, ודרכו להגיע לפולם הצגלה והראה המחושי.

הצללים שומרים על המוקד שאינו גמור. הם מסתירים בזובם את מבע השמחה, העצבות וההרגה, שלידתם בקור ובחום, ומקיימים את הסוד המסיר של חיי בחוים. סוד זה ביזון בן הבערה, שמגבלותיה הן השורות הליריות הפורצות מן הלב הדוי. הליריקה זו יודעת להפליא ולכתוב ולהציג את התחושות הפנימיות, מתוך קרבה רבה למקורן. הדרך אל המלים אינה ארוכה, והמשורר מק־פיד לא רק בבחירת הצורה המצומ־צמת ביותר, הדרושה להבעתו, כי אם על שמירת האש הפנימית, שכו־חה לא יקטן, כאשר הוא מביע את עצמתה בכ"ב האותיות העומדות לרשותו. סוד הכתיבה של מן פי הוא ברעננות החזוה ובגילויין של הכתב, ובשמירת טריותן שלא תיפגם במרחק שבין הלב לבין היד הכותבת.

*

עולמו של יהושע מן פי משופע בהרבה היכלות: מראות הטבע ומסי־תורין שלו; הנכחות האנושית מ־סביבו; צפאון וכיסופים ל„חיים ה־גדולים"; הערגה לשמחה, „למועד הגדול, למשתה הרהב"; „לתכונה הגדולה של הפיכת לילה ליום ויום — ללילה"; ואחרון אחרון — באה החזרה מן „הירידה". חזרה זו ספוגה אכזבה והשלמה עם הגורל, והיא מביאה לידי המסקנה הסופית „ספי־נתי לא הגיעה לחוף. הים יהפך ליב־שה". באים ימים כאשר ליבשה נהפ־כו מצולים. המצולות המרתיחות, המסעירות והמבטיחות, הוסבות ל־מדבר צחיח, שאין בו תקוה ואין בו תוחלת, וכל כולו מבשר ואומר את בואו של הקץ.

בשיר על חשבון הנפש רואה ה־משורר עצמו כאגם. משתקפים בו, מעבר מזה, עולם ומלואו, ומעבר מזה, כל קרביו ולבו. ה„אני" רחב כפתחו של אולם וקולט מרחבים. להקת הנושים שרה ועשירה, וקולר־תיו ערבים הגיגיו צלולים. ראייתו מתרחבת וקולטת צללים, אנונו סופ־גות אנחות, והאכזבות מתרבות ו־הולכות. מימה זו מפנה, לפעמים, את מקומה לגימות אורות ומעדרות. הנה שיר של האביב, הסודר ופורץ סדרים, „נשמט סבול ונאחז בבולי־ידו בכל הגעגים, וקרני השמש מפ־זזות ומאצילות הוד והתפארת משלהן. הרוח באה ובחושת בריחות ובפר־חים, הכל מתערב ומתמזג יחד: יופי, צבע, קול, אביב, ונבם... בשי־רה זו קיים ריכון לידי שמסכרתו מצומצמת. אך יש הרושם, שאותיו־תיו פורצות ונכסות למרוד נגד בכלי הפיוט, השירה שופעת ממקור טהור ואין בה סיגים. מיד בא שיר אחר „בתרי האביב", ששמו מרמז על תוכנו. האביב כשלמות, כהרמוניה, לא קיים יותר. הוא נותח לבתרים, וכל בתר מרמז על הסתו הקרב ועל החורף ההולך ובא. ללמדנו, כי אביב הולך וסתו בא, ועונות הטבע לעולם עומדות.

שיר האדמה נמנה על מדור החושך והראות, ויש בו מוסיקאליות של אותיות ושל מלים, התורמת להמחשת התיאורים והחוויות גם יחד. המים מפכים ממעמקים, ממחשכי בטן ה־אדמה, פורצים מנקבים ומנקיקים ומתגלים בנחלים ובנהרות. אך באור־תה בטן האדמה — חשכה וחכמה. בתוך האפלה מזהירות ומבריקות אבנים יקרות, שאורן נמשך לחמה ומבצה את החשכה. „הנה השרשים בתוך החשכה הם רוחשים, / הם משולחים הכאילו מתלחשים. / ...אולם אל אור: שדות הפרחים פרושים, / דגן מראה פניו המתומ־שים, / וסך האילנות בתרשים. / כמה גוונים המחשכים פורשים: אל אור אשים." השיר מורכב מארבעה בתים. בכל בית שני חלקים. החלק הראשון מתאר את היש, המים, ה־אבנים היקרות, השרשים. החלק ה־שני מוקדש לאנשים, „למתים", הני־זונים מן המים ומן האדמה. בבית האחרון מצמיד המשורר עצמו כנגד האדמה. גם בו שכן החושך. אך במרכזו — לב רוגש, המה ובתוך המעלה ניגונים, הפורצים למעלה ומכוונים כלפי לבותיהם של הבריות.

*

במדה שמתקרבים לסופו של הספר נעשים השירים כבדים יותר ועצובים יותר. אופייני הוא שיר השלג, המתאר את מבוכת האדם בגלל השלג, הנושא עליו את כל הגוף, וחותר לחזור ולהשתחרר מכל המשא הזה. ביטה של קולת עולה מכל השורות, ובתוכן השאלה: איכה יבוא אדם אל הבכורה, הלא בתוך תפור השלג, הנשאר באדמה, ללא הקלפות הרבות, שנוספו עליו במשך חיי האדם?

השיר „התליה והדעתי" מעלה על צרותיו של אדם הראשון ושל איוב, שמצאו את המשורר בדרך חייו. הד־גה בילדותו פרש עליו אבי־מורו את טלית התכולה ובנשה הציצית. בכוחן של הציציות יש באפשרותו לעמוד תחת להט החרב המתהפכת ולצעוד בדרך אל עץ החיים מקדם קדמונה.

שירים נוגים מקדיש המחבר לבנו שאול ז"ל. השירים רווים מספד. יגון ויאוש. השיר הנרשם ביותר הוא „דגלו של אברהם", כמותו לשיר משמשת מובאה מספר הזהר על ה־פסוק „והאלוקים ניסה את אברהם": מה ניסה? הרמת נס, כמו שנאמר הרימו נס, שאו נס, הרים דגלו בכל העולם. דגלו של אברהם מתנוסס בתוך שכבת ברידות של אש ומאפ־לה, כתוצאה מנסיון שהתנוסס לדגל ובסופו נאחז בסבך הקרנים של האייל שפדה את יצחק. למוטיב העקידה מקום נכבד בשיריו של מן פי, וגוא־גיות רבה מוקרנת כמנו על הגור־ליות המובעת והאיבה מובעת.

סגנונו של מן פי עשיר, חסוב והצוב מן המקורות, והמשורר יודע יפה להשתמש בהם ולגייסם לצרכי הליריקה שלו שהיא הגותית ביסודה.

צריחים

מאת אלעזר שרביט

בְּרַק שְׂקוּף מְדֻקָּרִים
צְרִיחִים הַצּוֹרְחִים אֶת יְשׁוּתָם הַיְשָׁנָה
בְּיַסְּרָה סַדְנָנִית.
כִּפְלִיטַת מַקְרִיא חוֹלָנִי אַחֲרוֹנָה
נִגְנִיחָה צַעֲקָנִית.

כְּמִלּוּי מְשִׂימָה
בְּשַׁלְהוֹב תַּאֲוָה נְקִיפָה
פָּשְׁטוּ לְכָל עֶבְרֵי אֵל־עָל,
וּמִפַּעֲרֵי כְּלִימָה
זוֹקְרִים בִּמְכֻבָּן בֶּחָלָל.

וְעוֹד חֻלְּלֵנוּ בְּבֹהַק רֵיקוֹ.
מִסַּף עִשְׁתּוֹנַי שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁבְּכָל יוֹם
בְּבַרְזֶל הָאָפוֹר וְאָדוֹם
לֹא עוֹד יַחֲנִיקוּ.

וְעוֹד חֻלְּלֵנוּ הֲדוֹם לְשִׁפֵּי
בִּבְרֵאשִׁית יָפִי.
הֲיִי נִשְׁמוֹת בִּבְקָשָׁה מְקֻשָּׁה אֲוִירוֹ.
פִּי כֵן. כִּי יָעִיז לְכַבּוֹדוֹ!

לפרשת השבוע

צו

צו את אהרן ואת בניו לאמר (ו—ב)

אין צו אלא לשון זרוז (רש"י). אמרו חז"ל (פסחים ה'): זריזים מקדימים למצוות. יבואר לפי הכתוב (איוב מ"א) מי הקדימני ואשלם לו. ודרשו חז"ל (ויקרא כ"ז): מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה ציצית שלא נתתי לו בגד... וכתוב זה מפרשים שמי שעושה המצוה בזריזות וחשק, אינו כמי שאומר עליו: מי הקדימני ואשלם. וזהו: זריזים מקדימים למצוות — הם נקראים מקדימים.

(נחל קדומים, להחיד"א, פ' צו)

זאת תורת העולה (ו—ב)

חז"ל אמרו שקרבן עולה מ־כפר על הגאוה. [illegible] ... — יקבל את עונו ויבוא בתפלה [illegible]

(רבי דוד מהרוב [illegible])

זבח השלמים אשר יקריב לה' (ז—י"א)

פירוש: הזבח יקריב את [illegible] מקריבו ויביאהו לשוות מש[illegible] ה' ואוהביו.

(מלאכת מחשבת)

זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת...

אמר רבא: מה דכתיב זאת התורה לעולה... כל העוסק בתורה, אין צריך לא עולה ולא מנחה, ולא חטאת, ולא אשם (מנחות קי). [illegible]

ויגש את פר החטאת (ח—י"ד)

[illegible]

והנותר בבשר ובלחם באש תשרפו (ח—ל"ב)

[illegible]

ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלואיכם, שבעת ימים ימלא את ידכם (ח—ל"ג)

[illegible]

ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים... כי כן צויתי (ח—ל"ה)

[illegible]

ליקט שלמה יהלום

פי המציאות ולאור ההלכה

מאת ש. ז. שרגאי

איש הציונות הדתית השואל לנתיבות ההלכה ולמקורותיה … לנו למסור חלקים מארץ־ישראל לידי זרים. מודה הוא בכך ה„מציאות" קובעת את עמדתו בבעיה זו אלא ההלכה. בכל …א המציאות בלבד אלא גם ההלכה. אילו סובר הוא ששאלה … במתכונת זו של מסירת שטחים לאחרים היא רק שאלה של דעה לאור המציאות ולא צורך עוד לבחון שאלה זו לאור ההלכה — אין לנו לבוא ולשאול היכן מצינו בהלכה שאסור חלק מהשטחים לזרים.

…בן, יכולים להיות חילוקי־הלכה, וקיימים חילוקי־דעות, …בא וסומך עצמו על פוסק …הר לכאן או לכאן, הרשות …ת בידו כשבא להכריע לכאן … כל זמן שלא נפסקה ההלכה … ואין להלוק על מי שנוטה לכאן בהסתמכות על דעה בהלכה שנעכמה אלא אם …ל להוכיח: א) שנפסקה ב) שהדעה השנויה אינה ב„מציאות" הנוכחות ואין …מנה ראיה.

…לים לבוא ולומר: אמנם …ה אין למסור חלקים מארץ־ …לזרים, אולם במה דברים — בזמנים כתיקונם, אולם …ים של „הוראת־שעה" שגם …ה יש למסור שטחים, אם בפיקוח־נפש אם של יחי־ …ל כלל האומה והמדינה. …ר מזה: רשות למי שהוא …מר: גדול השלום, ולמען …ש הפעם למסור שטחים … אם זה לא קשור בפיקוח־ … קיום המדינה, כי בוטחים …עת מלחמה צה"ל ינצח, …בה פיקוח נפש של יהודים … בשעת מלחמה. …אלה גם שאלה: היכן מצינו … מקודשים? —

למען השלום

…לה הטוענים שלמען הש־ … מתחייבים למסור חלקים …אל לאחרים — עליהם …דם־כל ש„שלום בשביל …הא „מציאותי" (הרי מדב־ … המציאות ה„קדושה") ולא … מנאה עצמית. … אף ה„יונה" שב„יונים" … סמכין כמציאותיים שאם …ים מארץ־ישראל לערבים, …יכיר בזכות־קיומה של …ראל, יכרתו אתה „ברית־ …לפחות יקבלו עליהם קבל … שתיפסק המלחמה ,ההלכה

… מציאותיים כאלה לא נד־ … כל מה ששומעים מראי־ … ערב, גם מהמתונים שב־ … נסיגה עד גבולות של לפני … וכת הימים ללא תנאי־ … הפסקת־מלחמה, הקמת מדי־ … יאנית, החזרת הפליטים, …לטות אוים על החלוקה … וש"ת. פרטים אלה כתובים … שבי, שאנאת הגיש לפני … כמשלות בהשיצבמן הב־

… שהוא חושב שתכנית זו …ת שלום — הוא זה מוגן.

…ת היום היא: הערבים דור־ …ת ב„שלבים" ללא כל הת־ …ל ממש לשלום או אפילו …לחמה — למען יתקרבו …יהם יותר ויותר ללבה של …ראל, ואז ישתו בבמלחמה …ל„שיחרור פלשתין" וה־ … מדינת ישראל.

שנוח לו להיות באשליה … עצמית, נוח לו להתעלם … האימה והנוראה שנסיגה …י צעדי, פירושה: מתן … וזה למגינות ערב לפתוח … שמות, בתנאים נוחים … התכונות ומבחינה איסט־ … טרטגיאלית.

…דור אם מבחינת ההלכה …ור שטחים לאחרים למען … אם בתפיסת היהדות יש … קודשים, אינו כפי שאומ־ … — רלוונטי. מפני שכל …שיג שלום תמורת שטחים …ותי הוא שרבא פרת. …קום לבקש הוכחה לגבו־ …שים, יש להוכיח שגבולות …ל אינם מקודשים. כל ארץ …ישה, יש בה חלקים של …זהה, אבל היכן מצינו …ל ארץ־ישראל, שאין עלי־ …ים מבחינת הלכה שהם …רץ ישראל — אינם מקר־

ההלכה הפסוקה?

…מסור עצמי ולשאול: היכן …תר למסור חלקים מארץ־ …חרים. הרי הבא לשנות …עשה — עליו להוכיח כי מעשה זה מותר, אולם כלום הרמב"ן אינו פוסק הלכות? הרי הם דברי הרמב"ן בספר המצוות:

„...בצטווינו לרשת את הארץ אשר נתן הא־ל יתברך לאבותינו ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה. והוא אמרו להם: והורשתם את הארץ וישבתם בה, כי לכם נתתי את הארץ — — — אשר נשבעתי לאבותיכם. ופרט אותה להם במצוה הזה בגבוליה ומיצריה — — — הארץ לא נניח אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות בדור מן הדורות".

האם לא משתמע מפסק־הלכה זה באותן הבהרה ביותר שלא כל שכן שאין למסור את ארצנו או חלקים ממנה לאחרים? והיש צורך להוכחות נוספות מבחינת ההלכה ומבוררות גבולות מקודשים?

ברם, יכול הטוען לטעון: אכן, ההלכה במקומה עומדת אבל יש כאן שאלה של פקוח־נפש, והיכן מצינו שעל גבולות יש להלחם, ושהם ב־בחינת יהרג ואל יעבור?

כבר אמור לעיל, שהשאלה אינה ויתור על שטחים, על חלקים למען פיקוח־נפש, למען השלום, אלא להיפך: יש כאן שאלת פיקוח־נפש הפוכה, שעל־ידי מסירת שטחים, אנו מעמידים בסכנה את קיומה של המדינה ומקרבים את המלחמה.

גיליתי ספר וניתוי. לפנינו תשובה של אחד מגדולי־התורה בישראל הרב יהושע מנחם אהרנברג שליט"א ראב"ד בתל־אביב, בשני מכתבים לכותב הטורים, שבאו כתגובה למאמר שפרסמתי בי"ד בחשון תשכ"ח ב„הצופה", ולרב אהרנברג היה נראה כאילו אני מצדד במסירת שטחים מתוך נימוק של פקוח נפש. חליפת המכתבים המובאה בזה ושמבהירה את שאלת פיקוח נפש מבחינת ההלכה, פורסמה ב„שנה בשנה", תשכ"ט עמ' 145־138, בכותרת: „השטחים המשוחררים ומצוות פקוח נפש".

אין מצוות כיבוש הארץ נדחית מפני פיקוח נפש

הרי הדברים ככתבם:

„...איני יכול להתאפק מלהעמיד הדבר על האמת שאין מצות כיבוש הארץ נדחה מפני פיקוח נפש, דאם כן כבר עלינו לעזוב את הארץ חס־ושלום מפני הסכנה שיכולה לבוא חס־ושלום על־ידי מלחמה או על־ידי „אל־פתח", וכל שכן שלא היה לו למעלת־כבודו לדרוש באותו מאמר שיעלו ישראל מחוצה לארץ לארצנו הקדושה בזמן שבמקומן בטוח בחיים יותר, אבל האמת היא דלפי שיטת הרמב"ן דכיבוש הארץ היא מצות־עשה ואף בזמן הזה, הרי צריך הציבור לצאת למלחמה בשביל זה והוא מלחמת חובה כמו מלחמת יהושע לכבוש הארץ וחייבין כל ישראל אפילו כלה מחופתה וחתן מחדרו בין בארץ בין בחוץ־לארץ להשתתף במלחמה זו, וכל הנמנע מלהשתתף במלחמה מחמת פחד עובר מלבד העשה גם בלא־תעשה ד„לא תיראו" ... כמו שכתב החינוך במצוה תקכ"ה. ואם כן איך יתכן לומר דמשום פקוח נפש מותר להחזיר אפילו חלק מארץ ישראל מה שכבר כבשנו, הרי התורה ציותה לסכן עצמנו במלחמה בשביל מצוה זו".

„...וצריך אני להודיע שכל מה שכתבתי הוא רק כנגד המושג של פקוח־נפש וסכנת מלחמה, אבל אם יש סיבות אחרות כגון חשש שאם לא נוכל חס־ושלום לנצח במלחמה — נפסיד חס־ושלום גם מחלקים שנמצאים כבר בידינו מזמן, בכגון זה לא קאמינא, והדבר צריך בירור מיוחד".

במכתב נוסף כותב הרב אהרנברג:

„...וכיון שכך, אומר אני בעניות דעתי דעד כאן לא קאמר הרמב"ם דאין מלחמת מצוה רק בז' עממין ועמלק וכו' — אלא אם המלחמה היא כדי להוציא הארץ מידם, אבל אם אחר שכבשו ישראל את הארץ באה אומה משאר האומות לעורר מלחמה כדי להוציא הארץ מידינו, ודאי גם הרמב"ם מודה שמצוה לצאת כנגדם למלחמה ולא לתת להם לכבוש אפילו חלק קטן מארץ ישראל, שהרי דעת הרמב"ם ... לא ישבו בארצך".

„...ואם־כן על־כרחך צריך לומר דמודה הרמב"ם דאף על פי שאין מצוה לכבוש את הארץ משאר האומות, מכל־מקום אם האומות רוצות לכבוש את ארצנו מצוה לצאת למלחמה ולא למסור אותה בידיהם בלא מלחמה".

„...ואם כן בנידון דידן אם יבואו הערבים לעשות מלחמה על ארצנו, לכולי עלמא תהיה זו מלחמת מצוה ואם־כן איך יתכן לומר שנחזיר להם חלק מהארץ כדי שלא ילחמו בנו, מאחר שמצוה עלינו ללחום ולא למסור בידיהם מהארץ".

„...ובפרט בכגון נדוננו, שאם יחזירו להם חלק מהשטחים שנכבשו על ידי אוכלוסי ישראל, יש לחוש ביותר שמא במשך הזמן יתחזקו ויכבשו חס־ושלום גם החלק המיושב על־ידי ישראל, הרי זה דומה לעיר הסמוכה לספר שאפילו לא באו אלא על עסקי תבן וקש יוצאין עליהם בכלי זיינן ומחללין עליו את השבת".

כדאי לציין שבזמנו כשהופיע דוד בן־גוריון בפני ועדת המשנה של החלוקה, הצהיר בתשובה על שאלה: אנו נכונים להקים מדינה יהודית בחלק מארץ ישראל, אבל אין בכוונתנו זו, שום ויתור באיזו שהיא צורה מצדנו על זכותנו על ארץ־ישראל כולה.

אין לפני כרגע הציטוט המדוייק, אולם זהו התוכן המדוייק.

מסתמכים על הגרי"ד סולובייציק

עד עתה לא ראינו בכתב משהו שהגרי"ד סולובייציק אומר שמבחינת ההלכה אין שום איסור למסור חלק מאדמת ארץ־ישראל לזרים. אגב, באחד ממכתביו כותב אלי הגרי"ד סולובייציק שאין לסמוך על מה שמוסרים בשמו מתוך שיחות בעל־פה אלא על דברים שהוא כתב וחתום עליהם. אולם מכל מה שנתפרסם בשמו „מתוך שיחות" לא מצאתי שאומר מותר (אין איסור) למסור שטחי ארץ ישראל לזרים.

מה שהתפרסם מתוך שיחות בבי"ס (תביה שהדברים מדוייקים) יוצא, שדעתו של הרב סולובייציק הוא כדעתו של הרב אהרנברג, שבמקרה שצפויה סכנה שבמלחמה „נפסיד חס־ושלום גם מחלקים שנמצאים כבר בידינו מזמן — — הדבר מחייב בירור מיוחד" (דברי הרב אהרנברג), והבירור המיוחד הוא כבר בידי אנשי הבטחון שיש להתחשב בהערכתם. במקרה זה — אין חולקין כי נכון שאף אחד אינו מחייב „מצוה". אולם עד עתה — כל אנשי הצבא (וגם המדינאים) מכריזים השכם והערב שאם היו מפרץ מלחמה — אנו ננצח בעזרת־ה'. ואם יש חילוקי דעות בתוך הצבא ובתוך המדינאים, הרי זה: אם אחרי הנצחון — יהיה הצד השני נוטה יותר לשלום או לא.

כדאי לשים לב לדברי הגרי"ד סולובייציק ב„הצופה" ו' במרחשון תשל"א. בדברי הערכתו את רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל אמר בין השאר: „הקו העיקרי בדמותו של ר' חיים עוזר שאיחד בקרבו את ציץ הקודש" ו„חושן המשפט". הוא לא הסתפק בתפקיד של מורה־הוראה באיסור והיתר בלבד, אלא היה גם פוסק בתחומו של חושן משפט. שיטתו היתה: חכמי התורה שכוחם קודש לה' וידיהם עוסקות בספיר ושלוות, הם הראויים לשאת את חושן המשפט בכל סידורי העניינים היומיומיים של כלל ישראל; פוסקי הלכות בקניני עגונה, קידושין וגיטין, בגינו ומילין, הם בעלי־סמך להורות גם בעניינים פוליטיים וציבוריים כלה; פוסקים ביורה־דעה הם גם ראויים לפסוק בשאלות של אורח־חיים ממלכתי, חושן המשפט של אומה בחומה או לא אומה בחומה היא אותו חושן־המשפט של השייך המצוי. בזכויות של אנשי ... כרוכה שאלה בהלכות מדינה ... להורות בסימני גאולה ... (ההדגשה של המעתיק).

הדברים האמורים של הגרי"ד סולובייציק בשבחו לגישתו של ר' חיים עוזר ולדעתו שפוסקי הלכות בעניני עגונה וכו' הם בעלי סמך להורות גם בענינים פוליטיים ובשאלות של אורח־חיים מדיני — מוכיחים כי הגרי"ד סולובייציק אינו סבור שבעניינים פוליטיים מדיניים אין לפנות לאנשי ההלכה אלא לאנשים מדיניים, כפי שרוצים לייחס לו.

מכל האמור ברור: שמבחינת ההלכה יש להילחם, בדלית־ברירה, שלא יוצאו מידינו השטחים ששחררנו בהם; שלא עומדת כלל שאלה של שלום תמורת שטחים, אלא כל־המה בשערי ירושלים ובלב המדינה אחרי שניסוג „צעד אחרי צעד" ב„שלבים".

אגב, ההסתמכות על רבן יוחנן בן זכאי אין לה סמוכין למציאות (לאלה שטוענים בשם המציאות) שבימינו. לא מצינו שרבן יוחנן־בן־זכאי, התנגד למלחמה, כל זמן שהיתה תקוה להציל כשהו, רבן־יוחנן־בן־זכאי בא לידי מסקנה אחרי שכלו כל הקצין. וזה עולה בד בבד עם הדעה של הרב אהרנברג שאם צפויה ח"ו על ידי מלחמה סכנה לעצם קיומה של המדינה או שנפסיד מהשטחים שכבר בידינו — זה מחייב שיקול הדין מיוחד. מובן, גם לאור ההלכה. היינו לבדוק את המציאות לאור ההלכה.

„אמונים"

קשה להבין את ההגיון, אם מחליטים להקים התנחלויות בגולן או בקרית רפיח לא מכניסים אותנו במצבים מסובכים, ואם נתנחל ב„אלון־מורה" או ב„מעלה אדומים" אנו מכניסים עצמנו למצבים מסובכים. מה השוני? ביחוד בנוגע למעלה אדומים שהיותה החלטה של ממשלת ישראל, אלא שחלק משריה עשו (ואולי עוד עושים היום) הכל לשים לאל את החלטתה של התנחלות במעלה אדומים. מה החטא שאנשי־אמונים רוצים למנוע את הכשלתה של החלטת הממשלה על־ידי שריה? ובמקום לומר יישר־כוחכם לאנשי אמונים שואלים אותם: „למה הם מתעקשים להכניס אותנו למצבים מסובכים"? והרי דווקא סגן ראש הממשלה, שר החוץ יגאל אלון, שאין לחשוד בו שנשאר בו עוד ניצוץ „ביצירי", כותב בעד ההתנחלות במעלה אדומים מבחינה מדינית בסתכוניה של ירושלים, ובהבינה זו שהאדמות שם אין עליהם בעלות ערבית ואין יושבים ערבים על אדמות אלה.

אמנם נותנים „עצות טובות" לאנשי אמונים שיעסקו בחינוך ובהסברה בין הנוער החילוני, לקרבם ליהדות, אולם מצווה זו, מדוע יש להעביר אותה דווקא לאנשי אמונים, ולא יקבלו על עצמם לקיימם אלה הסברים שמעלה־אדומים האלו מותר יש למסור לערבים? דווקא הם, שמשתמטים מהמצוה לא למסור את ארצנו לזולתנו, יקבלו על עצמם לפחות מצוות החינוך וההסברה, וישאירו לאנשי אמונים את המצווה שלא למסור את אדמתנו לזרים, שאנשי אמונים הכירו שמצוה זו היא לא רק נשמת־נשמתם אלא גם שורש נשמתם. הרי לא רק לכל יהודי יש מצוה ששייכה לשורש נשמתו ושעליה עליו למסור נפשו, נוסף לשלושה הדברים — אלא גם לכל קבוצת אנשים ולכלל ישראל ככלל — ישנם „דברי־יסוד" נוסף לשלשה דברים שהם בבחינת „יהרג ואל יעבור". ובאגב, כל עניין של „יהרג ואל יעבור" על שלשת הדברים — ביחוד נאמר, בציבור, בכלל אין הגבלה זו של שלושת הדברים ברורה כלל וכלל, כפי שמתברר גם מתשובתו של הרב אהרנברג.

*

ויישר כוחם של אנשי אמונים שמצאו את היחוד הנפשי שלהם המוקדש בשורש נשמתם לקיים את דברי הרמב"ן: — — — „ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות — — — הארץ לא נניח אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות בדור מן הדורות".

ביחוד כשהמדובר שצריך לא לעזוב את אדמתנו, ולא — אם להניח אותה ביד זולתנו — המדובר למסור אדמתנו שהיא בידינו ושיד ה' היתה עלינו לטובה לשחררה מידי זרים. ידי ה' עם אנשי אמונים לטובה ולברכה ולהצלחה וכל בית ישראל יתברך בהם.

מחאה להסטרא אחרא

ונביא בזה דברי ר' נחמן מברסלב שישמשו עידוד חיזוק לאנשי אמונים שמקיימים מחאה לסטרא־אחרא:

„אף על פי שהם גזלו מאתנו ארץ־ישראל שהיא ארצנו ונחלתנו ואין בנו כוח להוציאה מאתם מחמת עונות מעשינו, אף על פי כן אנו מתפללים וצועקים בכל פעם שארץ ישראל היא שלנו, כי היא נחלתנו ובזה אנו עושים מחאה להסיטרא אחרא (לצד השני) שידעו שאין חזקתם חזקה כלל, כי ארץ ישראל היא שלנו מאבותינו ובוא כל הזמן נוציא אותה מידם בעזרת השם". — — — בתנאי לארץ ישראל הנשמה הצעמיה עם הבהים והצרות" (ההדגשות של כותב הטורים).

(ר' נחמן מברסלב).

הכתר מארם צובא

מאת אמנון שמוש

„והמן צובה הואמר: אני גר בעירה, העיר במלחה, ומעלתי טהר לדור נמשכה, ועל עמוד שמולחה נסמכה. הארצי לבנה כלבנה, וכמוני מעורים ורעננה. ואני כלילת יופי, אם חרוד עקיבו או הלך ... ופי. וכי במתי החכמה א... דומים, והבה חכמים מת... מום רופאי רפאים, והמה כת... כימו נהאלם. והמה סופרים מב... ישנה, והמה פז יערוה, ... ממכוס".

(ספר תחכמוני לרבי יהודה אלחריזי, שער ארבעים ושבעה)

הרבה חכמים תרבה תלמידי־חכמים הוציאה קהילת ארם־צובא. בכל דור הדור היו בה רבנים ידועים לשם, אנשי תורה וחכמה ומעשים טובים. מהם התכתבו עם הרמב"ם והתידדו עימו, ומהם ארחו בביתם את רב סעדיה גאון ואת רבי יהודה אלחריזי, ומהם נקראו לשמש בראש קהילות קרובות ורחוקות. לא בהם נשתבחה עירי.

הרבה סוחרים עשירים היו בקהילתנו בכל הדורות. מהם סחרו עם פרס ומדי. מהם עם התורכי הזוני; אריות שביניהם קישרו בין הודו ואירופה; ומשפחות אחדות התקימו סניפים בטוקיו ובשנגהאי ובהונג־קונג או בסטמבול ובמילנו ובפריס, בברוקלין ובפנמה ובסן־פאולו ובבואנוס־איירס. הושיבו גם בנים רתנים וחדורים, שלחו ידם בהא ובכא וצברו כסף וזהב ומוניטין. אף לא בהם נשתבחה עירי.

קהילת ארם־צובא קהילה עתיקה מאד. שמימי חורבן היא קיימת — ודאי; שבימי בית שני ואפילו בימי בית ראשון ישבו בחלב יהודים — מי שאינו מן המסופקים להבעים אומר, קרוב לודאי. גלים רבים של גולים קלטה הקהילה ובלעה בתוכה, וכל הגלים הללו צאצאיהם אומרים בגאוות, הלבי אני. בירוש שילה אלינו רבים וטובים. ואפילו באלה שמצאו אז מקלט באיטליה ובפרובס ובאוסטריה, קמו רבים ונהרו אלינו במאה השמונה־עשרה, הלא היא הגירת־הפרנקוס הידועה. מהם באו לתורה, מהם באו לסחורה. אלה כן אלה נקלטו בקהילה המזרחית, לבנותה ולהיבנות בה. היו איפוא בתי אב ראשונים, שמעולם לא דרכה רגלם מחוץ לארץ ההבטחות, מעבר לנהר פרת; היו ספרדים, שראו עולם ונלקחו והביאו עימם תרבות ישמעאל ועשרו ויפיפיותו של יפת. לא על הראשונים אף לא על האחרונים גאוותה של העיר.

בשניים שהם אחד נשתבחה ארם־צובא: בבית־הכנסת הקדמון ובכתר התורה — אל תאגי בשפת המקום — שהיה שמור בתוכו. וכל־כך גדלה היתה גאוות בני חלב על שני נכסים אלה שנתברכו בהם, שרקמו סביבם אגדות הרבה. שאם אתה מסמיך עתיקות לקדושה, נולדות אגדות. מסורת בידי יהודי חלב שבית הכנסת נבנה בימי בית שני, ושה„כתר" נכתב בידי עזרא הסופר בדרכו מבבל לירושלים. וכל ההוכחות של אנשי מדע, בני־ברית, שבית־הכנסת הקדמון הוא בן אלף חמש מאות שנה בלבד, וש„הכתר" נכתב לפני אלף שנה בארץ־ישראל ונתגלגל למצרים לפני בואו אל חלב — כל ההוכחות הללו אינן נחשבות בעיניהם. שהרי קברו של עזרא נמצא בעיירה תדף הסמוכה לעיר, ושם בית־כנסת „עזרא הסופר" והביבו נסים ונפלאות בכל הדורות. ושם אפשר לראות עין בעין את האבן שעליה ישב עזרא ואת האבן הגדולה שעליה העתיק את התורה והנביאים והכתובים — שהם הכתר הקדוש. ואין דברים שהעין רואה והיד ממששת זקוקים לראיות נוספות.

שבעה היכלות בבית־הכנסת הקדמון. אחד מהם נקרא „היכל הסתום". ומפני מה הוא סתום, משום מעשה שהיה לפני הרבה הרבה שנים. לאחר שעלה בידו של כמאל־א־דין, ימח שמו וזכרו, להפוך בית־כנסת קדוש ונאה למסגד — הלא הוא „מסגד הנחשים" שבעיר העתיקה — ולא ירדה אש מן השמים לבלוע אותו ואת אנשיו, עלתה מחשבת זדון בראשו של שר העיר. זמם להתנכל לבית־הכנסת הקדמון המפואר, להקים עליו צריח ולהפכו למסגד. בא השר לסייר במקום. יצא לקראתו נחש פלאי מן ההיכל, עוביו כקורת בית־הבד, ונכרך סביב צוארו. ולא סר מן השר, עד שנשבע באללה ובנביאו, שלא יגע לרעה בבית הכנסת. עמדו הגבאים וסתמו אותו היכל, שיצא ממנו הנחש. ועד היום הוא סתום.

*

מכובד מכל ההיכלות היכל אליהו הנביא, ובו טמון היה הכתר. על מצבת אבן גדולה מונח היה ארגז ברזל, נעול בשני מנעולים כבדים, מפתחותיהם בידי שניים מנכבדי הקהילה. אם נצטרכו לפתוח, אחת לדור או לשני דורות, היו בעלי המפתחות מכנסים את ועד הקהילה ובנוכחות הרבים היו פותחים ותחת עיניהם היו שבים ונועלים. ותחילה היו כולם טובלים וטהים בטרם ליקרב אליו בטהרה. מפי אב לבנו נמסרה המסורת, כי יותר משמורת הקהילה על הכתר שומר הכתר על הקהילה; וביום בו יצא הכתר מבינה תחרב קהילת־קודש ארם צובא. ואם זו מסורת שבעל־פה, הרי מסורת אחרת — שבכתב — מצויה בסוף קלף ראשון של אותו מבחר מקודש המכיל את הכתר, וזו לשונה: „ברוך שומרו וארור גנבו וארור ממשכנו לא ימכר ולא יגאל לעד ולעולמי עולמים".

*

כתר בן אלף שנים נשאה איפוא קהילת ארם־צובא בראשה ועליו ראש גאוותה. עתיק היה מכל תנ"ך אחר, עד שנמצאו המגילות הגנוזות. בה בשנה שאחזה בו האש בכתר התורה; ומהימן הוא מכל אחר עד היום, שכן הרמב"ם סמך עליו את יד החזקה וקידש את נוסחו על כל תגיו ודקדוקיו וטעמיו. וכבר נתיישבו מחלוקות ונמנו וגמרו חכמים ומלומדים — אנשי־שם גלויי־ראש, ואנשי־שיים גלויי עיניים — שספר הקלף נכתב בידי שלמה בן בויאעא במאה התשיעית למנייננו, הוגה ונבדק ונוקד ו„נמסר" בידי בעל המסורה ר' אהרון בן־אשר, הוא אבו־סעיד. הוגה בירושלים עיר־קדשנו ונשדד בידי גויים והועבר לקהיר. נגאל ונפדה והגיע למשמרת בית הכנסת שבו ראה אותו הרמב"ם. ומשם הובא בדרך בלתי ידועה לחלב ונמסר לחכמיה למשמרת עולם; אפשר רבי דוד נכד נינו של הרמב"ם הוא שהביאו עימו. מירושלים יצא הכתר ולירושלים שב, בעבור אלף שנה. שלם יצא ממנה, וחסר חזר אליה. שברוב חטאותינו מקצתו אכלה האש ביום שהוצתו כל בתי־הכנסת בחלב ובנוותיה, עם הכרזת האומות על הקמת מדינת־ישראל.

אומר אני מקצתו; למעשה, מחמישה חומשי תורה רק חמישה פרקים אחרונים ומחציתו של פרק נמצאים היום בירושלים. ואלמלא פרנסי עירנו עקשנים בני־עקשנים ומורא הרמות בלבבם, היה הכתר ניצל בשלמותו ושוכן לבטח בקרית־מלך־רב.

ומניין לי וודאות זאת? שמעשה שהיה, בקירוב כך היה. שנים מעטות לפני קום המדינה באו חכמי ירושלים ומלומדיה, שיצאה נפשם לאותו „כתר", והפצירו באחי עליו השלום, שייצא לעיר הולדתו ויביא את הכתר לעיר מולדתו. אלה רצו בכתר מחמת קדושתו, ואלה מחמת ערכו לחקר המקרא; אלה רצו לכנס אוצרות ישראל ולהצילם, ואלה קיוו להגיה הוצאה חדשה של התנ"ך על־פיו. נתקף אחי לבטים קשים. יקרה היתה לו ירושלים, שבה בנה את ביתו ויקרים היו לו מלומדי האוניברסיטה, שעם קהלם נמנה; אבל כיצד יתן ידו למעשה שיש בו כדי לסכן קיומה של קהילה, שממנה יצא ואליה קשור טבורו? נתוספה לכך אותה אלה, שהיתה ידועה לו היטב, שעודדה את האיש שיוציא את הכתר אפילו הוא גואלו. חרד היה מן הקללה, אך חרד יותר פן יאמרו, מאמין הוא באמונות תפלות ובדברי הבאי. ירא היה מגבאי העיר ונגידיה, שהיה יודע עקשנותם ונאמנותם לקמיע־קומה של הקהילה; וירא היה את נגידי ירושלים שלוחצו על מצפונו בטענות־אמת: משהשנאה לישראל עולה וגואה בחלב והסכנה ליהודים ולאוצרותיהם גדולה וגלויה; כל־שכן תחת שלטון וישי הרשעה.

יצא אחי עליו־השלום, ונסע ובא אל חלב העיר. הימים ימי מלחמת־עולם. ולילותיו לילות ביעותים וחלומות רעים. הלך אל פרנסי העיר לביתם, אחד אחד, ודיבר על לבבם ועל כיסם, ולא הועיל. חזר ודיבר, חזר והזכיר שם ירושלים עיר־הקודש ושם חכמיה ונגידיה, ולא השפיעו הדברים. הצלה שם נבנה ושם בנקאיה הוסיף אפסים הרבה, שכך נדבר עם שולחיו, ולא זזו פרנסי העיר מעמדתם. הלך אל ראש הקהילה וביקש לזמן את הועד.

אמר להם: דרך ארוכה הביאה אותי אליכם. דרך שראשיתה בביתי וסופה בביתי.

ענו ואמרו: אהלן וסהלן. אהלן וסהלן! בואך לשלום.

והוסיף מי שהוסיף: אחינו אתה.

אמר להם, מירושלים אני בא ובשמה של ירושלים עיר־קדשנו, תיבנה ותיכונן במהרה בימינו אמן.

— אמן, כן יהי רצון! — ענו אחריו, משל חזן הוא העובר לפני התיבה.

ריכך קולו ואמר: בקשה גדולה ונכבדה וחמורה בפי, מכובדי.

הרים עיניים והישיר מבט אל תוך עיני הגביר, ראש ועד־הקהילה מימים ימימה.

חייך הגביר כאב רחום היודע נפש בניו ואמר: עלא ראסי ועיני, כלומר עד חצי המלכות, יא איזאק אפנדי. פתח פיך ויאירו דבריך.

כאילו לא ידע ולא ידעו המסובין ולא שמעה כל העיר מה מבוקשו. שכבר היו שכונות היהודים הומות כמרקחה ובתי־הכנסת סוערים והעם חלוק לשני מחנות.

העביר איזאק ידו על מצחו הרחב, פתח ואמר: להציל את הכתר באתי. להוציאו מכאן לארץ בטרם נאחר את המועד. סכנה נשקפת לו הן מצד הערבים, ששנאתם לציונות הופכת לעיניכם לשנאת ישראל, והן מצד וישי, שאינה אלא פילגשו של היטלר הרשע, ימח־שמו.

המשיך ומנה שמות אישים ומוסדות ששלחוהו; פירש תפקידיהם וערכם, קישט מעט והפריז כפס, לשבר אוזני שומעיו.

נעץ בו הגביר הישיש עיניו, עיני נגיד ובמצוות, החליק זקנו בידו, ונבה קצרות: „ארור גואלו!"

הגביר אחי כבודו על שאר נכבדי הקהילה וביקש בעיניהם נכונות לשרבות. הוסיף ואמר: הכתר הוא נכס של כל ישראל. כמו הוא בידינו כאן בחלב למשמרת. העם היושב בבית, במנהיגיו ובמוסדותיו נכונים לתת הרבה זהב ולכבד שיינצל ממקום גלותו ויחזק מן הסכנה.

ענה אותו ישיש ואמר: כתוב „לא ייגאל!"

... ארם־צובא איננה מקום גלות, בכל אותן לא לכתר. הוא יישאר בידינו כמה שנאמר „לעד ולעולמי עולמים".

היינס אחר סגר בעלי ... הגמתרים של אותו גביר, שהיו נוהרים לו לאחי סבבים וסוככים שבתוך הקהילה והועד. קם במקומו ואמר מתונות: אם זה רצונכם, רבותי הנכבדים, שמור יהא הכתר לקהילת חלב במקום מבטחים. רכושה יישאר עד עולם. וימנה הועד שבכאן נאמנים לשים עינם עליו ולשמור מפתחותיו בירושלים, עיר ה'...

קפץ הגביר לתוך דבריו ופסק בצברית ששואיה געים ומתגעדעים: — ארור ממשכנו — כך כתוב בפירוש. כבודו יודע זאת!

כששמעו הנכבדים דברי הגביר היוצאים מפיו בפסקנות ובתקיפות ובזיהרה, החלו לפקפק בצידקתם. אלא שלא העזו להמרות פיו בפניו. היו ביניהם שאמרו אמן אחר כל מלה שלו, מי בניע־ראש ומי במלמול. קם אחד ואמר: לא נעמיד קהילה שלימה בסכנה.

— אמת, שנשקפת סכנה לקהילתנו — ענה אחי ואמר — אך לא במסירת הכתר מקור הסכנה, אלא מן הערבים ששנאתם ופראותם איני צריך לספר לכם, וכן השלטונות שאתם מכירים טוב ממני.

— אלמלא פזיזות ותוקפנות הנשאות שלכם בארץ־ישראל, לא היה עולה שנאתם — אמר אחד בעל שפם, מצוחצח בלבושו — הוא ראיה: לפני שנהרו ציונים באיזונים מאירופה אל חופי יפו, חיינו בשלום ובשלוה עם בני־דודינו הישמעאלים, כאן בחלב ובשאם ובכל ארצות ערב.

קם אחד ה„צעירים", שראה סערת־רוחו ועגמת־נפשו של האורח. הוליך שיבה שהתחילה בראית בצדעיו, הניח ידו על כתפו של אחי, דרך רעות, ואמר: יא אחי, יא איזאק, קללה רובצת על מי שיוציא את הכתר מכאן. על כן לא המצא איש שיתן ידו לכך. קללה מפורשת היא.

אמר לו: עלי ועל צוארי.

השיב לו: אך כל מי שיתן לך לקחתו, גם הוא במקוללים.

נשתתק ולא ידע מה ישיב. עבר בו הרהור של שמחה, שלא נהפכו פרנסי עירו לממון. באה עצבות גדולה ובלעה את השמחה. האנשים הללו אינם מבינים גודל האחריות שהם נוטלים על עצמם. נכס גדול הופקר בידי אנשים קטנים.

אמר להם: שמא נסתפק בצילום הכתוב, והכתר עצמו יישאר עימכם. שהרי איסור מפורש על צילום.

נזדעק הגביר ואמר: לא לא ולא!

סיפר כמה פעמים באו מלומדים מאירופה והציעו אוצרות תמורת צילום, ונדחו כולם. שכבר פסקו חכמי העיר שאסור לצלמו. וראה: הכתר הקדוש לא צולם מעולם ולא יצולם לעולם. קם האורח ממקומו, הוציא מתיקו תצלום של עמוד אחד מן הכתר, והליקו על השולחן, ושאל בלחישה: ומה זה?

היו כולם בוחנים ובוחנים את שלושת הטורים של אותו עמוד. משהוסר ספק שאכן תצלום מן הכתר הוא, היו תחילה נבוכים ואחר זועמים ואחר סוערים ואחר כטיחים ואשמות זה בזה וזה באביר של זה, עד שנתפוצצה הישיבה ונתפזרו מן האולם ונתקבצו סיעות־סיעות מסתודות ברחובות ובחצרות ובבתים.

פשטה השמועה בעיר ולא היה אדם שלא היתה לו דעה. היו שאמרו, אלמלא מוראו של הגביר התקיף היה ועד־הקהילה מחליט להוציא את הכתר; והיו שגרסו, היה מהיר לצלמו. טענו אחרים כנגדם, משעה שיתחילו לצלמו — יאבד ערכו, שכל ערכו ביחודו ובצילומו. שאם יש ממנו הרבה, ערכו מעט; אתה בצלים ושרי מים, אתה כתרים וגזולים. נגדרו השומע והסוף: להבדיל אלף אלפי הבדלות.

*

היה בין חבריו המעך צעיר בעל יחומה ותושיה ותעוזה. אולי נכנסו דברי אחי בליבו, ואולי נבעצה תקיפת הגביר במרדות, ואולי קרץ לו הממון; שהקהילה ובניה זקוקים היו אותה שעה לממון הרבה, להרחיב להם פתחי יציאה. תפס לו לאחי בדש בגדו והטה אותו הצידה ולחש על אזנו: לא תמצא כאן אותו קשטת, יא אחי. והעניין יקר והטוב: תכינה ממנו — גניבה. נותרה רק דרך אחת, לגנוב את הכתר ולהצילו, על אפם ועל חמתם של אותם צרי־מוחין. אתה תאמר לי מתי להוציאו, יא איזאק, ולאן להביאו. כל השאר — עלי, חי־הכתר חי־נפשי.

מזה האורח זיעה ממצחו, סילסל ראשו כמגרש מחשבה רעה, ואמר: האם שומעות אזניך מה שפיך מדבר? הראם עליך, יא שיך. המסורה אמנם קדושה בעיני, אך האמצעים שאתה מציע זרים לרוחי ולרוחם של שולחי.

אמר לו: וכי לא בגניבה שבים אחינו לציון? האם לחטא תיחשב להם גניבת־גבולות? ובכה גרועה כמנה גניבת־גבולים? הלא מצוה היא.

ענה לו: מצוה הבאה בעבירה אינה ראויה. לגאול ולא לגזול באתי.

כששב אחי יצחק ירושלימה וסיפר זאת לשולחיו, הסתכלו זה בזה הסתכלו בו ושבו והסתכלו זה בזה בעיניים לחות, וגדול שבכולם אמר: חבל שלשלחנו אדם ישר.

יצא מלפניהם ולא ידע אם בגנותו נאמרו הדברים, אם בשבחו. עד שהגיע הביתה ידע הוא וידענו כולנו, שבשבחו נאמרו.

לא יצאו ימים רבים ושוב ראינו אותו אורז ושותק, מצחו חרוש קמטים תורת הגגה. מזוודה עור גדולה ארז, ושתיקה מעובה שתק; וידענו שהוא נוסע שוב לחלב. הפעם יצא ארי אבן־זהב אתו.

בינתיים עברו זעזועים על ועד־הקהילה בעיר. אך כאותו צעצוע הקרוי חום־קום, שכמה שאותה הופכו ומטלטלו סופו שהוא מתייצב ראשו למעלה, כך חזר הועד והעמיד אותו גביר בראשו חוזרו אחרים ותפסו מקומם — והתחתונים למטה ועליונים למעלה.

חשבו שלוחי ירושלים, שמא נתרכך ליבם של החלבים הללו ונתגמש סירובם. פתחו ושאלו מה כוחם יהלוך, אם יצלמו את עמודי הכתר.

— לא יקום ולא יהיה! — פסק ראש־הקהילה — ואם לשם כך באתם לשווא הטרחתם את כבודכם. וכדי למנוע זעזועים נוספים תבכו בו כל הנוכחים פה אחד. הוציאו שלוחי־מצוה מרבצם משקם, ואמרו:

— גדול בתורה יושב עמנו בירושלים, הלא הוא הרב החכם משה דוד קאסוטו. בוודאי שמעתם שימעו.

הסתכלו חברי הוועד זה בזה נבוכים, עד שנתלכדו המבטים ונתמקדו בפניו של הגביר הישיש. הגביה זה סנטרו הזקוף וזקנו, נעץ עיניו בגב־רשת הגדולה, נהדה ואמר:

— חכם קאסוטו אמרת? משה דוד קאסוטו? בוודאי. בוודאי. מי לא שמע שימעו.

אמרו להם: הרשו נא לו לעיין בכתב־היד ולרשום לו רשימות. עומד הוא בפני מצווה גדולה: תנ"ך מתוקן רוצה הוא להדפיס בירושלים, ועל־פי כתר־חלב, המהימן מכל הספרים, אומר הוא להגיהו. יישב הוא עימכם ותשבו אתם עימו, ורק בעיניו יגע בכתר וידו לא תזוז בו. ושכרכם יהיה הרבה, בעולם הזה ובעולם הבא.

עמדה שתיקה באולם. נשמע קול זבוב במעופו. זה גרד זקנו, זה סילסל שפמו וזה החליק שער ראשו לאחור. היו כל העיניים מציצות בגניבה בפניו החתומות של ראש הקהילה, מהן כנועות מהן מפצירות. ולא ארהיב עוז לומר כי מהיושבים הרהר באותה שעה בשכר המצפה לו בעולם הבא דווקא.

פתח הלה את פיו, הטיל מבט בוטח סביב־סביב, קם על רגליו ואמר:

— בכבוד נקבלנו, את הרב החכם קאסוטו, נרו יאיר. ברוך יהיה בבואו. ברוך יהיה בשובו ירושלימה.

ובעוד הנועצים קמים, חיוך מאושר על פניהם שכך נסתיים העניין. חבט קלות על השולחן והוסיף: זכרו כולכם, חלב לא תוותר על הכתר, ולא תיתן להוציאו מגבולה. לעולם!

כך נסתיימה אותה פרשה שהטביעה חותמה על קהילת חלב ועל גולה. נסתיימה ולא נסתיימה, שהיום מרביתו של הכתר בירושלים ומקצתו אכלה האש ומרביתה של הקהילה בארצות בטוחות ומקצתה אכלו הפרעות; אולם צריכין שרידים דוויים של אותה קהילה חיים בחלב העיר; חיים ואינם חיים. הרצו, יצא הכתר וחרבה הקהילה; הרצו, חרבה הקהילה יצא הכתר.

שנפש פרופסור קאסוטו לחלב ועיין ב„כתר" ורשם כמנו רשימות והכין תנ"ך מתוקן על פיו — לא אבוא לספר, שכבר סופרו הדברים. כיצד נתגלגל הכתר והגיע ירושלימה לאחר שאכלה בו האש — הייתי רוצה לספר, אך איני יודע את הסיפור; עדיין אופף אותו הסוד. וכיוון שעיקר סיפורי זה נסמך על אמיתות, לא רציתי לסיימו בדברים מפי השמועה. שאין דומה שמועה לשמועה. השמועה — גרעינה אמת וכל גופה הבאי ובדיה, ואילו שמיעה מפי בעל הדבר קרובה הרבה למה שהיה.

(מן הספר „אחותי כלה" — סיפורים, הוצ' מסדה, תשל"ה)

במשב הרוח

רשימות

מאת אהרן קוזה

לעת ערב נסבו רוחות מבשרי גשם, כתפסו את הברושים, טיאטו את סמטאות השכונה, העיפו אבק וקרעי נייר, שידפו אחורי אנשים כיצורים חיים ורישרשו מצבר לחלונות.

בלילה, באין רואים התכסו השמים עבים ולאחר ברק ורעם סכוכים זה לזה התחיל הגשם יורד ומתופף על סמטות החלונות.

כל הלילה ירד הגשם, רעמים הכופים התגלגלו והגבירוהו ובמרזבים קישקשו המים בזמר של חורף. לעת שחרית היה זה גשם לדלף.

בסמטה הריקה מאדם עברה עגלה. העגלון עצר בסוס על יד בית ונכנס למבוא להמתין עד שהגשם ייפסק כליל. הסוס עמד עמידת הכנעה, ראשו מורד ומפיו נשפו טיפות ביב. הוא התחיל פוסע על דעת עצמו והעגלון עצר בו בקריאה מתוך המבוא. כשראה את טיפות המים הנוטפות מפי הסוס אמר לעצמו: „רחמנות על הבהמה", וכשראה השרת־ענן עולה שוב מצד הים עלה על העגלה, הוציא שק בתוך למרשב, שמהו על ראש עצמו ובעמידה הופנה את העגלה חזרה לביתו.

אשה וסל ריק בידה התקרבה לבית. האשה הענייה ביותר בשכונה, ששה ילדים לה, כולם קטנים, ומעונה בצריף דל בקצה השכונה.

לאן הלכה אשה זו, וסל בידה, בשעה שהחנויות כולן היו עדיין סגורות?

כשראתה את בעל הבית יוצא נרתעה. הוא יצא לראות אם הגשם הרב שירד בלילה גרם לאיזו תקלה על יד ביתו.

— עוד מוקדם, החנות סגורה — אמר לאשה והראה בידו כלפי חנות הירקות והפירות שבביתו.

האשה לא ענתה דבר, נשארה עומדת, מסתכלת לפח שעל יד החנות, שהיה מלא ירקות ופירות לא ראויים למכירה הבהיקו כסרים החוצים בגשם. אלו מאכלים יכולה היא לעשות בהם לילדיה. הנה עגבניות אדומות וחצילים שחורים, מבהיקים, והנה גם פירות מן המין הטוב, שנפשה נכספה תמיד לקנותם. לא העזה לשאול מחירם. פעם שאלה וקיבלה תשובה: „את לא תקני את זה". „יש לי כסף" — אמרה והראתה את המטבעות שבידה.

הירקנית הקדימה אותה על פני קודמותיה ונתנה לה מבוקשה. הנשים שהיו בחנות הבינו מדוע מקדימה אותה ונתנו מעבכן...

— את רואה שהחנות סגורה, מה את מחפשת — שאל בעל הבית.

האשה שוב לא ענתה דבר, כיהודה התקרבה לפח, הכניסה ידה לתוכו, הוציאה מכל הבא ביד ושמה לתוך הסל שלה. תוך כדי עשיה זו הפכה ראשה והסתכלה באיש, כחתול שמוציא ראשו מתוך פח ומסתכל סביבו בחשד.

נתגברה הרוח וכפפה את הברושים הרטובים. שוב רעם הרעם. מבין הענפים יצאה צפור נבהלה ונידד חזרה ונסתתרה לבין הענפים.

גשם ברכה

משחיז הסכינים הזקן וקטן־הקומה תעה בחוצות העיר. רעב היה, ולפני עיניו, שצורתן העידה על מוצאו המונגולי, ריפרפו עיגולים כהים. הוא ביקש לגרשם במיצמוץ עיניים ולשוא. כך הלך מחצר לחצר. מצלצל בפטיש זעיר על מטיל ברזל תלוי ברפיון על שולחן עבודתו שעל כתפיו, וכמו מתוך איבה לזר לא נפתחו חלונות בתים הגדולים. הוא הוסיף וצילצל כמיואש, כנלחם בגורלו. אז נפתח אחד החלונות ובו נראה ראש אשה ומיד לאחר זה נשמעה ספיפה קלה על המדרגות. ילדה בהירת־שיער נכנסה לחצר. בידה האחת החזיקה מספרים ובשנית, הקמוצה לאגרוף — הכסף. היא הושיטה לו את המספרים מבלי דבר דבר. משחיז הסכינים רצה לראות את הכסף שהחזיקה בידה. מאחר שלא הבינה שפתו הסתייע בתנועת ידיים להביע רצונו. הילדה פתחה ידה וכשרצה הוא לקחת את הכסף סגרה שוב ידה, שמרה על מצוות אמא לא לשלם מראש. הזקן חייך לעצמו חיוך מחוכם, שהבליט את דוכנו. הוא השחיז את המספריים בהעבירו מדי פעם אצבע עליהם, ולא הרגיש בשינוי שחל באויר. עבים עלו בשמים. רוח נשבה. הסדינים שהיו תלויים בחצר התנפנפו בחוזקה. ספחו באויר טפיחות לחות. גם הילדה לא הרגישה בשינוי זה. דמות משחיז הסכינים משכה את תשומת לבה. היא הסתכלה בגצי האש הרבים, בצי זהב, שנתזו מן המשחזת, פגעו בידיו והוא, לא איכפת לו. היא הסמיכה ידה בהיסוס אל סילון הגצים. אחד מהם נגע בעד הצדין והיא נבהלה. אז גדל תמהונה על משחיז הסכינים קטן־הקומה והיא נזכרה בסיפורי גמדים שקראה בהם.

כשיצא מתוך החצר גברה הרוח, שרקה באילנות שבצדי המדרכה. אבק התרומם כנגד רמדוף על ידי הרוח. תריס נסגר בנקישה. מטר ניתך לארץ. אנשים ברחוב נמלטו אל מבואות הבתים. עמדו במבוא ועיניהם לחלל הרחוב האפל, הרוחש בהמון טיפות הגשם, שנפלו לארץ וניתזו כלפי מעלה. הסתכלות זו הסיחה דעתם מדאגותיהם ותום של חסד נמתח מאיש לאיש. גבר הגשם וגברה האפילה. גשם האופל עטפו את היקום.

משחיז הסכינים מצא פינה במבוא בית והעמיד שם את שולחן מלאכתו. עיני האנשים פנו אליו. אחד הוציא אולר ומסר לו להשחזה. גצי האש האירו באפלת המבוא.

עקרות הבית באותו בית, בשמען את רעש המשחזת שגבר על רחש הגשם, נזכרו שהסכין קהה, המספריים גוזרות בקושי והן יצאו אל משחיז הסכינים.

האנשים ביקשו להיטיב עמו ושילמו לו ביד רחבה.

פסק הגשם. משחיז הסכינים כבה שכרו בלכתו חזור ובנה, וברחוב היה שוב אור של יום.

יצא לאור

★ על התשובה, דברים שבעל פה, מאת הרב יוסף־דוב הלוי סולובייצ'יק, כתב וערך פנחס פלאי, הוצאת המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה, 350 עמ'.

★ מחקרים על היהודים בפולין (1921—1932) בעריכת ניקל פישבאן, פרופ' בישיבה־אוניברסיטה הוצאת יד־א, ניו־יורק, אידיש ואנגלית, הקובץ כולל מקורות והערכות בעניינים חברתיים, כלכליים ופוליטיים.

★ פרקי לקה בהולדת תנועת הפועלים באוסטריה, מאת מנדל זינגר, הוצאת מועצת פועלי חיפה, 168 עמ'.

★ סיפורים מדרך ארוכה, מאת יוסף בנקובר, הוצאת עם עובד — תרבות וחינוך, תשל"ה 178 עמ'.

★ סיור בשלוחות אוניברסיטאיות בארה"ב, קנדה ואנגליה, ונתונים סטאטיסטיים על שלוחות בר־אילן, מאת טוביה בר־אילן, מנכ"ל השלוחות, אוניברסיטת בר־אילן, תשל"ה.

★ יגאל ארז, ספר זכרון, עריכה מאיר תדמור, ציורים הי־בים מעזבונו של יגאל, שנפל באמונים בעת שרותו במילואים.

★ זאביק, ספר זכרון לזאב יעקב בליסט, שנפל במלחמת יום הכיפורים, ערוך ע"י אריה ליפשיץ, ירושלים.

★ אוצר מימרות שנונות (של סופרים ואנשי רוח מאומות העולם ושל סופרים עבריים בתקופתנו) מאת ד"ר ראובן בירה, הוצאת א. רובינשטיין, ירושלים, תשל"א, 215 עמ'.

★ מדריך הכתיב המלא, מאת ד"ר ראובן סיון, הוצאת א. רובינשטיין, בסיוע המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה, ירושלים, תשל"ה.

★ עלוני ממרא, בטאון ישיבת קרית ארבע — חברון, פורים תשל"ה.

★ בקורת ופרשנות, כתב־עת לספרות, לשון, הסטוריה ואסתטיקה, חוברת מס' 6, העורך א. שאנן, המו"ל אוניברסיטת בר־אילן, 144 עמ', תמצית באנגלית.

★ בעצם, בטאון נוער דתי, גליון שבט, העורך יצחק ש. רקנטי.

★ מהתנ"ך לתנועת העבודה, מאת אברהם ולפנזון, ספרייה מן המוקד, עם עובד תרבות וחינוך, 105 עמ'.

★ ליד הכותל, מנוקד, סיפורים לילדים, מאת יצחק גילת, ציורים גיורא כרמי, הוצאת דני, תל־אביב, תשל"ה.

★ אם בישראל, שלושה ספרים, תולדות חייה והגותה של שרה שנירר, מייסדת מערכת החינוך בית יעקב, במלאת ארבעים שנה לפטירתה, מהדורה עם תוספות, כינס וערך יחזקאל רוטנברג, תרגום וסגנון ש. צבי, הוצאת „נצח" ת"א תשל"ה.

★ סידור תפילות לשבת, כולל כל התפילות לשבת, בשיר השירים בכניסת השבת ועד להבדלה.

★ קטלוג לדוגמה של ספריה קהילתית, בעריכת בר מנה, קסן, הוצאת הקטבים היהודי העצי־לבי, ירושלים, תשל"ה.

★ עשרת הדברות וחלוקתן, תדפיס מסיני. מאת שמואל הכהן וינגרטן.

★ יצחק בן־צבי, מתולדותיו ומדבריו, כתב וליקט שמואל גדול, הוצאה יד בן צבי.

★ טרם השעה לסגור, דברי הגות, מאת בנחה הלוי, הוצאת עקד, תשל"ה, 352 עמ'.

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

יצאה לאור חוברת הסב—תס"ג של

„סיני"

ירחון לתורה ולמדעי היהדות

בעריכת

ד"ר יצחק רפאל

בתוכן:

פירוש הרמב"ן (בכורים פרק א) / ד"ר יצחק גוטליב. לשון שבדו להם חכמים להיות נודר בו / פרופ' שרגא אברמסון. מקורות ילקוט שמעוני על חמשה חומשי תורה / הרב ד"ר אהרן גרינבאום. מקומה ישוב בארץ ישראל בתלמודים ובמדרשים / ד"ר טוביה כהנא. פירושו של ר' יוסף יעבץ לדות („נימוקי יוסף") / ד"ר גדליה נגאל. מלשון ימי הבינים / נחמיה אלוני. קינה חוזבים / ד"ר שלום ורהפטיג. מה בין „המור הה" ל„המור הזואי" / פרופ' יוסף פאור הלוי ס"ט.

דמי חתימה לשנה: 16.— ל"י

כרכי

אנציקלופדיה תלמודית

…יש עד עתה

…ים למעלה מ־1000 ערכים־ענינים, עד אות הי"ת, …שטחי ההלכה; ברכות ותפילות, זרעים ומועד. נשים …ין, שופטים ומשפטים. ארץ ישראל המקדש. טומאה …ה איסור והיתר תקנות המנהגים (כרכים ט"ו—י"ז …ה לדפוס).

מחיר כל כרך -.46 ל"י

להלקי כרך א' הישן במהדורה חדשה ומשלמת …ם 10 עמודים חדשים במחיר —.22 ל"י.

…אל:

…ציקלופדיה התלמודית, בית־וגן, ירושלים

…ה ראשית לארץ:

…יפלה, רחוב בילינ 4, תל־אביב.

هكذا من الاصل

صكذ من الاحتل

* הרשמה * קורסים * השכלה *

„מורשה" - ביה"ס התיכון הדתי לחשבונאות. למינהל ולפקידות

מאת ת. אבי־אפרת

אחד המוסדות הידועים, להכשרת בעלי מקצועות צעירים בתחומי ה־חשבונאות, המינהל והפקידות, הוא בית הספר „מורשה", הקיים בתל־אביב, מזה 12 שנה. ייחודו בכך, שהוא קולט, את בוגרי בתי הספר הממלכתיים ודתיים, המבקשים ל־הכשיר עצמם במקצועות נדרשים אלה, תוך שילוב לימודים עיוניים ואווירה דתית־מסורתית.

בית הספר נמצא מול הקריה, ב־דרך פתח־תקוה 128, והוא כולל מספר ניכר של כיתות והצי־גג גדו־לה, שהתלמידים השכילו לאתרה ב־קישוטים מסגוניים ונאים, כבתוך כיתותיהם. התלמידים, סיימו זה עתה את בחינת הגמר בהבעה בעבריה, הם היו נרגשים למדי, כשפקדנו את בית הספר, „מרצינו סבר ומנומסים הם תלמידינו" — העירנו למנהל „מו־רשה" מר אברהם אשכולי, שציין, כי, האווירה היהודית בבית הספר, ויותר מכך — תשומת הלב של ה־מורים ומסירותם לכל תלמיד ותל־מיד נותנים את אותותיהם לא רק בהתנהגותם ובאורחותיהם של התל־מידים, כי אם ובעיקר, בציוניהם ה־נעלים. מפקחי משרד החינוך מ־עריכים זאת ומוקירים את בית ה־ספר הדתי הזה.

בית הספר „מורשה" הוא בית ספר תיכון דתי, יחיד מסוגו למקצועות הפקידות, המינהל והחשבונאות. אין בית ספר תיכון דתי בארץ, המיוחד אך ורק למקצועות אלה. המורים, שרמתם גבוהה, מלמדים את התל־מידים בהוראה מעולה, כך שאין לו, לתלמיד הרגשת קיפוח, ברמת הלי־מודים, שאיבה נפלת ממיטב בתי־הספר.

בית הספר קולט, תלמידי־בוגרי מוסדות חינוך ממלכתיים דתיים, אך לא את כל אלה שיכול היה לקלוט, כי בגלל היעדר הקפדה מצד מוס־כים דתיים רבים הולכים ללמוד ב־מוסדות לא דתיים וכך, שבוגרי מו־סדות חינוך ממ"ד אלה מנותקים עצ־מם מהמסגרת הדתית אליה התחנכו בילדותם. מן הראוי שהאנשים ה־קרובים אל הנושא, יעניקו את ת־שומת הלב למציאותו של מוסד חי־נוכי־מקצועי דתי, שבא למלא החלל הריק בתחום זה בתל־אביב ובסבי־בתה.

בית ספר זה מצליח בכל התחומים של ההכשרה המקצועית ועם זאת — מעצב את הדמות הדתית של ה־חניך. הבנים באים בשעת בוקר מוקדמה לתפילת השחרית בצבור. יותר מאוחר באות הבנות ומתפללות עד סמוך לתחילת הלימודים. ב־הפסקת הצהרים מתפללים „מנחה". התלמידים לומדים גמרא, משנה ו־כו' מפי מורה, שהוא בעל סמיכה לרבנות. כמו כן מקיימים מסגרות של הווי דתי, מטפחים פעולות תר־בות ומחשבה יהודית.

„הלימודים בבית ספרנו — אומר לנו מר אשכולי הם תיכוניים־עיוניים ופקידותיים. גם תעודה של כתה י"א בבית הספר „מורשה" מ־שחררת את התלמידים מבחינות מו־קדמות לבגרות. תעודת בית הספר מעניקה סוג מקצועי לכל תלמיד, בהתאם למספר השנים בהן למד ב־בית הספר. בחינות משרד החינוך והתרבות כוללות מבחנים תיכוניים, עיוניים, כגון בתנ"ך בעבריה ובמ־תמטיקה, ומבחנים פקידותיים, כמו הנהלת חשבונות, יסודות המינהל, תורת המסחר ועוד.

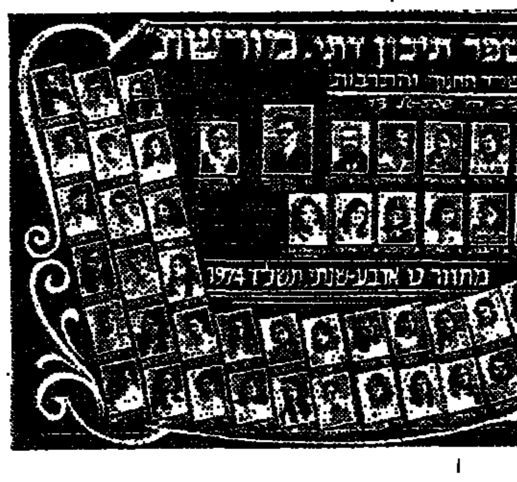

כאמור, השגי התלמידים במבח־נים של משרד החינוך צוינו לשבח, ואחת מתלמידותינו, אומר איש שי־חנו, אף זכתה למקום ראשון בארץ בהתחרות של משרד החנוך והתר־בות בכתיבה על מכונה.

מר אשכולי חוזר ומעלה על נס את מסירותם של צוות המורים. „על מסירות זו אני מודה להם בכל הז־דמנות" — הוא אומר, ובכלל, ה־אווירה הנעימה בין המורים והתל־מידים „משחררת תלמידים רבים מ־המתח הנפשי המיותר, הגורם לא אחת לחוסר בטחון ופוגם בשמחת הלימוד של התלמיד ובהישגיו". ה־מורים מוצאים לנכון, ובצדק, ליטול חלק גם במסיבות ההוי של התלמי־דים ומתעניינים בבעיותיהם ובלב־טיהם.

בית הספר „מורשה" נמצא בפי־קוח ישיר של משרד החינוך והתר־בות והתלמידים בחלקם הגדול, זוכים לשכר לימוד מודרג, לעזרה כספית בהוצאות הנסיעה, ספרים ואף ב־גה. רוב תלמידינו, אומר מר אש־כולי, אינם משלמים יותר מאשר את דמי הרישום בתחילה שנת הלימו־דים. הם, כאמור, באים מתל־אביב וסביבתה — ערי גוש דן. השם ה־טוב שיצא לבית הספר „מורשה" מ־ביא תלמידים גם ממקומות מרוחקים יותר, כמו מרמת השרון, פתח תקוה, חולון ובת ים וכן מלוד ועוד. יתירה מזו גם מגיעים באים תלמידים וב־תקופה ליבחינתם הם משתכנים אצל קרובי משפחותיהם. גם הנוער ה־תחבורה סובים ולא במעט הם מקי־לים על דרכי הגישה של התלמיד אל בית ספרו.

תצוין מגמת החשבונאות בבית ה־ספר, ועתה, על ריקעה של הפעלת התכנית הכלכלית החדשה, קיים בי־קוש למקצועות אלה. הבוגרים משתבצים בכל מסגרות העבודה, ו־אף צ.ה.ל. כמוסדות וכפעלים ו־בים, מתעניינים בתלמידי „מורשה" ומשבצים אותם בתפקידים נדרשים של מחלקה התשלומים!

בבית הספר קיימות כיתות ט' עד י"ב, ואלה עוברים בבחינות גמר ממשלתיות. התלמידים עצמם פוע־לים במסגרה עצמאית, ומכונים את מסגרתם החברתית, באמצעות מוע־צת תלמידים פעילה, המשתתפת גם בפעולות ארציות של גופים ציבו־ריים, כמו איל"ן, אקי"ם, הועד ל־מען החייל, מגן דוד אדום, האגודה למלחמה בסרטן. הם מרכזים תרומות ומעבירים אותם במפעלי המגבית השנתיים, זוכים לא אחת להערכה. השנה יצאו תלמידי כיתות י"ב ל־קיבוץ סעד ותלמידי כיתות י"א עו־מדה לצאת לשרות אחרי חופשת ה־פסח.

על ריקעה של מציאות נאה זו, נוצרים קשרים הדוקים גם בין ה־בוגרים. מסייעים להם להשתלב ב־עבודות נדרשות, ואת, כאמור, ל־אחר שמסרדים רבים מהם גדולים

(סוף בעמוד 9)

אוניברסיטת בר־אילן

מודיעה בזה על פתיחת רשום מועמדים לקראת התואר השני לשנה"ל תשל"ו במקצועות הבאים:

א. במקולטה למדעי היהדות — תנ"ך *, תלמוד, הגות לתורה שבע"פ ללא עבודת גמר (לבנות), תולדות ישראל, היסטוריה כללית *, לשון עברית ולשונות שמיות *, ספרות עברית *.

ב. בפקולטה למדעי הרוח — פילוסופיה יהודית, פילוסופיה כללית, ספ־רות משוות, אנגלית *, ערבית *, מוסיקו־לוגיה.

ג. בפקולטה למדעי החברה — פסיכולוגיה **, חנוך **, עבודה סוציא־לית **, כלכלה *, סוציולוגיה, מדעי ה־מדינה.

ד. בפקולטה למדעי הטבע — מדעי החי (ביוכימיה, מיקרוביולוגיה, בו־טניקה, זואולוגיה), כימיה, פיסיקה, מת־מטיקה.

ה. למודי תעודה במתורגמנות — תרגום בכתב ובע"פ (לרבות תרגום סימו־לטני) בשפות: עברית, אנגלית, צרפ־תית **.

* במחלקות אלה קיימת אפשרות לבחור באחד משני המסלולים הבאים לקראת התואר השני: א) עם עבודת גמר, ב) ללא עבודת גמר.

** הרשות למחלקה לפסיכולוגיה (מגמות: קלינית, חנוכית, שקו־מית, חברתית־תעשייתית, נסויית־כללית) יתסיים ביום כ"ג בניסן תשל"ה (4.4.75).

הרישום לביה"ס לחינוך, לביה"ס לעבודה סוציאלית ולימודי תעודה בתורגמנות יסתיים ביום י' בכסלו תשל"ה (20.5.75).

בדבר פרטים על המסלולים השונים והדרישות המיוחדות שבכל מקצוע וכן על סדרי רשום ותקנון הלמודים, נא לפנות אל: הרצה לתואר שני, אוניברסיטה בר־אילן, רמת־גן החל ביום י"ט באדר תשל"ה (2.3.75).

מועמדים שיתקבלו יוכלו לכלא חלק מהדרישות ללמודי יהדות ושפות זרות בכסגרת למודי הקיץ תשל"ה.

המכללה לטכנולוגיה של אופנה וטקסטיל ע"ש שנקר

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו

מגמות הלימוד

א. טכנולוגיה טקסטילית

התמחויות ומקצועות יסוד:

1. כימיה טקסטילית: צביעה, אשפרה והדפסה
2. טכנולוגיה של סריגה, אריגה וטוויה
3. הנדסה: אלקטרוניקה, חשמל מערכות בקרה
4. בקורת איכות
5. תכנון וארגון מפעלים
6. מדעי הניהול

ב. ניהול תעשייתי

התמחויות ומקצועות יסוד:

1. תכנון ופקוח הייצור
2. טכנולוגיה תעשייתית בטקסטיל והלבשה
3. שיטות ארגון וניהול מפעלים
4. חקר תנועה וזמן
5. בקרה משקית, מימון והשקעות
6. כלכלה תעשייתית
7. ניהול השיווק

ג. עיצוב אופנה

ד. עיצוב טקסטיל

השתלמות במפעלים בחו"ל ובארץ

במסגרת הלימודים תלמידים נשלחים לעבודה של שלושה חדשים במפעלי תעשיה בארץ ובחו"ל.

תואר

למסיימי שלש שנות לימוד, יוענק מטעם המכללה, על יסוד ההכרה של המועצה להשכלה גבוהה של מדינת ניו־יורק, תואר B.Sc. במגמות הטכנולוגיות ו־B.A. במגמות העיצוב.

למסיימי שתי שנות לימוד יוענק תואר הנדסאי מטעם המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית.

לבוגרי המכללה מיועדים משרות ותפקידים בעלי אתגר בתעשיית הטקסטיל

הלוואות ומענקים

משרד העבודה מעניק הלוואות לכל תלמיד, בסך —.5000 ל"י לשתי שנות לימוד. בנוסף לכך נותנת קרן המלגות של המכללה, לתלמידים נזקקים, מלגות ומענקי מחיה.

קיימת פנימיה, בתנאים נוחים, לתלמידים הגרים באזורים מרוחקים.

מתקבלים תלמידים בעלי תעודת בגרות ו/או תעודת גמר מקצועית ללימודי הנדסאי או לתואר בוגר.

פרטים והרשמה: במכללה, רחוב אנה פרנק 24 רמת־גן, טלפון 03—729161 בימים א'—ה' בין השעות 08.30—13.00. וכן במחלקה להכוונת חיילים משוחררים, משרד הבטחון, רחוב אבן גבירול 76, תל־אביב.

משרד החינוך והתרבות

מערכת החינוך הטכנולוגי — החינוך הימי

החלה ההרשמה לשנה"ל תשל"ו לבתי־הספר הימיים ולמגמות הימיות:

מס' סד'	שם בית־הספר	המען ומס' טלפון	המגמה	הקבלה
1	כ"ג יורדי הסירה בי"ס לקציני ים	ת"ד 66, עכו 04—910106	קציני סיפון קציני מכונה ימיים	כתה י"ב בגרות
2	ביה"ס הימי „מבואות־ים"	מכמורת דואר מכמורת 053—96085—6	קציני סיפון קציני מכונה ימיים שיט וקציני דייג מכונאות ימית וקציני דייג מכונאים/סיפון	כתה י"ב בגרות. כתה י"ב תעודת גמר כתה י"א התמחות בים עם שנה נוספ' תעודת גמר
3	ביה"ס הימי „אורט" ע"ש י' רוגוזין	ת"ד 81, אשדוד 055—21255—6	קציני רדיו קציני חשמל	כתה י"ב תעודה גמ'
4	כפר הנוער הציוני „ניצנים"	ד"נ אבטח 051—2160 ; 3168	קציני סיפון מכונאים/סיפון	כתה י"ב בגרות והסמ' כתה י"א התמחות בים עם שנה נוספ'
5	תיכון על־יסודי מקיף מגמה ימית	נשר 04—233909	מכונאים/סיפון	כתה י"א התמחות בים עם שנה נוספ'
6	„אורט" יד ליבוביץ נתניה	אזור התעשיה החדש — נתניה 053—22922	מכונאות ימית אלקטרוניקה וקשר ימי	כתה י"ב תעודת גמר
7	תיכון על־יסודי מקיף	אילת 059—3929	מכונאות ימית	כתה י"ב בגרות ותעוד'
8	בית־ספר דתי תורה ומלאכה	כפר צבי סיטרין ד"נ חוף הכרמל 04—942028	מכונאות מכקוד ובקרה ימית	כתה י"ב תעודת גמר

תנאי קבלה:

1) גמר כיתה ח' או ט';
2) מצב בריאות וכושר ראייה תקינים;
3) כל התלמידים זכאים ליהנות משכר־לימוד מדורג.

פרטים נוספים אפשר לקבל על־ידי פניה, בכתב או בע"פ, להנהלת בית־הספר.

מנהלי בתי־הספר היסודיים והתיכונים־הביניים, היועצים ומחנכי כיתות ח' מתבקשים לעודד הרשמת תלמידים, לבתי־הספר הימיים ולמגמות הימיות הנ"ל.

מורשת

בית ספר תיכון דתי

למינהל, לפקידות ולחשבונאות

בפקוח משרד החנוך והתרבות

רח' „שפע טל" 13, תל־אביב • ת"ד 7086

הכניסה מדרך פתח תקוה 128 • טל' 251510

ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו לכיתות ט', י', י"א, י"ב — נערכת בכל יום — בין השעות 8.30—12.30 לפנה"צ ובימים א', ג', ה' — גם בשעות 5.00—7.00 אחה"צ.

שכר לימוד מודרג • מילגות • הלימודים בכיתה ט' — חינם • התחבורה נוחה (מול הקריה) • הנחה גדולה לתלמידים בתחבורה האוטובוסים.

קורסי[ם] מזורזי[ם]

בוקר / צהרים / ...

● הנהלת חשבונות 3,2,2+1,1
● פקידות ומזכירות
● נקבנות I.B.M.
● כתיבה במכונה
● קצרנות בעברית

ההרשמה מתקיימת בא...

שרותל

מכונים להשתלמות ...

תל־אביב, אלנבי 140
תל־אביב, דיזנגוף 82
ירושלים, מרדכי בן הלל
רמת־גן, ז'בוטינסקי 54

משרד החינוך והתרבות

מינהל החינוך — המחלקה לבחינות

בחינות בגרות ובחינות מוקדמות מועד אביב תשל"ה, אפריל 1975

הודעה ל„נבחנים חיצוניים" (אקסטרנים)

1. תאריכי הבחינות בכתב

הבחינות במועד זה תתקיימנה בין התאריכים כ"ה בניסן תשל"ה, 6.4.75 — י"ט באייר תשל"ה, 30.4.75.

להלן — לוח הבחינות:

לתשומת לב — הבחינה בשפות זרות ראשונות שתתקיימנה ביום שני ג' באייר תשל"ה, 14.4.75, ערב יום הזכרון לחללי צה"ל, תחלנה בשעה 14.00 ולא בשעה 15.00 כמקובל וכפי שמודפס בהודעות קודמות.

יום התאריך	מקצוע הבחינה		סמל השאלון	שעת התחלה	שעת סיום
ראשון כ"ה בניסן 6.4.75	ידיעת העם והמדינה (מוקדמות)		94	15.00	17.00
שני כ"ו בניסן 7.4.75	ספרות עברית, תבנית מורחבת	חלק א'	04	15.00	18.00
	ספרות עברית, תבנית מורחבת	חלק ב'	04	18.30	19.30
	ספרות עברית, תבנית מצומצמת		05	15.00	18.00
	ספרות עברית לעולים חדשים		45	15.00	16.30
רביעי כ"ח בניסן 9.4.75	שפות זרות שניות: אנגלית (11) צרפתית (14) ערבית (16) רומנית (33) איטלקית (22) פולנית (38) רוסית (18) ספרדית (20) פורטוגזית (48) טורקית (50) פרסית (52) הונגרית (54) סלובקית (56) צ'כית (58)		סמל השאלון ליד מקצוע הבחינה	15.00	18.00
חמישי כ"ט בניסן 10.4.75	היסטוריה	חלק א'	24	15.00	18.30
	היסטוריה	חלק ב'	24	19.00	20.00
	היסטוריה ב' — תולדות עם ישראל (מוקדמות — לעולים חדשים)		95	15.00	16.00
	היסטוריה (מוקדמות)		83	15.00	16.30
שני ג' באייר 14.4.75	שפות זרות ראשונות: אנגלית (90) צרפתית (12) ערבית (15) רומנית (32) רוסיה (17) פולנית (23) ספרדית (19) איטלקית (21)	חלק א'	סמל השאלון ליד מקצוע הבחינה	15.00	17.00
	טורקית (49) פורטוגזיה (47) פרסית (51) הונגרית (53) סלובקית (55) צ'כית (57)	חלק ב'		17.30	19.30
חמישי ו' באייר 17.4.75	תנ"ך (תבנית א' וב')	חלק א'	05	15.00	17.00
	תנ"ך (תבנית א' וב')	חלק ב'	06	17.30	19.30
	תנ"ך לעולים חדשים		46	15.00	18.00
שני י' באייר 21.4.75	מתמטיקה תבנית מצומצמת		08	15.00	18.30
	מתמטיקה תבנית מורחבת	חלק א'	07	15.00	17.30
	מתמטיקה תבנית מורחבת	חלק ב'	07	18.00	20.00
שלישי י"א באייר 22.4.75	ביולוגיה		28	15.00	18.00
	ביולוגיה (מוקדמות)		84	15.00	16.00
רביעי י"ב באייר 23.4.75	גיאוגרפיה וידיעת הארץ		29	15.00	18.00
	גיאוגרפיה של א"י (מוקדמות)		87	15.00	16.30
חמישי י"ג באייר 24.4.75	כימיה		27	15.00	18.00
	כימיה (מוקדמות)		86	15.00	16.30
ראשון ט"ז באייר 27.4.75	תלמוד (תבנית מצומצמת א' וב')		25	15.00	17.30
שני י"ז באייר 28.4.75	דקדוק		20	15.00	17.30
	דקדוק לעולים חדשים		59	15.00	16.00
רביעי י"ט באייר 30.4.75	פיסיקה (תבנית מצומצמת)		35	15.00	18.00
	פיסיקה (תבנית מורחבת)	חלק א'	26	15.00	18.00
	פיסיקה (תבנית מורחבת)	חלק ב'	26	18.30	20.00
	פיסיקה (מוקדמות)		85	15.00	16.30

2. מרכזי הבחינות

על הניבחנים להיות במקום הבחינה, כמפורט להלן, חצי שעה לפני התחלתה ולהביא אתם תעודת זהות ממשלתית לשם זיהוי.

א. שלוחת תל־אביב והמרכז (מחוז 1)

1.) הבחינות במקצועות: ספרות עברית לעולים חדשים, היסטוריה (תולדות עם ישראל) מוקדמות לעולים חדשים, תנ"ך לעולים חדשים, תלמוד תבניות מצומצמות א' וב' ודקדוק לעולים חדשים — תערכנה לכל הניבחנים במשרדי המחלקה לבחינות, רח' ז'בוטינסקי 17 רמת גן. תחבורה למקום באוטובוס בקוים 51, 54, 62, 66, 70, 40, 42.

2.) הבחינות במקצועות: ספרות עברית לפי תבנית מורחבת, שפה זרות שניות, היסטוריה מוקדמות, שפות זרות ראשונות (חוץ מאנגלית), מתמטיקה לפי תבנית מורחבת, ביולוגיה מוקדמות ובגרות, גאוגרפיה מוקדמות, כימיה מוקדמות, פיסיקה תבנית מורחבת ופיסיקה מוקדמות — תערכנה לכל הניבחנים בביה"ס התיכון עירוני ט' יד־אליהו, סוף רח' לה־גרדיה, תל־אביב. תחבורה למקום באוטובוס בקוים: 30, 31, 34, 35, 36, 11.

3.) בכל יתר המקצועות יחולקו הניבחנים לשבעה מרכזי בחינות, לפי האות הראשונה של שם המשפחה כפי שהיא מופיעה בהודעת הרישום לבחינה, כלהלן:

נבחנים ששם משפחתם מתחיל באות:	יבחנו בבי"ס	כתובת ביה"ס	התחבורה למקום הבחינה באוטובוס:
א'—ב'	תיכון עירוני א' „חשמונאים", בת־ים	רח' חשמונאים 27, בת־ים	קו 18 מצפון ת"א קו 85 מהתחנה המרכזית ת"א
ג'—ד'—ה'—ו'	תיכ. עירוני „רמות" בת־ים	רח' מבצע סיני 28, בת־ים	קו 18 מצפון ת"א, קו 85—86 מהתחנה המרכזית
ז'—ח'—ט'—י'	תיכון עירוני מקצועי „שבח", תל־אביב	רח' המסגר 7, תל־אביב	קו 51, 54, 59, 60, מהתחנה המרכזית תל־אביב
כ'—ל'—מ'	תיכון עירוני ה', ת"א	רח' בן־יהודה 227, ת"א	קו 4, 1 (ליד התחנה הסופית)
נ'—ס'—ע'—פ'	תיכון „גאולה", ת"א	רח' גאולה 30, תל־אביב	קו 1, 4, 16, 17, 18, 19, 30, 31, 32, 33
צ'—ק'—ר'	תיכון „קלעי", גבעתיים	רח' בית השואבה 12 גבעתיים	קו 53 מהתחנה המרכזית קו 55 ר"ג 63 מצפון ת"א. קו 57 מרמת גן
ש'—ת'	תיכון עירוני ט', תל־אביב	סוף רח' להגרדיה, יד־אליהו, תל־אביב	קו 30, 31, 34, 35, 36

4.) ניבחני ביה"ס מישל"ב (מחוז 8) יבחנו במרכזים לפי הפירוט הבא:

א.) הבחינות ספרות עברית לעולים חדשים, תנ"ך לעולים חדשים, ודקדוק לעולים חדשים יתקיימו לכל ניבחני מישל"ב בביה"ס מישל"ב, רח' ויצמן 53 ת"א. תחבורה למקום הבחינה באוטובוס בקוים 66, 62, 19, 12, 55.

ב.) ביתר המקצועות יחולקו ניבחני מישל"ב לשני מרכזים, לפי האות הראשונה של שם המשפחה כפי שהיא מופיעה בהודעת הרישום לבחינה, כלהלן:

נבחנים ששם משפחתם מתחיל באות:	יבחנו בבי"ס	כתובת ביה"ס	התחבורה למקום הבחינה באוטובוס:
א'—ע'	תיכון עירוני י' — כל ישראל חברים, ת"א	רח' רידינג 26, ת"א	קו 25, 27, 45 (כאוני בר־אילן, דרך ר"ג בגבעתיים
פ'—ת'	תיכון עירוני א', ת"א	רח' שפרינצק 2, ת"א	קו 12, 19, 63, 26, 11

5.) ניבחני בית ברל — תלמידי הקורס הקדם אקדמי ותלמידי המדרשה להכשרת מדריכי נוער — יבחנו בבית ברל, צופית. תחבורה למקום הבחינה באוטובוס מכפר סבא.

ב. שלוחות חיפה והצפון (מחוז 2)

1.) הבחינות במקצועות: ספרות לעולים חדשים, דקדוק לעולים חדשים, תנ"ך לעולים חדשים, שפות זרות שניות, כל הבחינות המוקדמות, (חוץ מידיעת העם והמדינה), שפות זרות ראשונות (חוץ מאנגלית), במתמטיקה לפי תבנית מורחבת, ספרות עברית לפי תבנית מורחבת, פיסיקה לפי תבנית מורחבת, כימיה, ביולוגיה, תלמוד קצר — תערכנה לכל הניבחנים בבית חינוך תיכון, רח' צה"ל 41 חיפה. תחבורה למקום בקוים — 2, 3.

2.) הבחינה בידיעת העם והמדינה תתקיים לכל הניבחנים בביה"ס התיכון עירוני א', רח' תל־אביב 27, חיפה. תחבורה למקום באוטובוס בקוים: 40, 41, 42.

3.) בכל יתר המקצועות יחולקו הניבחנים לחמישה מרכזי בחינות, לפי האות הראשונה של שם המשפחה, כפי שהיא מופיעה בהודעת הרישום לבחינה:

נבחנים ששם משפחתם מתחיל באות:	יבחנו בבי"ס	כתובת ביה"ס	התחבורה למקום הבחינה באוטובוס:
א'—ב'	בי"ס תיכון כל ישראל חברים	רח' הרצל 75, חיפה	כל האוטובוסים להדר
ג'—ד'—ה'—ו'—ז'—ח'—ט'	בית חינוך תיכון	רח' צ.ה.ל. 41, חיפה	אוטובוסים 2, 3
י'—כ'—ל'	בי"ס מנ. „שלהי"	רח' יצחק שדה 26 חיפה	אוטובוסים עד אגד יבנה
מ'—נ'—ס'—ע'—פ'	בי"ס תיכון עירוני א'	רח' תל־אביב 27, חיפה	אוטובוסים 40, 41, 42
צ'—ק'—ר'—ש'—ת'	בי"ס תיכון עירוני ד'	רח' דרך נוה שאנן 95, חיפה	אוטובוס 18, 19

ג. שלוחת ירושלים (מחוז 3)

כל הבחינות לכל הניבחנים תתקיימנה בביה"ס התיכון ע"ש רנה קסין, רח' יעקב נגר רמת אשכול. התחבורה למקום בקוים 4, 9.

ד. שלוחת הדרום (מחוז 4)

1.) באר־שבע — כל הבחינות לכל הניבחנים תתקיימנה בביה"ס התיכון מקיף א', רח' השלום, באר־שבע. תחבורה למקום באוטובוס בקו 5 מהתחנה המרכזית.

2.) אילת — בביה"ס התיכון המקיף הכללי ע"ש גולדווטר, אילת.

3. חומר־עזר מותר בשימוש בבחינות

מקצוע הבחינה	חומר עזר מותר בשימוש
אנגלית שפה זרה א'	מילון אנגלי—אנגלי כאות הורבי
גיאוגרפיה גיאוגרפיה של א"י מוקדמות	1. מפה של א"י 1/250,000 2. מפה גיאולוגית של א"י 1/250,000 3. אטלס כללי פיסי מדיני וכלכלי
מתמטיקה מורחבת ומצומצמת	סרגל חישוב, לוח לוגריתמים וכלי שרטוט. לשאלון הבחינה יצורפו דפי נוסחאות מתמטיות
כימיה	סרגל חישוב, לוח לוגריתמים, לוח המערכת המחזורית
פיסיקה מצומצמת	סרגל חישוב, לוח לוגריתמים וכלי שרטוט
פיסיקה מורחבת	סרגל חישוב, לוח לוגריתמים וכלי שרטוט. לשאלון הבחינה יצורפו דפי נוסחאות וקבועים פיסיקליים
צרפתית שפה זרה א'	בחלק א' של הבחינה בלבד מילון צרפתי צרפתי
תנ"ך תבנית א' ותבנית ב'	בחלק א' של הבחינה בלבד ספר תנ"ך בלי מפרשים

פרט לחומר העזר הנ"ל אין להביא לבחינה ואין להשתמש בכל חומר נוסף. כמו כן, כל הספרים וחומר העזר הנ"ל חייבים להיות נקיים מרשימות.

4. בחינות בע"פ

הבחינות בע"פ תתקיימנה בשלוחות המחלקה לבחינות בין התאריכים: כ"ג באייר תשל"ה 4.5.75 — ד' בסיון תשל"ה, 14.5.75.

הניבחנים בע"פ יקבלו הודעות אישיות על המועד המדויק של הבחינה בע"פ ובמקום בה יבחנו. ניבחן אשר נרשם לבחינות ולא יקבל רישום עד ארבעה ימים לפני תאריך הבחינה מתבקש לפנות לשלוחת המחלקה במחוזו.

אנו מאחלים לכל הניבחנים הצלחה בבחינות!

גזור ושמור! מסור הודעה זאת לחבריך הניבחנים!

גוש אמונים — מיסטיקה, או אמונה?

(תשובה להערות של ר' שמחה פרידמן)

מאת יואל בן־נון

הערות אחדות רצוני להעיר להש־למת דברי במאמר הראשון, וכתגו־בה לטענותיו של ר' ש. פרידמן בהצופה (ע"ש ויקי"פ).

1. הכותרת המקורית של מאמרי היתה „גוש אמונים — מיסטיקה או אמונה ?", ברור מכאן שעקר כוונתי היתה לגול מעלינו את אשמת הפאנ־אטיות, הקנאות והעיוורון הפוליטי, ב־הם האשימו אותנו יותר ויותר, בעיקר על סמך התרשמות חיצונית ושטחית. השמטת המלים הראשונות בכותרת תרמה לערפול הכוונה כאילו באתי למלא תפקיד של שופט אוביקטיבי. אני רואה בהתקדמות את ההודאה כי יש לביטחוניות ויתכן אף צדק מסויים בתפישותנו הפוליטית ולא רק בכיוון האידיאי־רוחני.

2. סבור אני שכמעט ואין בנמצא משקיף אוביקטיבי, בוודאי לא ב־ינינו ובענין הנוגע לנו ישירות. לא הבעתי אלא את עמדתי הסובייקטי־בית הנולמת את דרכו של גוש אמו־נים. חריפות הביטוי גם היא אמצעי לגיטימי להבעת דעה, כאשר רצונך להצביע על חומרת המצב ועל ה־סכנה שהנך רואה במהלך פוליטי זה או אחר. אמת, בחילוקי־דעות כאלה מכריעה ההיסטוריה, אבל זאת שוב אינה יכולה להחיות עולמות שנהרגו. ויכוחים דומים התנהלו בצבור היהודי ובעולם כולו ערב מלחמת העולם השניה, כאשר עמדה על הפרק השאלה אם למצות דרכים של מתינות מדינית מול תוקפנות הצורר. ההכרעה שנפלה הובילה ל־אסון, ואנו אין לנו אלא להצביע על הדמיון שבמצבים, ההיסטוריה ומש־פטה לא יעזרו לנו, כי אם לדורות הבאים, אולי. ההכרעה דרושה כיום כאשר אין לנו אלא מה שעינינו רו־אות עם אותה המדה של עז רוח שנוכל לגלות. את מחירה של הכרעה מוטעית אנו עלולים לשלם במלואו, חס ושלום, יצילנו ה'. על כן העמדתי דברים על חודם — על כן לא נר־פה ממאבקנו. כל הרוצה לחלוק, ב־עלי ספקות ובעלי הפחד רשאים כ־מובן להביעם במלוא החריפות וה־כנות, אולם זהו ויכוח על גורלנו, ועלינו להכריע בו היום, מפני ש־הידיעה „מי צדק" תתברר באיחור כדי. האם הנסיון ההיסטורי איננו מיועד דווקא לשם לימוד והפקת הלקח למצבים דומים?

כדי שלא יבינו אותי שלא כראוי אומר כי אני בטוח לגמרי שגם אם נטעה קשות ונתקפל נוכל להחזיק מעמד, אלא שהמחיר עלול להיות כבד. הברירה בין מידת הדין ומידת הרחמים במהלך תקומתנו עומדת על הפרק — והיום היא עדיין בידינו, לפחות במקצת.

3. לא העליתי את השאלה של כוונה „להעבירו" או „להנאת עצ־מך", באשר מו"ר הגרצ"י קוק שלי־ט"א כבר גילה תשובתו בענין זה פעמים אחדות, מכיון שהדבר כנראה לא הובן, אומר כך כי הגוי הכופה על ישראל לקצור ולהשליך לבהמות, אך עושה זאת בקביעה בשבת ורק בשבת, והצהיר על כוונתו להעביר לישראל בשבת, הריהו מכוון ל־העבירו אף אם צומחת לו גם הנאה מכאן.

ובענין שלנו — המאבק הערבי, בסיוע ניכר של גורמים בינלאומיים שכוונתם עמם במקצת או בהרבה, למען נסיגת ישראל, מכוון נגד עצם אחיזתנו כאן. הערבים אינם מסתי־רים כלל שלא השלימו ולא ישלימו עם עצם מציאותנו בארץ הזאת, כמדינה רבונית, ועל כן אינם מת־כוונים לוותר אפילו אם „יאותו" להסדרים פרגמטיים, מפני שזאת ע־מדה עקרונית ויסודית. כפית הנסיגה באה לספק תביעה ערבית זאת, ל־פחות בחלקה. „הנאת עצמך" נובעת אם־כן במישרין מביטול המצוה, מ־ביטול אחיזתנו בקרקע ארצנו, ו־כוונתם להעבירנו איננה מוטלת ב־ספק. ההנאה הצומחת להם מכך, הן מבחינת האינטרסים והן מבחינה מור־לית איננה משנה כהוא זה את חילול־השם הגלוי והברור הכרוך בנסיגת ישראל. הדבר דומה לגזירה נגד השבת, שיש בצידה גם חישוב של תועלת עבודה. (בסוגיא בסנ־הדרין נזכרת „הנאת עצמך" בקשר לאסתר, שם לא היתה כל כוונה אנטי־יהודית מיוחדת, שהרי היתה היא בכלל כל הנערות הנקבצות, וכן הוא בענין כלי הקטורת וקציר האספסה. החיוב במקרה של הסלת האספסה לנהר נעוץ בהוכחות הכוונה האנטי־יהודית שבמעשה, דבר שאין בו כל צורך במקרה שלפנינו, כא־מור).

4. הרמב"ן בחידושיו למס' שבת (מכ"א) מציע שני הסברים לענינו של אלישע בעל־כנפיים. את השני ה־עתיקו גם תלמידיו ולפיו סיכן את נפשו ברשות, מתוך חסידות ולא כ־חובה, אך בראשון הוא אומר שאלי־שע סבר כי לא יגלוהו. המעיין יראה שעקר קושית הראשונים היא על מה שיצא לשוק בתפלין וסיכן את עצמו בגלוי בעודו סומך על הנס, שהרי לבסוף חלצם ברגע האחרון וניצל בנס, ומחליצה זו עצמה מבי־אים ראיה שאין ליהרג על מצוות־עשה אבל מסירות־נפש במצב של כולם פטורים מכל מצוות־עשה ש־בתורה בשעת הגזירה גם בחדרי חד־רים, כאשר יש אמנם סכנה אפשרית אבל איננה ודאית ולא קרובה. האם אין שום חיוב של מסירות־נפש על מצוות עשה, גם כאשר הסכנה עצ־מה רחוקה ומסופקת? לזה מכוונים דברי הרמב"ן בתחילה, ושני הסב־ריו משלימים זה את זה, שהלכה להריגה ודאית איננה חיוב במצוות עשה אבל מסירות־נפש במצב של חששות מסופקים, אכנם כן.

לבד מזה — כל תולדות ישראל מוכיחים דבר זה, ואם נרצה לפטור ממצוות מחמת חששות של סכנה אפשרית, נצטרך לשכתב מחדש את דברי ימינו.

בענין שלנו: השימוש בסברות מ־סופקות כדי להפחידנו שמא נאבד את הסיוע מארה"ב, שמא לא נוכל להחזיק מעמד, שמא יבואו הרוסים וכדומה, ועל כן כדאי לנו להקדים ולסגת ולוותר — כל אלה הם בגדר פלפולים של מורך־לב, באשר כל החששות הללו יעמדו בתוקפם גם אחרי הנסיגה לקו ל"ע, אולי אף בתוספת יתר. אין כל בטחון בסיוע החוץ ש־אנו מקבלים, ורגליים לדבר שהוא יצטמצם קשות בין אם ניסוג ובין אם לאו. הנסיון מראה דווקא נטיה אמ־ריקנית להפקיר ידידות ואף בנות ברית (פקיסטן) בשעת חולשתן (קמ־בודיה, וייטנאם).

בשום פנים אי אפשר להוכיח ס־כנת קיום ודאית, אם נוסיף להחזיק בארצנו כולה — הרבה יותר קל להוכיח סכנה כזו אם ניסוג.

5. ולבסוף, באמת לא אוכל הבין איך אפשר לומר על שכנינו — מ־דינות ערב, ובפרט הפלשתינאים, גם אלה הגרים עמנו וגם אלה שאינם חברי ארגונים בפועל, שהם גרים תושבים שמקיימים שבע מצוות, (מלבד מה שמכירת קרקע לגר תושב בשום אופן איננה בגדר הפקעה של ריבונות לאומית). כל חיינו בארץ הזאת וכל מערכת יחסינו עם הער־בים מעידה כאלף עדים שהם לא קבלו על עצמם בשום פנים את „לא תרצח" כצו החלטי ומחייב, מבחינה תורנית או מוסרית, כלפינו. הם נש־ענים על התפיסה המוסרית האיסלא־מית, שמתירה לרדוף, להכות ולהרוג את ה„כופרים", שלא קבלו את נביי־אם. לתפיסה זו הם העניקו פנים של אידיאולוגיה מודרנית אנטי־יהודית, ובשום פנים אינם מוכנים להסתלק מן האיבה. גם הסדרי שבי־תת־נשק למיניהם המכונים „סלאם" בערבית לא יביאום להסתלק מן ה־איבה ומהיותר העקרוני להכות בנו כאשר יוכלו, להסכם של „סולח" אינם מוכנים עקרונית — כך הם מצהירים כל העת, מה לי אם מכויים הם אם לאו כשלא קבלו עליהם את „לא תרצח"? — הרי רק נסיבות נחות יותר דיין כדי להפוך שוב את רוב הכפריים שמסביב לגוש עציון, מקום מושבי, לרוצחי יהודים. רק מי שאינו מכיר אותם יכול לטעון טענה תמוהה כזאת, שהם נחשבים כמי שקבלו שבע מצוות בני־נח — אין עוות גדול מזה. כל עוד לא יקבלו עליהם קבלה מוסרית עקרו־נית, שאין להם כל זכות להלחם בנו בכל הנסיבות שתהיינה, אין להם עפ"י ההלכה כל זכות לשבת בקרבנו, לעניר, מה גם לתת להם קרקע. האם לא זהוי גם תביעתנו הפוליטית העקרית מהם מאז היותנו מדינה? האם אין כאן נקודה נוספת של מפגש ההלכה והפוליטיקה שר' ש. פרידמן שואף להפרידן?

הדים

הסוד הכמוס במלחמת העולם

מאת משה אפרתי

„סוד האולטרה" מאת פ.וו. ווינטרבוטהם, ניו־יורק, הו־צאה הארפר את ראו, 195 עמודים.

אם נאמר שספר קטן זה ב־היקפו חושף את הסוד הכמוס ביותר של המלחמה העולמית השניה אחר פצצת האטום נראה לנו שלא נפריז כלל.

הספר מגלה כיצד פענחו ה־אנגלים והאמריקאים את הידי־עות הסודיות ביותר של הגרמ־נים שהועברו ב„קוד" באמצעות מכונה בשם „אניגמה" („סוד" בלאטינית).

מה איפשרה מכונה זו לבנות הברית?

הרבה מאד וניתן מזה דוגמאות אחדות בלבד, ביניהן:

* בימי „הקרב על בריטניה" הודיעה המכונה לפיקוד העליון של חיל האוויר הבריטי מראש באמצעות הראדאר כמה מפצי־צים נאצים יופעלו נגד אנגליה ומתי- כך יכלו האנגלים לתמרן עם מפציצי הקרב המעטים שלהם כך שיכלו להתייצב ב־מלוא כוחם היוסי כול הגל ה־תוקף. תמרון זה שלל מן הנא־צים את השליטה האווירית מ־על לאנגליה ובכך הוכשל את תוכניות הפלישה.

* בימי המסעות הצבאיים של הגנרל מונטגומרי באפריקה הצפונית מסרה המכונה מידע שוטף ומדוייק לגנרל הבריטי על פקודות הקרב של הגנרל ארווין רומל ובמקרים מסויימים אף מ־תוכניותיו.

* האנגלים למדו על מועד הפלגתן של אניות אספקה של הנאצים באיטליה, יכלו להטביע אותן וכך מנעו מרומל דלק חיוני.

* ידיעה אחרת שנתפסה ב־קשר לקרב כף מאטאפאן איפ־שרה לבנות הברית להפוך את הים התיכון לים בריטי אם כי היה עד אז ים איטלקי.

* מפנה יסודי חל בקרב על האוקיאנוס האטלנטי בשעה ש־ה„אולטרה" הצליחה לפצח סוד ימי בשנת 1943 וגילתה את ה־מקום בו נועדו הצוללות הגרמ־ניות כדי לקבל את האספקה ה־דרושה להן.

* בימי הקרבות בנורמנדי־יה פענחה המכונה הוראות סו־דיות של היטלר, לעתים שעות בעקבות אחר שידורן. פרט זה גרם להשמדת חלק ניכר של הצבא הגרמני במערב אירופה.

המחבר הוא קצין חיל האוויר הבריטי, היה ממונה על הפעלת המכונה והעביר את הסודות ש־חשף ישר לצ'רצ'יל ולפיקוד ה־עליון של בנות הברית ברחבי תבל.

קריאת הספר מרתקת והפר־טים שנמסרים מאירים את אפ־יזודות המלחמה באור חדש ל־גבוי. הסודות היו כמוסים כל כך שמנעו אותם אפילו מן ה־היסטוריונים הרשמיים שתפקי־דם היה תיאור מהלכי המלחמה. אין עוד לכתוב את תולדות ה־מלחמה העולמית השניה בלי ה־פרטים שנמסרים ממקור מוסמך ביותר בספר זה.

אין ערעור על כך שחשיבות ה„אולטרה" היתה גדולה ביותר ובלעדי מכונה זו היתה המל־חמה לא רק נמשכת זמן רב יותר אלא אולי גם היתה מס־תיימת אחרת. אפילו הגנרל ה־אמריקאני מארק קלארק, עליו נמתחת ביקורת בספר, מכיון שלא ניצל במידה מספקת את הסודות שנמסרו לו בימי המל־חמה על איטליה, מודה שהפענוח של הוראות היטלר, הציל את צבאותיו ביום הנחיתה באנציו.

סיר ג'ון סלסור, מארשאל חיל האוויר הבריטי כתב את המבוא לספר. המחבר מפריז מעט ב־טענה שכתב שדי היה בפענוח הסודות כדי לנצח במלחמה. קרוב לוודאי שאין זה נכון. ה־מכונה רק הקלה על הנצחון ו־קרבה אותו. לעתים קרה שלא היתה אפשרות לנצל את המידע שהושג באמצעות המכונה בגלל מחסור בנשק או בצבא.

מגרעת אחת של הספר היא שהמחבר נשען על זכרונו ב־שעה שהוא כותב, היינו שלושים שנה אחר המאורעות המתוארים. אמנם הוא נשען על ארכיונים גרמניים כדי לרענן את זכרונו.

אחת הפרשיות המרתקות על הספר מגוללת שעוד ב־15 ביולי 1928 גילו הפולנים שעסקו ב־פענוח ידיעות סודיות של הגר־מנים שחלקים מסויימים החוזרים ונשנים בידיעות אלו הם הניחו בצדק שהגרמנים החלו להש־תמש במכונה „אניגמה" שהומ־צאה בשנות העשרים. התברר שהצבא הגרמני רכש את המכו־נה והכניס בה שנויים לשם הגברת הסודיות. ב־1932 קיבל המשרד הפולני לפענוח („ביורו־שיפרוב") תגבורת של שלושה מתמטיקאים צעירים הנריק זי־גלסקי, מאריאן רייבסקי וי'רי' רוזיצקי. הם עמדו בקשר עם ה־מאייור הצרפתי גוסטאב ברט־ראנד שהשיג פרטים סודיים מ־עובד גרמני במשרד ה„אוריגמה" בשם האנס טילו שמידט תמורת כסף. כך יכלו הפולנים להש־לים את מלאכת הפענוח וב־26 ביולי 1939 מסרו מכונה מתוקנת לידי האנגלים ומכונה לידי ה־צרפתים.

רק לאחרונה החלו להשתמש בשיטות חדשות במקום ה„אניגמה" וכך למדים אנו על סיפור מרתק מן העבר הקרוב.

יובלם של כבאים

מאת חיים פיקרש

...יפה גדולה פקדה את „תל ...הקטנה", האל מוקד ה־...ה, בשכונת בינר, שב־... העיר, מיהרו התושבים ...ילי מים וגרזנים, ולמרות ...ק הגדול, לא עלה בידם ...ו את הדליקה. „אתה רו־אה אדוני ראש העיר, אמר כהן, למאיר דיזנגוף „אמ־לך, צריכים להקים גדוד ...באים !"

„אתה צודק, אבא כהן, ...ם להקים גדוד של כב־ — השיב ראש העיר דאז, ...ו את הפועל, שעלה לא מבריחים, מקום שם היה ...אתם כבאי, אלא קצין מו־ להניח את היסודות.

...בוע מלאו חמישים שנה ...הונח היסוד למכבי אש ... ואודיון אנקורי, סגן מפ־...קדת מכבי האש בת"א, עד לאותו דו־שיח בין כהן ומאיר דיזנגוף ז"ל, ...כי מאז נתן ראש העיריה הסכמתו, הפך להיות גדוד האש חלק בלתי נפרד של תל־אביב.

...ות רבות לא היו בת, בימי הטורף בהצלת נפ־ מהשטפתות, ובקיץ הק־...ל סיורים סביב לצריפו־ שכונות הדרומיות ושדות ...ז והברקנים שצמחו בחצ־ לכן היה, כדוריה, מקום ...ופת את התזמורות של האש, וחו הלהבה בגונ־...זעיקים, נסבו „על עינוי ...רושלים".

...ראשונים

המאורעות ההיסטוריים ...מכבי האש של תל־אביב חלק בהם, היה יום הנו־...ל בית הכנסת הגדול ב־ אלנבי. היה זה יום גדול תל־אביב ולישוב ה־ארץ כולה. כל רבני ה־ התרכזו ובאו ליטול חלק ...ה של תורה. כמובן ש־ התזמורת על תלבושתם ...ת, אך אירוע מולם ד־ ביחוד בא לבשר לאבא ...פקד הגדוד ומוסדו, כי ...פרצה ברחוב הרצל מינת מסחרי. היה זה יומיים ...ג הפסח, אך המפקד, ...בקורי, סרב „ליצור את ה"', חזרה לכבאים, ש־ כסרנים באירוע וכן בתזמורת, ל„הסתנן אחו־ הגדה" לבל ירגישו בהם, חלק בכיבוי הדליקה.

...רצו הכבאים? אל צריף שוקם ליד גנן המש־ עירונית, בשדרות רוט־ אך מכונית כיבוי לא ...ניעו את האוטובוס של ...ר", ולתוכו דוחסו את שכלל את ה„דליים, ל־ התורנקים קטני־הקוטר. אוטובוס נדחס הכבאים אם, על תלבשתם ה־ וכשהגיעו למקום ה־ ממשיך איש שיתגו, נת־ לעינינו תמונה איומה. ...ית היה מוקף להבות. ...נשים התרוצצו הפריצו ...יוהם הקלוטות. זיקו מ־...יוה הלהבות את ה... ...קי המציאות אז, ש־ מפעל העולה באש. אנ־...נו, שהיה צעיר בשנות ...שלו, טיפס על סולם ...ם המונק בידו, אך נפל. ...רד, מצא עצמו בבית „הדסה" ולידו, ניצב

ד"ר בראון ז"ל, הרופא הראשי שאמר לו: „אנקורי, שליחי מצ־וה אינם ניזוקין ולכן במהרה תוכל לעזוב את בית החולים". זה שאנקורי עוד נשאר כמה ימים ו„עבר את הפסח בבית החולים" לא הפריע לו, אך ה־דברים שאמר הרופא, עמדו ו־עומדים, כהגדתו, גם כיום ל־נגד עיניו לאמור: „שליחי מצוה אינם ניזוקין !"...

מפגינים את יכולתם

אנקורי, שנותר יחידי מחבו־רת המיסדים של כבאי האש

תרגיל כיבוי

מימיה של „תל־אביב הקטנה", מעיד על עצמו ואומר, שאמנם, עשרות אם לא מאות פעמים, כשעמד עם חבריו אל מול נח־שולי האש, תיצל, תחר היה נזכר בדבריו של ד"ר בראון...

השבוע, במפגן מכבי האש, שבא לציין, בדרך צנועה, את יובלם של הכבאים, הובילו את אנקורי על גבי מכונות הכיבוי

במוקד מכבי האש

הראשונה „מאירה", הניצבת עד היום, למזכרת שנתית, ב„מסדר מכונות הכיבוי", בתחנה המר־כזית שברחוב בזל תנכנה, למ־רות בלותה, ליטול חלק בפעו־לות כיבוי. ברחובת בנין העי־ריה הפגינו הכבאים ופרחי ה־כבאות, ממשיכי מסורת הכב־אות בתל־אביב את יכולתם, מתוך ידע מקצועי מעולה, זרי־זות. ותעצומה של אומץ וקור־רוח, אך לדבריו של אנקורי תכונות אלה עמדו גם לאנשי הבראשית בשטח הכבאות. אלה עסקו באימוניהם בחצר בית ה־ספר לבנות בשכונת „נוה צדק". בציוד דל, אמנם, אך מסירות ? „אותו ללא גבול היתה" — מעיד ועמד אנקורי על חבריו.

להשתתף היום בפעולת כיבוי עם הציוד המשוכלל, המודרני, „זה ממש משחק" לעומת פעו־לות הכיבוי שביצעו ראשוני חברי הגדוד. תאר לך, אומר לנו אנקורי, שדיזנגוף החלים כבר לקדם את עבודתנו וסייע לנו ברכישת ציוד, עמד הסו־אתים כשנדרש להוציא כספים לרכישתה של מכונית כיבוי. „זה יותר מדי יקר" — החזיר כש־נקבר בסכום, הערה על רכישת „מכונית" בעלת שני גלגלים, שצריכים היו הכבאים לדחוף אותה, להעש את סוסי העגלו־נים, לרתום את ה„מכונית" בלי המנוע, אלא הסוס, ולרוץ עימו אל מקום הדליקה. אך מה לע־שות והעגלונים, סרבו ל„שתף פעולה" וכל אימת שפרצה דלי־קה, הזו העגלונים שחנו בקצה שדרות רוטשילד ברחוב, בשור־סו כמשמעו, מפחד של אבא כהן, מפקד הגדוד, כדי שלא

יסלו את סוסיהם „למבצע ה־כיבוי של הדליקה" !...

תנאי עבודה קשים

ראו גם פרנסיה של „תל־אביב הקטנה", מה קשים ומכ־בידים הם תנאי העבודה של הכבאים והחליטו, בסופו של דבר, לרכוש 4 מכוניות כיבוי קטנות, ולהעמידם לרשות הת־הגנה הקטנה. היה זה מאורע גדול, שפתח דף חדש בתולדו־תיה והחליטו, כבתווה להכניה על גבי המכוניות את שמותיהם של חברי העיריה „מאירה" על שם מאיר דיזנגוף, וכן „דודי־„דב" ו„יוסף". שמות עבריים ניתנו גם ל„משאבות, המשא־בה הראשית נקראה בשם „יעל".

את מכונות הכיבוי הציבו ליד התחנה, במקום שניצב ב־שעתו מגדל המים, ליד המוזי־און העירוני, בקצה שדרות רוט־שילד. אלה נצבעו בצבעים ססי־גוניים, עם שלטים, באותיות מאורות עיניים, המבליטים שיי־כות המכוניות ל„גדוד מכבי ה־אש של תל־אביב".

חברי האגודה, שכולם, כאמור, היו מתנדבים, הירבו „להפגין נוכחות". ובכל מאורע שפקד את הישוב העברי בארץ בכלל ובתל־אביב — בפרט, לא נפקד מקומם. היתה להם תלבושת חגיגית, עם כובע מצוחצח נאה והיתה להם גם תלבושת „מק־צועית" עם כובע מפח, שעליו נטבע סמל הכבאות. מסעי ה־„עדלידע" ? הכבאים פיקחו על הסדר, נפתחו „גני התערוכה" ? הכבאים בראש. מצעדי מחאה ? שוב, הכבאים בראש התהלוכה. תמשקים מסע הנצחון, בסיומה של מלחמת העולם השניה, שוב, הכבאים, על מפקדם האגדי, אבא כהן ז"ל, שהיה, כאמור, קצין כבאים ברוסיה, עוד בימי הצאר, צועדים בעוז בראשה של התהלוכה, שפסעה הלוך ושוב, במעלה רחוב אלנבי...

בשירות ההגנה

לימים, התרחבה התעצמה אגודת מכבי־האש, ולשם קידום מטרותיהם „נרמז להם" מהעי־ריה, לדאוג בעצמם לתקציבים. מה עשו? נשפים — משיב כד אנקורי, בציינו כי היפים בנשפי־פיה של תל־אביב הקטנה, היו אלה של הכבאים. ואמנם כספים נאספו, נרכש ציוד והתחלפו אף מכוניות כיבוי ביותר חדישות מודרניות ומהירות...

בימי שלטון המנדט, מילאו הכבאים תפקיד נכבד בפעולות „ההגנה". „כל הכבאים 72 במספר, מספר אנקורי, מגוייסים היו ע"י המוסדות הלאומיים. וב־תפקידם, השכילו אף להערים על השלטונות הבריטיים. כה עשו? כשצריכים היו להעביר „כלים יקרים", כלומר, נשק ו־תחמושת, ביימו תקרית של דליקה, יללו בצופרים, ומיהרו במכוניותיהם אל המקום שנק־בע. על דעתם של הבריטים לא היה עולה „טריק" זה של ה־כבאים...

ומשתקפו הפורעים הערביים ביניהם, מזויינים בכלי נשק שו־את שכונת התקוה, ומאות מ־נים, פורצים לשכונה ומעלים באש את צריפיה, סיכנו הכב־אים את נפשם בפעולות החילוץ והכיבוי, ועסקו בפעולה הכי־בוי, חרף מטר היריות שנורו לעברם. חלק חשוב בפעולות הגנה, מילאו בחזית הגובלת עם יפו. נקטו גם בשיטות מאולת־רות של הסתרת המכוניות, ב־סמוך לכתלי הבתים, ומשיכת צנורות ארוכים של מים, והפ־עלת המשאבות, באמצעות אי־תות בין הכבאים...

„במקרים רבים עמדנו בפני סכנת נפשות ממש" — מספר לנו מר אנקורי, ומוסיף כי ב־כמה מקרים גם שילמו כבאים בחייהם. בין אלה, דוד רחנטל ז"ל, מהכבאים שומרי המסו־רת, שהתנו תנאי להתנדבותם למכבי האש, שלא יועסקו ב־עבודות כיבוי בשבתות. אותו יהודי, שאנקורי מעיד ואומר ש־היה בטובי החבורה, חזר מ־פעולת כיבוי, חש ברע ובפית־חה של התחנה נפטר!...

פעולת הצלה אחרת שהר־שימה אף את ב.ג. שבא וטפח על שכמם של הכבאים, היה בעת שמטוסים מצריים הפציצו את שדה דב בעיצומה של מל־חמת העצמאות. צריף עלה באש, והסכנה היתה כי המטוס שהוסתר בצריף, ישרף אף הוא. מתוך סיכון עצמי רב, זחל אז אנקורי עם עוד שנים מפקו־דיו, וברגע האחרון בטרם הת־פוצץ המטוס על מטעני הנשק שבו, הצליחו לכבות את הדלי־קה !

היו מבחני אש אחרים. כמו למשל פעולת הכיבוי בשריפה שפקדה את בית צ"ים, בשנת 1966, ובנינים רבים אחרים, ש־הצד השווה שבהם שמוקדה של השריפה היה בתיקרות הדקור־טיביות שבנו בהם. „זו הצרה שבאה לנו עם הקידמה" — אומר אנקורי, בציינו כי מש־החלה הבניה הנרחבת של בניי־ני הפאר, סרבו להישמע להור־אותיהם של כבאי האש, שלא להשתמש בתיקרות דקורטיביות הקולטות במהירות רבה את חום האש. התוצאה? יותר ויותר שריפות. יותר ויותר נזקים, יו־תר ויותר קריאות לעזרה.

הגיעו הדברים ליד כך, שאף בפרוש חג היובל של הכבאים, השבוע, כמעט ולא נתנו שינה לעיניהם. עסקו בפעולת כיבוי והצלה בבנין בן 4 קומות ב־דרום העיר שעלה באש.

„לא נותנים לנו מנוח, אפילו להיזכר בימים הטובים ההם קשה" נאנח אנקורי, ולרגע עו־צם את עיניו, משל נתקף גע־גועים לימים הראשונים של כב־אי האש בתל־אביב הקטנה!...

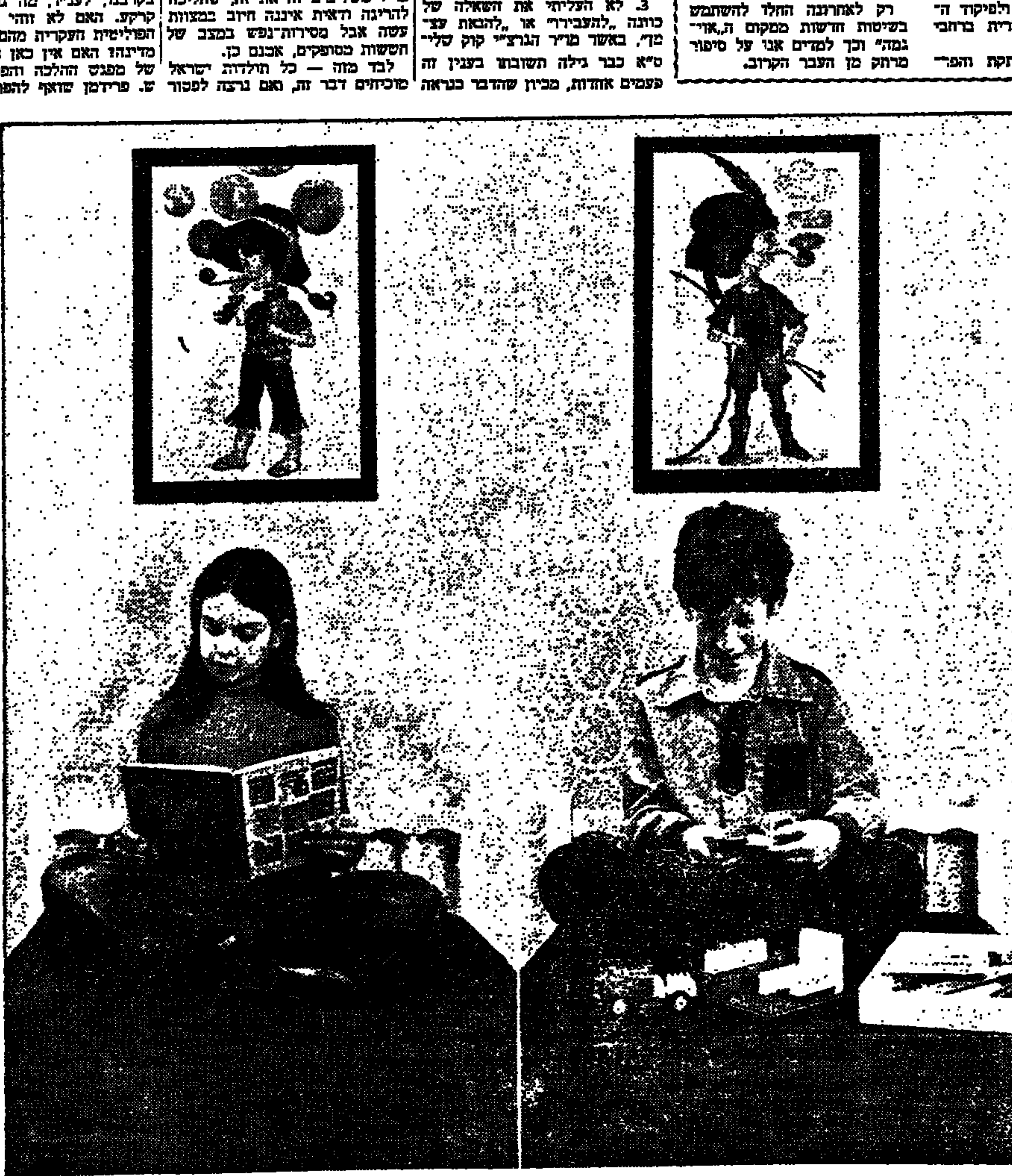

שי פסח לחוסכי אָגוּר

בל חוסך אשר יביא את קופתו להרקה מיום ראשון 16.3.75
(ד' בניסן תשל"ה) ובה לפחות 15.- ל"י ובחשבונו יהיו 30.- ל"י
(כולל סכום ההרקה) יהיה זכאי לקבל ברזה צבעונית מהודרת (פוסטר)
לקישוט חדר הילדים.
מהרו והריקו קופתכם או פתחו עוד היום חשבון "אגור" באחד מסניפי
בנק דיסקונט או בנק ברקליס דיסקונט ותקבלו את התשורה
(כל עוד קיים מלאי בסניף).
כל הקודם זוכה!

בנק דיסקונט לישראל בע"מ בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

עירית חיפה

מכרז 13/75

1. עירית חיפה מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים לבצוע הקמת 3 מקלטים במקומות הבאים: 1. רח' ארלוזורוב 19. 2. רח' יוסף 47. 3. בחצר בי"ס נחליאלי ברח' הי"ס 93.
2. במכרז זה רשאים להשתתף רק קבלנים רשומים כחוק לעבודה בנושא המכרז, (חוק רשום קבלנים לעבודות הנדסה בנאית תשכ"ט 1969), ועל המציע לצרף להצעתו עותק תעודת רשום כחוק.
3. המציע ישליש בידי גזבר העיר בעת הגשת ההצעה ערבון במזומנים או בערבות בנקאית בידי בנק מוכר בסכום של 15,000.— ל"י. לא יתקבלו כערבונה המחאות ושטרות או צ'קים מלבד צ'קים בנקאיים.
4. המסמכים להגשת הצעות אפשר לקבל בחדר מס' 105 בהיכל העיריה, בשעות העבודה הרגילות, תמורת סכום של 200.— ל"י אשר לא יוחזר.
5. סיור קבלנים יצא מבנין העיריה בחדר מס' 501 במחלקת הבניה ביום ג' 25.3.75 בשעה 9.00.
6. מגישי הצעות יכניסו את הצעותיהם שהוכנו על גבי הטפסים שהומצאו להם, לתיבת ההצעות שבחדר מס' 121 בהיכל העיריה, כשהן סגורות במעטפה הרשמית, עליה תרשם הכתובת: הקמת 3 מקלטים במקומות הבאים: 1) רח' ארלוזורוב 19. 2) רח' יוסף 47. 3) בחצר בי"ס נחליאלי, לא יאוחר משעה 12.00 ביום ב' 1.4.75. ההצעות יוגשו בהתאם לתנאי המכרז וכל שינוי עלול לפסול אותן לדיון.
7. העיריה שומרת לעצמה את הזכות לקבל את ההצעה כולה או חלק ממנה.
8. אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כלשהי.

י. צייזל
סגן ראש העיריה

כתיבה במכונה

תלמוד היטב ב־12 שעות

בבית הספר למסחר

רימון

ת"א, דיזנגוף 85, טל' 281985

שיטה עיברית • פיקוח ממשלתי

בית פרומר
מרגוע צמחוני - טבעוני
כשר
...: אשקלון—אפרידר
051-7637 ; 051-24..

הועדה המקומית לתכנון ...נית — הקריות
...דיע כי הוגשה בקשה ל־...ופית להקמת בנין מגו־ר ...קומות על עמודים בקריה ...' הגנה 28 גוש 10429 ...משטח הפולה על המותר ...היינו 1¼ אחת משטח.
...הוה הקלה לגבי אחוזי ...ר הקומות. כל המעוניין ...ש התנגדות למשרדי הו־...ת שד' ויצמן 5 קריה ... שבועיים מיום פרסום.
ע. לוי
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה הקריות

هكذا من الاصل

مكذا من الاهل

תנועה ובית
מדור לענייני תנועת האשה הדתית לאומית

„אות שנת האשה" - לנשיאת תנועת האשה הדתית־לאומית

נשיאת תנועת האשה הדתית לאומית הרבנית שרה הרצוג נמנית בין 12 הנשים שקיבלו את „אות שנת האישה" — לרגל שנת האשה הבינלאומית.

בטקס רב רושם, שנערך בטרקלין הכנסת, קבלו 12 נשים בישראל את האות, כהוקרה והערכה לפעולתן בתחומי החברה והקמת המדינה.

הנשים הנוספות שקיבלו את האות הינן:

ראש הממשלה לשעבר, גולדה מאיר (שנעדרה מהטקס עקב מחלה), העסקנית הותיקה — בבה אידלסון, המחנכת — מרים אשכולי, הציירת — אנה טיכו, אם השכונות צביה יפת, הרופאה הותיקה ד"ר הלנה כגן, האחות האבדית זלמה מאיר, האמנית הדגולה — חנה רובינא, העסקנית — יהודית שמחונית, המחנכת בלגיה כורו מיפו.

במגילת הקלף שקיבלה הרבנית הרצוג נאמר:

זכות אבות וזכות עצמית עומדים לה לרבנית שרה הרצוג נשיאת תנועת האשה הדתית הלאומית בישראל ובעולם.

בית אביה בית הריין הלמן שהגיע מליטא ללונדון במאה הקודמת, היה בית של תורה וחסד ואהבת ישראל. כך ספגה הבת את כל הטוב והיפה שבתחום המצוות שבין אדם לחברו ובין אדם למקום.

עם נשואיה להרב ד"ר יצחק הלוי הרצוג ולאחר עלותם לישראל, מתגלים מידותיה התרומיות האישיות הנעלות ומעתה היא נעשית דמות מרכזית בזכות עצמה.

רבים הם באי ביתו של הרב הראשי הרב הרצוג, אישי ציבור דגולים וגם שאינם בני ברית וקשי יום מכל הסוגים. היא משפיעה שפע של חובה וחום על כל אחד מהם ופעילה בציבור למען חינוך דתי, חיי מסורת וקיום מצוות. היא פעילה בחברות צדקה וחסד, סעד לנצרכים, הכנסת כלה וביקור חולים. עוסקת בצדקה בגלוי ובסתר.

יותר מכל נגעו לליבה, האומללים תשוכי המרפא בבתי חולים לחולי נפש, והיא משקיעה את כל כוחה וליבה בשיפור תנאיהם עד שלבסוף היא מצליחה לשכנע תורמים נדיבים ומוקם בית חדש ומודרני ע"י ארגון „עזרת נשים" שהרבנית שרה הרצוג משמשת לו נשיאה עד היום הזה.

יחסית עולה חדשה, עוד אין ארבעים שנה לעלייתה ארצה, אולם מבחינת ההספק נדמה שמאז ומעולם היא נמצאת כאן, כדוגמה צופיה הליכות ביתה חילקה עם הרב הרצוג המנוח את החוויות הקשות של ניצולי השואה היתומים המוצלים ממנזרים בארצות אירופה. הדיים הסוערים בתקופת המאבק לפני קום המדינה. על שולחנה סעדו רבים מבין ראשי המדינה עמהם ניהל הרב משא־ומתן להקלת סבל העם היהודי וכלוה את הרב בשליחויות בחוץ־לארץ בתקופות קשות.

עד היום פתוח הבית לכל נצרך שאכן ממשיכים להגיע.

„סיעוד" מגמות לימוד חדשה בבי"ס תיכון מקצועי „אלישבע"

בית־הספר התיכון מקצועי דתי ע"ש „אלישבע מיכאלי" בפרדס־חנה, בבעלות תנועת האשה הדתית לאומית ואיגוד ערים לאזור השומרון — פתח מגמת לימודים חדשה ב„סיעוד".

המושג „סיעוד" לקוח מהפועל „סעד" — „לסעוד את האדם בחוליו" — הכוונה היא, כי העוסקים בסיעוד — הם אנשים המסייעים לחולה בעת מצוקתו.

המטרה של המגמה החדשה היא: לאפשר לתלמידות התיכון לבחור במקצוע נוסף למבחר המקצועות שהוצעו להן עד כה לבחירתן: להרחיב מספר הלומדות את מקצוע הסיעוד ולהעמיק הלמודים בו ע"י ניצול משאבי המיוחדים של ביה"ס התיכון; לענות על צרכי כח אדם בבתי־החולים באיזור.

תכנית הלמודים במגמת הסיעוד מחולקת לשני חלקים: ההשכלה הכללית — כמקובל במגמות המקצועיות, וההשכלה המקצועית — במשך 3 שנות למוד במגמה.

המורה המוצר והמיעץ נותנים חוות דעתם על התלמידה וממליצים על המגמה אליה היא מתאימה, גם לתלמידה יש זכות לבחור את המגמה הרצויה לה, בהתאם לנטיותיה ונטישתה האישית.

לצד הלמוד העיוני של המקצוע, עושות התלמידות עבודה מעשית של 4—5 שעה ביום, 3 פעמים בשבוע למוד תיאורטי ופעמיים מעשי. במגמה זו כל המורות הן אחיות מוסמכות.

בבית־הספר הוקם חדר סיעוד הכולל אביזרי בית־חולים וכו לומדות התלמידות את החלק התיאורטי של מקצוען.

בשנת הלימודים הנוכחית מחולקות התלמידות ל־2 קבוצות למודים. קבוצה ראשונה מחולקת ל־4 מרכזי טיפת חלב: בגבעת־אולגה, כרכור, גבעת־עדה ומרכז הבריאות פרדס־חנה. התלמידות מסייעות לאחיות לטפל באמהות ובתינוקותיהן. הבאות לתחנות טיפת־חלב ונהנות משרותיו. התלמידות עוקבות אחרי התפתחותם של התינוקות, הזנתם הנכונה, הטיפול בהם, תלבושת נכונה, חיסונים, תרופות ועוד. כן עוברות הן בקורי בית, יחד עם האחיות, להכיר את האם וביתה, לראות את תנאי המגורים של הילד ולהדריך את האם בעת הצורך.

הצטרפנו בבוקר חורפי אל קבוצת תלמידות שיצאה לעבודה מעשית בבית־חולים לקשישים מלב"ן בפרדס־חנה, יחד עם מורותיהן אילנה וצפורה.

בבית הזקנים מלב"ן. בחלקם של השוהים בו חולים במחלות שונות בשלבים שונים, ובחלקם עצמאיים.

התלמידות לומדות כאן את צרכיו של האדם המזדקן, הטיפול בו ולתת לו הרגשת להיות עצמאי עד כמה שאפשר. חלק ניכר של הזקנים מצאנו כאן המופנים ע"י לשכות הסעד ואף מהתיישבות החקלאית.

התלמידות מכירות את החולים, יודעות הפרטים האישיים שלהם, לומדות מה הן התרופות אותן הם מקבלים, לאיזה טפולים הם זקוקים, כן לומדות הן לפענח גליונות רפואיים של החולים, רואים את החולה ומתרשמים.

בשלב אחר, עוזרות התלמידות בסידור מיטות, רחיצת חולים, מטפלות בטפלים, מדידת חום, לחץ דם ועוד. „מטרתנו — מדגישה אילנה — ללמד את הבנות גישה רצינית והוגנת לאדם החולה והזקן והרצון הכנה לעזור לו ולעמוד לימינו".

תוך כדי הסיור הסבר עם מספר תלמידות, מרים, מבירון־יעקב, לידה הארץ, תלמידת כתה י"א במגמה סיעוד. לשאלתנו מדוע בחרה במקצוע זה „אבחרה: כי היא אהבה את המקצוע ויכולה להצליח בו. בעבודה בבית האשפוז בענק אותה ורוצה בעתיד להשתלב כאחות מוסמכת.

בשנת הלמודים הבאה, ביוזמן של התלמידות בכתה י"ב — תעבודנה שלושה ימים רצופים בכל שבוע, בבית־החולים ע"ש „הלל יפה" בחדרה, בוגרות מגמת הסיעוד, זכאות, לאחר גמר ביה"ס התיכון, להבחנות בקדנצה דו־שנתית — לקראת קבלת תואר של אחות מוסמכת.

בתחלת האוצר נחנכה מגמת „הסיעוד" רשמית, עם ביקורו של שר הבריאות מר ו. שם־טוב במקום. בדברו בפני התלמידות והוריהן, הדגיש בין יתר דבריו: כי בקור זה הפך לו להיות. לברית התנאים הקשים של ביה"ס נעשית כאן עבודה גדולה — „פואמה פדגוגית ישראלית".

כן הדגיש השר, כי העישה הכל על־מנת ותנהגן לבת הדתית, מלוא האפשרות לעיבוד כאחות בהוי מתאים.

השר הודה למשרדי החנוך והבריאות אשר עושים כאן עבודה משותפת, למורות, למפקחות, ותודה מיוחדת לתנועת האשה הדתית, ארגון וולונטרי, העושה עבודתו עם כל הלב. השר הבטיח העבדקה לכל בת שתסיים ליכודיות.

השר ופמליתו התקבלו ע"י המנהל מלר, מנהל בפועל של ביה"ס, שהדגיש כי „אב אמרתי משה רגלי — הסרך הסעדנוי" — משפטים יסוד ללמודי מגמה זאת.

הסיפו ביהודותיהם — אמדהם ש"ץ יו"ר אגוד ערים איזור השומרון, לאה הירוש — מנהלת המחלקה להכשרה מקצועית בתנועת האדר"ל, שר הפרין — ממשרד החנוך והתרבות, מר שפירא — מהאגף לחנוך דתי במשרד החנוך, גב' דורית בן־דב האיתות המפקחת במשרד הבריאות, הדר פרוינד מנהל בית הספר. אשר הדגיש, כי מגמת הסיעוד לא נפתחה במקרה, היא ביטוי להשקפת עולם. יש להציע לתלמידה מגוון מגמות כדי לאפשר לה בבחירת המגמה הרצויה לה, אם הבחירה זקוקה לאחיות — יש לספק זאת, ואם יש בעיות לאחות הדתית — עלינו להתמודד אתן.

מרים יחיאלי

הדתית לאומית

ילמדונו רבותינו

הרב כ. פ. טכורש משיב לשאלות בעניני פסח

שאלה: כיצד להכשיר מפות שולחן?

תשובה: צריכים לכבס אותן במים פושרין עם חמרי נקוי, כמו סבון וכדומה, כדי שיהיו נקיות במדה המירבית. המהדרים נהגו להשרות אותן אחר כבוסן 24 שעות במים קרים.

שאלה: כדי להכשיר שיש במטבח — האם מספיק לנקותו במים רותחים, או שיש להניח עליו קרטון?

תשובה: מקום שהשיש חלק ושלם לגמרי בלי שום בקיעים וסדקים ואין לו מסגרת מסביב, אזי מעיקר הדין, די בהגעלה על ידי עירוי ברותחין, מכלי העומד על האש (משנה ברורה אות ס' תנ"א בשם „אליהו רבה"). אבל נהגו העולם בדרך כלל, לכסות את השיש, באיזה דבר שהוא בינו ובין המאכלים כגון קרשים או עץ לבד או קרטון (דרשות המהרי"ל), וכן פסקו שיורי כנסת הגדולה, ו„כף החיים" (אות סי' תנ"א סי"ק רל"ד) המחמיר תבוא עליו ברכה.

שאלה: מה הדין לגבי כלים מדורלקס, או פיוארקס, וכיצד יש לנהוג בהם?

דברי דוראלקס ופיארקס צריכים הגעלה, ופאיירקס צריכים הגעלה שלש פעמים, והרב הראשי ראשון לציון כמהר"ע יוסף שליט"א מיקל בזה בשטיפה בעלמא, לבני עדות המזרח (ראה „חזון עובדיה", עמוד ע"ט).

שאלה: האם מותר להכשיר תנור אפיה? וכיצד?

תשובה: קודם, צריכים לנקותו באופן יסודי, שלא ישאר שום דבר בעין, ושיהיה נקי לגמרי מכל הצדדים, יש להבליע על שימוש בנקוי סודה קוסטיק, או בדברים חריפים אחרים, ואחר כך להפעיל את התנור בחום השמלי בחום הגבוה ביותר, ובמשך הזמן המירבי שהתנור יכול לשאת. (בערך שעה וחצי או שעתיים אם אפשר).

רבים נוהגים אחרי כל אלה, לכסות את כל הפנים של התנור בפח, או בנייר כסף, והמהדרים תבא עליהם הברכה.

את התבניות של סוגי האפה, יש ללבן, ורצוי מאד יותר להשתמש בתבניות חדשות.

שאלה: האם מותר להשתמש בפלטה של שבת?

תשובה: קודם כל יש לנקות אותה היטב, ואחר כך להפעילה למשך כמה שעות, וזהו מעיקר הדין, והמהדרים מכסים אותה כך את הפלטה בנייר כסף שהחום לא מתמעט.

שאלה: כיצד לנהוג אצל משפחה או ידידים מעדות המזרח, לגבי מצרכים שהעדה האשכנזית אינה אוכלת.

תשובה: כמובן שכל בני העדות נוהגים לפי מנהגיהם ללא שנוי, אולם בני העדה האשכנזית יכולים לאכול את מאכליהם המתבשלים בכלים שמבשלים בני עדות המזרח כגון אורז וקטניות בפסח, מפני שהבליעות של הכלים לא אוסרות רק שלא משתבשים באכילת אורז וקטניות (ראה בספר זרע אמת ח"ג אורח ח"י מ"ת ו„חזון עובדיה" עמ' נ"ח.)

שאלה: האם מותר להשתמש בכל השנה וגם בפסח בשמן „שיה".

תשובה: השמן הזה מיוצר מצמחים, ומותר להשתמש בו כל השנה, ולימות הפסח צריכים הכשר ביותר כמו לשאר משקאות.

תגובות

חברות מכל הסיעות התאחדו

מאת לאה הירוש

בעולם האישה בחיפה נפל דבר. לכאורה קטן. ואף על פי כן יש בו ללמדנו לקח.

העובדות בעיריית חיפה, המהוות אחוז מכבד מכלל העובדים, ביקשו נציגות בועד העובדים. מזכיר מועצת פועלי חיפה התנגד ונדד מסיעה לסיעה ובקש „תרומה" למען עובדות העיריה, דהיינו, שכל סיעה תציב מועמדת במקום ריאלי ברשימתה. בקושי הושג מכל הסיעות 4 מועמדות.

כאן התעורר רגש הקיפוח אצל העובדות ואמרו „בלי טובות". הן החזירו את ההצעה „הנדיבה" של הסיעות, והקימו רשימת־נשים על־סיעתית, כשהן הולכות לבחירות באופן עצמאי.

והתוצאות? מכסה כללי של 31 (שלושים ואחד) חברי הועד, קבלו הנשים 9 נציגות. כלומר — כשלושים אחוז!

פתגם עממי אומר: אם אין מסכנים — אין זוכים.

עובדות עירית חיפה סיכנו — וזכו.

מן הדין, שמקרה זה ישמש דוגמה מאלפת ומכוונת גם לחברות במפד"ל, בכל הפעולות הציבוריות.

משגיחות על הכשרות

נוסף עוד מקצוע מכובד ואחראי לאשה העובדת מחוץ לביתה: השגחה על הכשרות במטבחים ציבוריים. ובצדק הדבר!

האשה המקיימת כשרות הלכה למעשה בביתה, בבקיאות ובידע רב בכל הפרטים הדקדוקים, ראויה לפקח גם על הכשרות במוסדות המדינה והציבור. והיה, אם תתעורר שאלה הקשה, הרי ההוראות מטעם המוסמך ומידת האחריות ההדרות שלה, יחייב אותה לפנות להרב במקום. כפי שנהגים המפקחים על הכשרות במוסדות קופת חולים הכללית זה עשרות בשנים, ברוח ההסכם בין ה„הסתדרות" וה„פועל המזרחי" מאז יובל שנים.

אולת היא הוחלטה בשטח זה, לאחרונה החליטה המרכזה הדתית על מנוי משגיחות על הכשרות במטבחים ציבוריים במקום, נפעל ר נקודה, שממנה יראו וכן יעשו ערים ואמהות וגופים אחרים בישראל.

וכדאי וראוי לארגן קורס מיוחד — במסגרת הכשרה מקצועית — לנשים עובדות, ללמוד הלכות כשרות בהיקף ובעומק המתחייבים מהתפקיד המוצע, וכן פרקים בהלכות יחסי צבור, עבודת־צוות וכו' — ויהיה זה חידוש מחידושי מדינת ישראל המתוקנת. אגב, גם לגברים מועמדים לתפקיד זה מקיימים קורסים כאלה בצה"ל ובמוסדות אחרים.

על מה התעוררה מרשה פרידמן?

ח"כ מרשה פרידמן יזמה דיון בכנסת על מצבם של מוסדות הילדים במדינה, ואמרה שבמרבית המוסדות אין אפשרות שיקום וחינוך.

מנין לה זה? יש להתפלא! אדם מביא נושא לדיון ואינו מכיר את הנושא.

עליה לדעת כי הילדים המתחנכים במוסדות פנימייתיים מקבלים כל מה שמשפחה בינונית יכולה לתת לילדיה, ואולי למעלה מזה. דבר זה חסר לילדי המוסדות: אבא־אמא, ועד כמה שמשתדלים להעניק להם חום לבבי, תחושת משפחה, הרגשת בית — להורים אין תחליף. ובכל זאת הם גדלים, מתפתחים ומתחברים, ומביאים תועלת למדינה כאזרחים נאמנים. אפשר לראות אותם בכל דרכי החיים במדינה ובכל שלביהם: בחילות הצבא, בסדנאות, בהתיישבות במושבים ובקיבוצים, בשדה החינוך וההדרכה, בישיבות ובמוסדות של השכלה גבוהה.

חלק לא מבוטל מ„דור הכיפות הסרוגות" בא מבין בוגרי מוסדות אלה.

אין לומר, שכולם הולכים בעקבות החינוך שקיבלו במוסד; ישנה גם נשירה. אבל גם הנושרים משוקמים והשארים אזרחים שלוים ושולחיים ואינם פונים לפשיעה. כך הוא המצב בפנימיות הדתיות. אם במוסדות החילוניים יש אחוז מסויים של חריגים, הרי וודאי אין לדבר על „מרבית המוסדות".

בעקבות דיון בכנסת

שר המשפטים הגיש בימים אלה תקון לחוק הפלילי, המתייחס לבעיות זנות. בהצעתו הוא מעונין להקל על המשפחה לאסור סרסור או זנות — דבר שלא מכתמע מהחוק הקיים היום.

בדיון על הצעת חוק זאת הציעו שתי חברות כנסת, להפוך את הזנות למקצוע ליגלי, ונמוקיהן איתן.

בהקשר לכך כותבת לנו חברה:

היהדות הדתית מתנגדת לכל חוק שיהיה בו משום הכרה בזנות. קדושת חיי המשפחה היהודית עומדת בנגוד בשום לחוק. אך לצערינו אין בכוחם של הדברים הנפלאים האלה להשפיע על מי שתפקם האלקי של המצוות אינו עומד לנגד עיניו. מציעי החוק באים בשם „הקידמה", „ההגבה" ואל כל מי שישלול את החוק באופן מוחלט מושפע לדעתם מאמונים מוכרים מיושנים בני אלפי שנים שאבד עליהם הכלח.

לפיכך לא אפנה ללמוד את המקורות היהודיים, כדי להבין עד כמה דוקא התורה הגנה על כבודה של האשה ומעבדה כאדם.

אלא אפנה למציאות החוק ואעלה כמה בעיות הזנות שלא המצאנה את פתרונן במסגרת החוק המוצע.

ההנחה היא כי זו מציאות הקיימת בכל חברה, היות ואי־אפשר להילחם בה, יש להוקק חוק שיאפשר פתרונן של שתי בעיות לפחות: החוק יאפשר פיקוח רפואי מתמיד היות הנערות תהיינה רשומות באופן חוקי כעוסקות במקצוע זה. השניה — היא לא תעשה במחתרת, אלא במוסדות מוכרים ומורשים. ע"י כך ימנע מפגש שלילי בין הנערה העוסקת ובין ילדים, שכנים ועוברי אורח.

שתי בעיות אלה עשויות לדעת המציעים של החברה כולה, יש להביא בחשבון שבשתיהן הפיזיות הרפואיות יפתרו, אך לא יפתרו בעיותיה האמיתיות, אלה יהמו לעולם במסגרת החוק ללא פתרון ללא מוצא. משל, תחמנו לרצח לגנב לבצע את מעשיהם, בתוך הכרה שהוזי מציאות נפשית של הפשעים וכי הם אינם יכולים לצאת מסבך תסביכיהם, אלא איש אינו בסכים לתת למעשיהם תוקף חוקי. אותו דבר קיים לגבי הזנות. מי שרוצה יוכל להנות מהזנות מבלי להפגע. אם כי אין בזה לפתור את הבעיות האמיתיות של הזנות. את הבעיות הללו אפשר לחלק לשלשה סוגים:

בעיות נפשיות, חברתיות רוחניות

ידוע, רוב הנערות הזונות אינן מגיעות לכך מרצונן החפשי. תחילתן באותם סופן מרצון. מי הן הבנות המדרדרות לכך? — רובן הזקוקות להגנת החברה ולעזרתה. הן נמצאות בשולי החברה מבחינה חברתית, רובן גדלו בבית בעייתי. כתוצאה מכך הן בעלות בעיות נפשיות הנתקלות בקשיי הסתגלות בביה"ס ובחברה. אלו הן נערות הזקוקות לטפול, לתשומת לב, לאהבה להבנה ולהביכת החברה הבריאה והחזקה. במקום להושיט להן יד לעזרה כדי לצאת מסבך בעיותיהן, אנו מציעים להן פתרון בעית באותן הפיזיות, ע"י הכרה במקצוען במקצוע חוקי. מהי המשמעות האמיתית של הדבר? — האם יש בכך הכרה במקצוע זה כשוה לשאר המקצועות? אם כן, מדוע לא נפנה למקצוע הזה את כל בנותינו? — הוי מקצוע קל שאינו דורש ידע למוד. באמץ ופיתוח האישיות, לעומת זאת הרווח הקל מובטח.

לאמיתו של דבר, איש אינו רוצה שבתו אשתו, אחותו ואמו יעסקו במקצוע זה. אם כן, יש בזה הודאה מפורשת בנחיתותו של המקצוע.

החוק, איפוא, יכיר בכך שיש סוג בכמים של נשים נחותות מאחרות. האם נוכל להסכים בנורה חוקית לכך שיש נשים נחותות מאחרות?

התורה לא הסכימה לכך. ועוצמה ר־חייבה אותנו במפורש לראות את כל הבנות שוות זו לזו. „לא תחלל את בתך להזנותה (ויקרא י"ט, כ"ט) „לא תהיה קדשה מבנות ישראל... (דברים כ"ג, י"ח) בלי פשרות! כל זונה היא אישיות לעצמה, בת לאביה, אמא לילדיה, אשה לבעלה. כל בנות ישראל שוות בערכן. מלחמה נגד הזנות היא מלחמה על שיוון מעמדן של כל בנות ישראל. יש בנות חלשות מאחרות, הזקוקות לתמיכה, לעזרה, להגנה אנושית על ערכן כאנשים בחברה, ולא הגנה על בעית מחלה מין זו או אחרת.

פירושה האמיתי של הזנות היא שעבוד האשה, ולא שחרורה. החברה המודרנית שאפה לשחרר את האדם מכל מיני שעבודים, לעשות כל אדם חפשי. ואילו הנערה הזונה למעשה משועבדת. ראשית היא משועבדת למפגע. האדם הוא שלבנה אחת של גוף ונשמה. אדם המשתעבד עד כדי כך לגופו הורס משהו מנשמתו ומשעבדה לגופו. נחרב משהו עמוק מכלולה לקשר קשרי אמת עם אנשים ועם החברה. קשריה עם בני־אדם הם במידת יכלתה למכור את גופה, להרויח כסף, ולא במדת יכולתה לבנות אישיות רוחנית עצמאית, בעלת קשרים בהתאם לכך.

שנית היא משועבדת לסרסור. הוא שולט בה, מנצל אותה ועושה בה כרצונו. חקיקת החוק יפתח פתח לסרסור לעסוק במקצוע חוקי, ובמלים אחרות אנחנו נקל עליו את מלאכת אדנותו על הזונה. במקום לעמוד לזונה להשתחרר מעבדותה זו, נעמיק אותה.

אמנם יש מי שחושב שע"י החוק הא־לא תצטרך להיות תלויה בו. ובכן מי מהסרסורים יוותר על רווחים כאלה, מי מהם יהפך מחר לאדם יעיל בחברה? ידוע שכל הסרסורים הם אנשים הפקרים, בדרך זו או אחרת, לעולם הפשע, מי שהתרגל להרויח את כספו בקלות כן ע"י עבודת אחרים, לא ילך לחפש חיי יצירה ועבודה הכרוכים בתאמץ, ביושר, בהגינות. מכאן שבמעגל הפשעוד השלישי קשורים הסרסור והזונה יחדיו. והיא העבוד לכסף, לרוחים הקלים, אמנם ידוע על נערות, המסתובבות לנה לילה במעצר משטרתי בעבודתן. ובכ"ז, יש לציין שמקצוען אינו דורש מהן למוד, ידע, השקעה, אלא מינימום בזלוזי.

בעיית דור העתיד

בצלה של הזונה גדל דור שני — ילדיהן. הם לכודים בסבך הבעיות של אמותיהן, מבחינה נפשית וחברתית, המהווים פוטנציאל שלילי לחברה באשר לתפקידם התברתי בעתיד.

אמנם, ישנן כאלו המנסות להסתיר את מקצוען מילדיהן. הדבר רק מוכיח עד כמה מקצוע זה שפל ונחות אף בעיני העוסקות בו, ועד כמה הן רוצות לבלום ילדיהן מסבך גורלן המר. הפיכת „המקצוע" מבחינה לגלות, יקשה עליה יותר להסתיר מקצועה לפני ילדיה.

בסכומו של דבר רצונן של מציעי החוק להושיט יד לעזרתן של הנערות אינו אלא הליכה בדרך הקלה, לא זו הדרך! את המאמצים יש להשקיע בפניים: לאתר את הילדות בגיל 15—13 לפני שנקלעות לזנות ולהשקיע בהן למודים, מסגרת, אהבה ולהצילן בעוד מועד מתרפת הפרוצה לפניהן.

מלחמה בזנות, משמעותה מלחמה על ערכן השווה של כל בנות ישראל, הכרמורת אתגר מוסרי־רוחני גבוה בזה אפשר ע"י חקיקת החוק.

בתנאי שנוסיף לזה שורה של פעולות חיוביות למניעת הזנות באבה.

בסכום יש בדברי הגמרא הבאים לעורר בנו מחשבות על המציאות המוסרית בה אנו חיים ולשפט אותה.

„אמר ר' שמלאי: בכל מקום שאתה מוצא זנות אתה מוצא אנדרלמוסיה באה בעולם, והורגת טובים ורעים". (ירושלמי סוטה פ"א).

ד. ה.

שח מט

בעריכת שלמה קנדלשיק

„שניים אוחזים" בכתר אליפות הארץ הפתוחה

„ההיסטוריה חוזרת" — בשם זה ניתן לשחזר את מהלכי אליפות הארץ הפתוחה — 1975 שהסתיימה בתחילת השבוע בבאר שבע. שנשלים מבריות הבוזצנות זכו במשרתף בכתר האליפות ויתמודדו על המקום הראשון בדו־קרב שיקבע במועד מאוחר יותר גם כן בבאר שבע.

רב אמן ליאוניד שמקוביץ' והאמן שלמה ביטרמן מהנדס במקצועו חילקו את המקום הראשון עם 8½ נק' כל אחד מ־11 משחקים. תופעה זו אירעה גם באליפות הפתוחה הקודמת בה חילקו את המקום הראשון שני שחמטאים האמן הבינלאומי משה צ'רניאק (שהוכרז לאחר מכן כמנצח התחרות) והאמן יעקב יוכטמן.

אם מקומו הראשון של שמקוביץ' נראה טבעי בשל דרגתו הבכירה ביותר מבין כל המשתתפים, הרי שדהפו ביטרמן מהווה הפתעה נאה שכן הקדים אמנים בינלאומיים ואמנים בכירים. השנים התחלקו בפרס הראשון והשני בסך כולל של 2600 ל"י.

את המקום השלישי תפס האמן הצעיר מפתח־תקוה עמיקם בלשן שצבר 8 נק' (זכה בסיבוב האחרון בשחק ממושך נגד צ'רניאק). בלשן, זכה בפרס של 800 ל"י. 7 נק' צברו — משה צ'רניאק, שמעון כגן, מאיר ירום, דן וולף, חגי שיינוולד, אלכסנדר שטיין, דוד ברנשטיין, והאמן השבדי האורח יאן אסלון. כולם מתחלקים בפרסים הבאים בסך כולל של 1250 ל"י.

כן נציין לטובה את נתן בירנבוים, אביר הלבן, אורי סלוצקין, אברהם קוסקי ואיתמר אורן שצברו 6½ נק' כל אחד.

החייל חגי שיינולד מגינוסר זכה בגביע מיוחד ע"ש צבי עמיצור ז"ל. כשחמטאי המצטיין ביותר מבין שחמטאי ההתיישבות העובדת. 56 שחמטאים מכל רחבי הארץ ביניהם עולים חדשים רבים השתתפו באחת התחרויות החזקות ביותר בשנים האחרונות שאורגנה בהצלחה ע"י עירית באר שבע העיר המסורתית המארחת את המפעל והאגוד הישראלי לשחמט.

בטקס הסיום העניק ראש עירית באר שבע אליהו נאוי את הפרסים תרומת „בנק לאומי לישראל" לזוכים. הגיעה לסיומה התחרות שהפה בעולה שבה בלטו הישגי השחמטאים המצויינים שעלו לאחרונה מברית המועצות ואשר תרומתם לפתוח רמת השחמט בישראל עולה מיום ליום.

פסטיבל שח־קיץ נתניה 1975

12 שחמטאים ישתתפו בתחרות הבינלאומית הראשית במתכונת רבי אמנים בינלאומיים והאחרים אמנים בינלאומיים מהארץ ומחו"ל.

בין רבי האמנים שהבטיחו השתתפותם: פכמן (מערב גרמניה), גיידורף (ארגנטינה) ינובסקי (קנדה), ליברזון ושמקוביץ' (ישראל).

כן צפויה השתתפותם של טורה (הפיליפינים) וטימן (הולנד).

בתחרות הבינלאומית המשנית הבטיח השתתפותו האמן הבינלאומי שוש (רומניה).

בתחרות הבינלאומית לנשים ישתתפו 12 שחמטאיות מהארץ ומחו"ל. הבטיחה השתתפותה אירנה כהן (מע"ב גרמניה).

ועדת ההסברה שליד האיגוד הישראלי לשחמט תעשה כמיטב יכולתה לכסוי מירבי בעתונות של „פסטיבל השחמט" הקרוב בנתניה הנערך בשיתוף עיריית נתניה והמחלקה הקיים התיירות המקומית, ענף השחמט „בהפועל" והאגוד הישראלי לשחמט.

המארגנים מבטיחים קיץ בצד שחמט מעולה.

קרס מנצח התחרות הבינלאומית בטלין

רב אמן פאול קרס שנחשב לאחד מטובי השחמטאים בעולם ההתמודד מספר פעמים בתחרויות מועמדים לאליפות העולם (בקן הגיע למקום השני וכונה „הנצחי השני") זכה בהישג מזהיר בתחרות הבינלאומית בעירו טלין בירת אסטוניה (בריה"מ).

הוא הקדים 8 רבי אמנים בינלאומיים ביניהם בוריס ספסקי ואת בהתחשב בגילו המבוגר. התוצאות: 1. קרס 10½ נק' משחקים, 2—3. ספסקי ופולוגייבסקי נק' כל אחד, וכו'.

ביה"ס ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים

המזכירות האקדמית מודיעה על ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו לקראת תואר ראשון

מגמות הלימוד

בנוסף לחצי יום לימודי קודש:

* פיסיקה אלקטרו־אופטיקה
* אלקטרוניקה ומכ"ם
* מדעי המחשב
* מחשבים/ראיית חשבון

בית־הספר מיועד לתלמידים בעלי תעודת בגרות ומלאי רקע ישיבתי (לאחר שרות צבאי). לאחר ארבע שנים לימוד יקבלו התלמידים תואר ראשון.

אפשרות מגורים בפנימיה לתלמידים שאינם גרים בירושלים.

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למזכירות האקדמית של בית הספר ת. ד. 16031 י־ם, טל. 02-531181 02-534127

מכינה לחיילים: כלשכה לקבוצת חיילים משוחררים, רח' אבן גבירול 26, תל־אביב.

כל הלימודים מתקיימים בקמפוס החדש בגבעת מרדכי.

משרד העבודה — אגף להכשרה והשתלמות מקצועית

ביה"ס למלונאות „כרמל" בהנהלת חב' מלונות „דן" מלון „דביר" חיפה

קורס למלצרים/מלצריות

יפתח ב־6.4.75

משך הקורס 4½ חודשים.

מתקבלים מועמדים ומועמדות מעל גיל 18 בוגרי 8 שנות לימוד.

— * —

קורס לטבחים/טבחיות

יפתח ב־6.4.75

משך הקורס 12 חודשים.

מתקבלים מועמדים ומועמדות מעל גיל 18 בוגרי 8 שנות לימוד.

כל הבוגרים של כל הקורסים, העומדים בהצלחה בבחינות, יקבלו תעודות מקצועיות ממשלתיות. התלמידים זכאים למענק קיום יומי מטעם משרד העבודה והשתתפות בדמי נסיעות לביה"ס.

בדבר פרטים והרשמה

נא לפנות למשרד ביה"ס „כרמל" במלון „דביר" חיפה, רח' יפה נוף 124, טל. 83717 או טל. 82777 בין השעות 8—14, או בכל משרדי שרות התעסוקה.

עד רידתם

(סוף מעמוד 4)

במכתבים רבים כתובות תקנות שתקנו הרבנים על צניעות, ולהמצא במוהרות.

במכתב 159 כותבים, שבחודש אייר נהרגו חמישה עשר יהודים ושללו את רכושם. מדובר על צרותו של העיר מכה מהטיפורי וציר אמריקה פליין מאטיים. כמכתב אחר לחברת כל ישראל חברים ובו מבקשים את עזרתם. במכתב 303 תודה אזכרה פרבית ליהודים שנהרגו ברוסיה בכפה הרס"ג (1903). מכתב (250) מאהולף ברמיה משנה תרל"ד על חנוך הבנים. מכתבים רבים המדברים על הקנות שתוקנו נגד אלה המסרבים להשתתף במסי הקהלה, לא למול את בניהם ולא לחתן אותם. במכתבים רבים מדברים על חוזק הדת שמירה הנויה בשעה מוקדמת בערב שבת, נגד מבהקים בקלפים. מכתב אחד כתוב בשבח הרב שלמה אביטבל שהרבה לעשות לטובת הקהלה, הסיא יתומים, ביתו פתוח לרווחה, דאגה לחכמים, בנה תנור נוסף בעיר וכו'.

במכתב אחד, 153, כתוב על החיה ארץ ישראל וקרן הקימת, לתמוך ביד השליח הבא מארץ ישראל. מתוך מכתבים רבים רואים אנו שהמצב בדרכים לא היה בטוח, ונוסעים מעיר לעיר נרצחו בידי גויים בהיר הם בדרך.

הרבה אפשר ללמוד מבמכתבים אלה היסטוריים ימצאו בספר אוצר יקר.

ב"ה

משרד העבודה
אגף להכשרה והשתלמות מקצועית

הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד
„רשת תורה ומלאכה"

מרכז להכשרה מקצועית תורנית קדם־צבאי - נחלים

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו, למגמות:

א) אלקטרוניקה ג) מכונאות רכב
ב) חשמל רכב ד) מסגרות
ה) טבחות

הלימודים הנם בפקוח משרד העבודה ובשיתוף עם צה"ל.

מתקבלים נערים בוגרי בי"ס ממ"ד בגילאים 16—17½ אשר יעמדו בהצלחה במבחני מיון. הלימודים בתנאי פנימיה.

הבוגרים יוצבו במקצועם בשרותם הצבאי.

מספר המקומות מוגבל.

* בדבר פרטים והרשמה יש לפנות אל מזכירות המרכז להכשרה מקצועית בנחלים בין השעות 9.00 עד 14.00. טלפון: 919847.